

Riksdagens protokoll

2012/13:60

Onsdagen den 30 januari

Kl. 09.00 – 13.28

16.00 – 16.13

Protokoll
2012/13:60

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 24 januari.

2 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Sten Tolgfors* (M) anhållit om entledigande från uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 1 februari.

Kammaren biföll denna anhållan.

3 § Anmälan om vice ordförande i kulturutskottet

Tredje vice talmannen anmälde att *Ulf Nilsson* (FP) valts till vice ordförande i kulturutskottet från och med den 22 januari.

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2012/13:204

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:204 Utredning om 100 procent förnybar energi av Lise Nordin (MP)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 februari 2013.

Skälet till dröjsmålet är att beredning pågår.

Stockholm den 28 januari 2013

Näringsdepartementet

Anna-Karin Hatt (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

5 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motion
2012/13:Sk7 till skatteutskottet

6 § Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om internationell roaming

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2012/13:TU5
Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om internationell roaming (prop. 2012/13:37).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

7 § Genomförande av ändringsdirektiv 2011/62/EU Skydd mot förfalskade läkemedel i den lagliga försörjningskedjan

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2012/13:SoU7
Genomförande av ändringsdirektiv 2011/62/EU Skydd mot förfalskade läkemedel i den lagliga försörjningskedjan (prop. 2012/13:40).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

En ny tidsbegränsad vapenamnesti

8 § En ny tidsbegränsad vapenamnesti

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU9
En ny tidsbegränsad vapenamnesti (prop. 2012/13:38).

Anf. 1 ELIN LUNDGREN (S):

Herr talman! I dag debatterar vi regeringens proposition om vapenamnesti och i samband med det också ett antal motioner på vapenområdet. Jag vill börja med att yrka bifall till våra reservationer 1 och 3.

Det ligger i sakens natur att vi inte kan veta hur stora mängder illegala vapen som finns i Sverige i dag. Vår kände polisprofessor Leif G W Persson uppskattade förra året att det kan finnas tiotusentals vapen i kriminella kretsar och kanske hundra tusen ärvda vapen i dödsbon.

Vi vet utifrån journalisters agerande och polisens utsago att det går snabbt och lätt att få fram ett vapen för den som så önskar. Före jul drog jag ut den artikel jag har här ur tidningen. Den har rubriken "Sjukhusen ser allt fler skottskador". I morse kunde vi höra på nyheterna att en man

skjutits av okänd gärningsman i Uppsala. Totalt kan man väl säga att det här ger en ganska ruggig bild av läget.

Vi socialdemokrater är glada över att förslaget från regeringen om en ny vapenamnesti äntligen har kommit, eftersom vi har efterfrågat det. Vapenamnesti har genomförts i Sverige två gånger tidigare, 1993 och 2007. Båda gångerna har stora mängder vapen och ammunition lämnats in på polisstationer runt om i landet. Men vi ska ha med oss att många av de vapen som har kommit in har handlat om gammalt arvegods, långa kulgevär och antika revolverar till exempel. Försvinnande få vapen har varit sådana som vi hade önskat skulle försvinna från gatan, till exempel automatvapen.

Självklart är det så att vi vill ha en vapenamnesti där människor som så önskar kan oskadliggöra vapen genom att lämna in dem. För oroliga entusiaster kanske det är värt att påpeka att vapen som har ett historiskt värde kommer att tas om hand och inte destrueras.

Regeringen har föreslagit längden tre månader, som användes också vid de två tidigare vapenamnestierna. Vi socialdemokrater vill den här gången pröva med dubbelt så lång tid. Vi tror att det tar tid att få ut informationen om att en vapenamnesti pågår. Vi tror inte att det har några som helst negativa effekter att testa att köra dubbelt så lång tid.

Vapenamnesti tycker vi är bra, men för att ta upp striden mot illegala vapen tror vi att det krävs ännu mer. Nyligen kom det en rapport från Brottsförebyggande rådet som visar att det dödliga våld som härrör från kriminella konflikter har ökat med drygt 50 procent sedan 1990-talet. Sven Granath, som är kriminolog på Brå, kallar de senaste årens ökade antal skottskador för markant.

Det rör sig helt enkelt om kriminella gäng som skjuter på varandra med illegala vapen. Under förra året hade vi många uppmärksammade skottlossningar med dödlig utgång i Sverige. Då blev det också en livlig debatt om den faktiskt livsfarliga problematiken med illegala vapen. Det måste vara grunden när vi pratar om våra vapenlagar. Illegala vapen i händerna på fel personer, med helt fel syfte naturligtvis, blir livsfarliga. Lagarna måste därför vara anpassade för det och inte fokusera på det som kanske tidigare har setts som problem, som legala vapen hos till exempel jägare.

I dag smugglas vapen in från andra länder, och en ändring av fokus från kontroll av legala vapen till bekämpning av illegala vapen ser vi som helt nödvändig. Vi tycker inte att den nu gällande vapenlagstiftningen tar tillräcklig utgångspunkt i det.

Vi tycker inte att regeringen har tagit utvecklingen på tillräckligt stort allvar, och vi tror att svensk polis skulle kunna ha bättre verktyg än vad de har för att komma åt samhällets illegala vapen. Telefonavlyssning till exempel är effektivt när det gäller kampen mot grov organiserad brottslighet. Det bör kunna användas i högre utsträckning när det gäller grovt vapenbrott.

När det gäller påföljder vill vi socialdemokrater skärpa minimistraffet för grovt vapenbrott från sex månader till ett år. Vi tycker inte att det är rimligt att ha så låg straffsats för grovt vapenbrott som vi har i dag när vi ser hur vapen används av kriminella grupperingar. Man kan säga att den kontext som vapnen befinner sig i är mycket tuffare i dag än tidigare, och vi måste agera utifrån det läget.

Vi har också påtalat vikten av att tullen ska ges i uppdrag att prioritera vapensmuggling. Vi tycker att det är anmärkningsvärt att regeringen inte har skrivit in ett sådant uppdrag i tullens regleringsbrev, trots alla incidenter under förra året med illegala vapen och trots att det senaste regleringsbrevet kom i december 2012. Där är det fortfarande cigaretter som är prioriterat. Det står ingenting om vapen.

Jag gjorde också så att jag kollade den statistik som Tullverket har över beslagtagna skjutvapen. Första halvåret 2012 – alltså bara första halvåret, den senaste statistiken kunde jag inte hitta – beslagtogs den svenska tullen 17 skjutvapen. Det är naturligtvis mest troligt att det bara är en bråkdel av de vapen som passerar vår gräns. Sedan kan man också säga att omfångsmässigt har mängden beslagtagna skjutvapen sett ganska likadan ut de föregående åren. Det var inte så att förra året var extremt dåligt på något sätt.

Vi föreslår också att tullen ska få kontrollera ID på dem som man tar in för tullkontroll så att man kan söka igenom kända kriminellas fordon väldigt noga. Vi tycker också att man ska kunna öppna alla kurirförsändelser från utlandet.

För snart tre år sedan kom en utredning om vapenlagen, men där föreslogs ingen straffskärpning. Sedan dess har det i princip inte hänt någonting, som vi ser det. Alliansregeringens passivitet och otydlighet har medfört att behovet av en skärpt vapenlagstiftning inte har utretts i tillräcklig utsträckning, och de förslag som har kommit har inte tillräckligt tagit på allvar att vi har väldigt många illegala vapen i omlopp och att de används av kriminella grupperingar.

Jag tänkte att jag skulle sammanfatta Socialdemokraternas viktigaste förslag:

- Vi vill ha sex månaders vapenamnesti.
- Vi vill skärpa minimistraffet för grovt vapenbrott.
- Vi vill göra det möjligt att använda telefonavlyssning vid bekämpning av illegala vapen.
- Vi vill se att tullen får i särskilt uppdrag att stoppa införsel av vapen.

Anf. 2 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! Vi talar om justitieutskottets betänkande nr 9, *En ny tidsbegränsad vapenamnesti*.

Mycket tyder på att andelen illegala vapen som finns i omlopp ökar. Det har inte minst Elin Lundgren redovisat här statistiskt. Att begränsa tillgången på vapen som används vid brottslig verksamhet är helt centralt för att förebygga brott.

Det finns flera metoder att försöka begränsa andelen vapen i omlopp. Man kan intensifiera arbetet mot smuggling och skärpa påföljderna för vapenbrott och ammunitionsbrott. Det är något som vi lyfter fram i vår reservation nr 4 om skärpta straff för vapenbrott. Vi vill att det som i dag rubriceras som olovlig vapeninförsel i stället automatiskt rubriceras som grovt smugglingsbrott med minst två års fängelse. Vi pekar också i reservationen på behovet av att fokusera mer på trygga gatu- och bostadsmiljöer och vidareutveckla samarbetet med socialtjänsten.

Ett annat och kanske det mest centrala verktyg som vi diskuterar i dag är att under en tidsbegränsad period införa en vapenamnesti. Det är tredje gången som en sådan genomförs i Sverige. De båda tidigare gångerna har inneburit att stora mängder har lämnats in, över 31 000 vapen och 14 ton ammunition.

Det är egentligen inte alls samma sak, men rent siffermässigt kan man jämföra med de beslag av illegala vapen som polisen gör ett vanligt år. Beslagen ökar visserligen årligen. Polisen har blivit bättre på att plocka in illegala vapen. Alternativt kan det vara ett mått på att andelen illegala vapen ökar. Det man får in årligen är 2 000–3 000 vapen. Då är siffran att få in 10 000–15 000 vapen hög.

Miljöpartiet står förstas bakom att det ska införas en vapenamnesti. Vi har drivit frågan under lång tid. Hela utskottet har uttalat sig för att få till stånd en ny vapenamnesti snarast.

Tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet gör vi dock bedömningen att det skulle ge en betydligt större effekt om man får mer tid på sig. Våra grannländer har haft mer tid på sig. Regeringen har en teori om att oavsett hur lång tid amnestin pågår kommer ändå de som lämnar in vapen att göra det så sent som möjligt. Jag tror helt enkelt inte att det är så enkelt. Jag tror att det tar tid att förstå att det pågår en vapenamnesti, förstå var det är man ska lämna in vapnen och också att ta sig för att lämna in dem. På det sättet är det bättre att ha en vapenamnesti under lång tid. Det är också rent säkerhetsmässigt bättre att det kommer in fler vapen under lång tid. I dag har fackföreningsrörelsen varit ute och talat om riskerna för de civilanställda om det kommer in många vapen på ett visst ställe och de inte har hunnit få den utbildning de behöver.

Jag yrkar bifall till våra reservationer nr 1 och nr 4.

Anf. 3 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag vill inleda med att säga att Sverigedemokraterna välkomnar den nya vapenamnestin, även om vi inte tror att den kommer att bidra med speciellt mycket. Vi tror inte att vapenamnestin kommer att förändra antalet illegala vapen ute i samhället nämnvärt. Vi hade i stället gärna sett fler långsiktiga och kraftfulla förslag.

Jag tänker framför allt på en straffskärpning för vapenbrott. Jag vet att fler delar den åsikten, vilket är bra. Vi vill också göra det lättare att använda telefonavlyssning mot organiserade brottslingar och få ett återupprättat gränsskydd. Inte minst det sistnämnda är viktigt. Annars blir det mycket svårt att hindra inflödet av illegala vapen i landet. Det är för övrigt förslag som Sverigedemokraterna har lagt fram vid flera tillfällen tidigare i riksdagen.

Vi kunde i fjol läsa att Rikspolisstyrelsen anser att användningen av enhandsvapen och helautomatiska vapen i kriminella sammanhang utgör ett stort och växande problem. Enligt myndigheten har andelen våldsbrott med dödlig utgång då skjutvapen använts ökat. Vidare menar man att mord och väpnade uppgörelser i kriminella miljöer på senare tid kommit att utgöra ett sådant problem att situationen kan betecknas som akut.

Rikspolisstyrelsen har därför förordat att straffet för grovt vapenbrott ska höjas till fängelse i minst två år. Speciellt för brott som avser enhandsvapen eller helautomatiska vapen har man också förordat höjt maxstraff till fängelse i sex år.

Herr talman! Om vi ska få ett samhälle fritt från illegala vapen och kriminella skjutningar räcker det inte med ytterligare en vapenamnesti. Därför föreslår Sverigedemokraterna – helt i linje med Rikspolisstyrelsens förslag – en skärpning av straffskalan för grovt vapenbrott.

Genom att införa en skärpning av straffskalan gör vi det mer kännbart för den som handskas med illegala vapen och döms för grovt vapenbrott. Vi menar att det är dags för regeringen och allianspartierna att vidta konkreta åtgärder för att ta itu med de problem som Rikspolisstyrelsen betecknar som akuta. Det är dessutom av största vikt att samhället sänder ut tydliga signaler att det är mycket riskfyllt och därmed också mycket kostsamt att befatta sig med illegala skjutvapen.

Herr talman! I propositionen gör regeringen klart att vapen som lämnas in under amnestin ska skrotas, destrueras, såvida de inte besitter ett värde för ett museum eller Statens kriminaltekniska laboratorium. Regeringen menar att det vore fel att låta inlämnade vapen komma ut i samhället när syftet med amnestin är att minska antalet vapen i omlopp.

Detta synsätt har dock remissinstanserna Jägarnas Riksförbund och Svenska Mångkampsförbundet vänt sig emot. De föreslår att det införs en ordning där vapen överläts till samlare i stället för att skrotas. Jag är benägen att hålla med dem. Jag skulle hellre se att vapnen, i de fall det är möjligt, ställs ut på auktion. Och jag menar faktiskt att det finns en del goda skäl för det.

För det första är syftet med vapenamnestin att minska antalet illegala vapen i samhället. Att sälja vissa inlämnade vapen till samlare eller vapenbrukare rör legal vapenförsäljning. Vi vet att de flesta illegala vapen som används av kriminella har blivit insmugglade, inte minst från Balkan.

Vi vet också att de flesta vapen som lämnas in under vapenamnestier är, för att citera Citypolisens vapengrupp, ”mest gamla bössor som stått i garderober, sånt som folk ärvt i släkten”. Att auktionera ut gamla bössor kommer således knappast att öka antalet skjutningar i exempelvis Malmö – ett exempel av många.

För det andra kan en utauktionering vara ett bra sätt för staten att vända vapenamnestin från en kostnad till en vinst, detta samtidigt som mängden illegala vapen minskar, auktionssamlare, förmodar jag, blir glada och ett stycke kulturhistoria bevaras. Bara för att ett vapen inte anses ha ett kulturhistoriskt värde i dag finns det ingenting som säger att det inte kan ha det i morgon.

Herr talman! Jag vill säga något kort också om laserpekare. Jag förmodar att de flesta vet att laserstrålning i dag används inom många samhällsområden, inte minst vid medicinska behandlingar och mätningar av luftföroreningar och så vidare. Vi vet också att en del lasrar är mycket starka och kan ge bestående syn- och brännskador vid felaktig användning. På senare år har man tyvärr allt oftare kunnat läsa om hur starka gröna lasrar använts för att skada andra människor. Strålsäkerhetsmyndigheten beskriver utvecklingen enligt följande.

”Det har blivit allt lättare att få tag på starka laserpekare – laserpekare som ibland har styrkor över hundra milliwatt. I takt med att tillgången har ökat har också missbruket av laserpekare ökat: De används för att trakassera bland andra privatpersoner, poliser och piloter. Den som blir belyst med laser kan drabbas av bestående ögonskador, till exempel bli

blind. När exempelvis bilförare bländas kan det leda till allvarliga olyckor.”

Med anledning av vad som framförs av Strålsäkerhetsmyndigheten menar jag att vi bör vapenklassa lättburna lasrar som har sådan effekt att de kan användas för att skada andra människor. På så sätt kommer införelse, försäljning och innehav av dessa farliga lasrar att försvåras avsevärt, samtidigt som missbruket förhoppningsvis också kommer att minska drastiskt, kanske mest på längre sikt.

Laserpekare har det lagliga ändamålet att peka med på objekt, exempelvis en undervisningstavla. Då är de väldigt bra – jag har själv använt sådana. Men till detta behöver man inte de starka pekarna, utan för det ändamålet duger definitivt de mindre starka laserpekarna alldeles utmärkt. Köper man en obefogat stark laser och dessutom skjuter någon i ögonen med den eller, som vissa har roat sig med, skjuter mot plan som till exempel ska landa på Bromma kan man inte ha annat än uppsåt eller likgiltighetsuppsåt att skada någon mycket allvarligt för resten av livet.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till reservationerna 2, 5 och 8 i betänkandet.

Anf. 4 LENA OLSSON (V):

Herr talman! Vi debatterar alltså en ny tidsbegränsad vapenamnesti. Även Vänsterpartiet välkomnar förslaget, även om vi från oppositionens sida tycker att man har dragit det lite i långbänk och att det kunde ha kommit förut. Men nu har vi det äntligen här, och det är vi glada för.

När det gäller mycket av den problematik som har tagits upp är det inget nytt för våra grannländer att ha en utökad vapenamnesti. Här föreslår man tre månader, och vi har en gemensam reservation med S och MP om sex månader. Jag tycker att man kan pröva det eftersom det tar en viss tid innan människor har fått informationen och tagit den till sig.

När det gäller problematiken med illegala vapen har vi inte en sanning om hur stor och omfattande den verkligen är. Det ska också sägas från denna talarstol att det även finns en problematik med legala vapen, så det ska man inte glömma bort.

I Vänsterpartiet ser vi mycket allvarligt på vapenbrott med illegala vapen och vapenbrott som helhet. Vi föreslår att man ska skärpa minimistrafvet från sex månader upp till två år. Vi har skrivit: ”Användningen av enhandsvapen och helautomatiska vapen i kriminella sammanhang är ett stort och växande problem.” Så är det ju om man tittar på det historiskt de senaste åren. Vi tycker också att situationen är akut.

Enligt Rikspolisstyrelsen bör minimistrafvet för grovt vapenbrott höjas från fängelse i sex månader till två år. Den bedömningen delar Vänsterpartiet.

Det förslag som vi lägger fram är inte ett svar på hela problematiken i frågan, till exempel varför organiserad brottslighet breder ut sig. Vi vill påpeka att det måste komma förslag när det gäller att jämna ut sociala och ekonomiska orättvisor, som också är grogrunden för rekrytering till kriminella gäng. Vi ser med oro på att yngre och yngre människor finner tillhörighet i kriminella gäng, och det måste vi på alla sätt förebygga.

Vår reservation nr 9 är vi tyvärr ensamma om från Vänsterpartiets sida, men där tar vi upp att det är väldigt viktigt att den lokala polismyndigheten får befogenhet att utfärda vapenlicens. Man har mycket större

chans att med lokalkännedom och mycket bättre personkännedom veta vilka det är som söker och om det finns tvivelaktigheter. Den gång det smäller kanske man mycket snabbare kan räkna ut vad det rör sig om och varifrån det kommer.

Därför yrkar jag bifall till reservation nr 9.

Om vi tar den här frågan över huvud taget kan vi inte se på den propositionslista vi har fått att det kommer några förslag, trots att det här är ett problem som vi menar eskalerar. Jag skulle vilja fråga Alliansen om det bekymmer vi har med illegala vapen, allt som det har fört med sig och allt som har hänt de senaste åren: När får vi se ett förslag på bordet från Alliansen om att se över straffskalorna med eventuella skärpningar? Det här är ett akut problem, och vi i oppositionen väntar på ett förslag.

Eftersom vi har tittat i propositionslistan och inte sett någonting är den fråga man ställer sig: När kommer det ett förslag? Bara en skärpning från sex månader till två år skulle ju leda till att polisen får mycket mer verktyg att handla med.

Jag vill till sist yrka bifall också till reservationerna nr 1 och 6.

Anf. 5 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Vi vill att alla ska känna sig trygga i vårt samhälle. Vi vill minska antalet brott och antalet brottsoffer. Hur detta görs på bästa sätt verkar dock olika partier och politiker ha lite olika syn på. De senaste åren har vapenfrågor varit föremål för en intensiv diskussion. Förra året hade vi debatt om bland annat grov organiserad brottslighet, och att skärpa straffen för vapenbrott lyftes där upp som en viktig markering av de flesta av oss.

Att minska tillgången till illegala vapen är en förutsättning för att pressa tillbaka den grova organiserade brottsligheten. Under de senaste åren har skjutvapen utan licens varit inblandade i ett stort antal allvarliga händelser. Om det finns tillgång till ett vapen kan konsekvenserna av en specifik situation, exempelvis ett bråk, bli mycket allvarligare än vad de annars skulle ha blivit.

De legala användningsområdena för vapen, såsom jakt eller sport-skytte, ska självklart värnas. Men varje illegalt vapen vi kan få bort är ett vapen mindre som kan skada eller döda.

Alliansen har tagit flera steg för att markera mot illegala vapen. Detta har man gjort genom att dels motverka förekomsten genom skärpta straff för vapenhandel, dels markera hur allvarligt det är att bära ett vapen på allmän plats. Vi har sett till att det blir straffbart att utan tillstånd förvara vapen åt någon annan samt att sjuka inte får ha vapen genom att läkarna får en tydligare anmälningsplikt. Det gjordes också ändringar för att tydliggöra när ett vapenbrott ska bedömas som grovt.

Men detta är bara början på den satsning som nu görs i kampen mot illegala vapen. Det krävs många olika insatser på det här området. Det blir ett krav på anmälningsplikt till Tullverket när vapen och ammunition förs mellan EU-länder. Polisen blir skyldig att omhänderta även tillståndsbevis när de tar ett vapen. Alliansregeringen har även tillsatt en utredning om att se över ytterligare skärpningar för grova vapenbrott. Som många har givit uttryck för här i dag pågår det ett arbete, och saker och ting är på gång.

I vår kommer en tidsbegränsad vapenamnesti. Det innebär att man under en begränsad period kan överlämna illegala vapen utan att bli straffad eller ens registrerad för detta. Många vapen har införskaffats med vetskapen om att de är just illegala. Vapenamnestin blir en chans för den som ångrat sig och kanske kommit på bättre tankar. Dessutom finns det framför allt många fall där man upptäcker ett vapen som man inte visste om. Det kan till exempel bli aktuellt när en anhörig flyttar eller dör. Även då kan människor undvika att kontakta polis av rädsla för att bli dömda för ett vapenbrott. Och när vapen finns kan de komma i orätta händer.

Två gånger tidigare har man anonymt kunnat lämna in illegala vapen till polisen utan att riskera straff, 1993 och 2007. Då kan vi lägga märke till vem som satt vid makten båda dessa gånger. Under tre månader 1993 rådde vapenamnesti i Sverige, varvid 17 000 oregistrerade skjutvapen och 15 ton ammunition lämnades in till polisen. På förslag av riksdagens justitieutskott genomfördes ytterligare en vapenamnesti mellan den 1 mars och den 31 maj 2007. Den gången blev resultatet nästan 14 000 oregistrerade vapen och vapendelar samt 14 ton ammunition. Dessutom lämnades det under dessa perioder in ett större antal legala vapen för skrotning än vad det brukar vara under motsvarande tid utan amnesti.

Även våra grannländer har genomfört vapenamnestier i olika omfattning och har också haft goda resultat.

Båda dessa gånger har vapen kommit in i slutet av perioden. Det innebär alltså att längden på amnestin inte verkar spela någon större roll. En amnesti är dessutom ett avsteg. Vi vill inte att brottsliga personer ska kunna skylla på att de är på väg till polisstationen för att lämna in sina vapen. Att ha en amnesti innebär sådana bevisvärigheter. Tidsperioden bör därför vara begränsad.

Ju färre vapen som ligger på vindar och i källare, desto mindre risk är det att ett skjutvapen kommer i fel händer. Det är en stor vinst för samhället att få bort vapen som finns i omlopp och som andra kan komma över. Vartenda vapen som vi kan få bort från gatorna är ett vapen mindre som kan skada eller döda en människa. En vapenamnesti är ett sätt att minska den totala mängden illegala vapen, särskilt om den kombineras med signaler om skärpta straff för olaga vapeninnehav.

Tullen togs upp i debatten. I och för sig nämns inte vapen specifikt i Tullverkets regleringsbrev, men så ligger också Tullverket under Finansdepartementet och skatteutskottet. Tullverket har dock ett uppdrag att kontrollera och beslagta illegala vapen vid svensk gräns. I regleringsbrevet står bland annat att "kontroller av in- och utförelsestrukturer ska särskilt inriktas på hot mot hälsa, miljö och säkerhet". I det ligger förstås kontrollen av införsel av vapen.

Det stora problemet har visat sig vara att man har en ganska dålig bild av vilka vägar som vapen kommer in genom och vilka metoder som används för den mängd vapen som strömmar in i landet. Det var skäl till att Rikspolisstyrelsen och tullen av regeringen fick i uppdrag att kartlägga detta. Vi måste ha mycket bättre kunskap om och kontroll av hur vägarna ser ut. I dag har vi bättre koll på narkotika än vapen. Om man vill ingripa måste man veta var och mot vad man ska ingripa.

Vi har emellertid varit noga med att fatta beslut om att Tullverket tillsammans med polisen ska göra flera operativa insatser, vilket också görs.

Det ligger i uppdraget att kartlägga införselvägar och utveckla metodik. Dessutom pågår en utbildning för Tullverket av vapenhundar.

Vapenamnesti är inte ensam lösning på problemet med illegala vapen utan en liten del i en större helhet. Alliansregeringen fortsätter att arbeta för denna helhet.

Jag yrkar bifall till lagförslaget och avslag på samtliga motionsyrkanden.

(Applåder)

Anf. 6 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Herr talman! Caroline Szyber pratar lite grann om Tullverket. Jag skulle nog vilja påpeka att det för de kriminella inte spelar någon roll vilket utskott eller vilket departement som skriver regleringsbrevet till Tullverket. De facto är cigaretter särskilt utpekade men inte vapen. Utifrån dagens situation tycker jag att det är lite anmärkningsvärt.

Jag skulle vilja fråga Caroline Szyber om hon tycker att dagens lagstiftning är anpassad för dagens situation med illegala vapen. Jag skulle vidare vilja fråga om Caroline Szyber kan säga att vi kommer att få se en straffskärpning utifrån den utredning som pågår.

Jag skulle också vilja fråga om det verkligen är ett allvarligt problem att förlänga vapenamnestin och testa hur sex månader fungerar jämfört med tre. Det problem som Caroline målade upp kan jag egentligen inte se skulle vara ett hållbart argument mot att prova med sex månader.

Anf. 7 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! Först och främst har det aldrig i regleringsbrevet stått specifikt ”vapen”, så vi har inte tagit bort något. Som jag sade tidigare – det är ett citat: ”Kontroller av in- och utförselrestriktioner ska särskilt inriktas på hot mot hälsa, miljö och säkerhet.” I det känner Tullverket att det är deras uppgift att kontrollera vapen.

Elin Lundgren sade i sitt anförande att det inte kan ha negativa effekter att förlänga. Jag säger att det verkligen inte stämmer. En amnesti är ett avsteg, och därför ska det ske under en begränsad period. Det finns inget som tyder på att en längre period skulle ge större mängd vapen.

En amnesti innebär också bevisproblem. Därför är det viktigt att man tydligt markerar att det är en speciell åtgärd. Vi vill inte att personer ska kunna skylla på att man är på väg till en polisstation, dessutom inte när vi har skärpt straffen för att ha vapen på allmän plats.

Jag skulle vilja att Elin Lundgren själv utvecklar att det inte skulle ha negativa konsekvenser, hur det skulle kunna påverka rättsväsendet. Dessutom säger både polis och åklagare att det är bra med en kort period, eftersom en längre period inte brukar ha nämnvärt större effekt. Det visar också utvärderingarna från de två senaste vapenamnestierna.

Sedan var det en tredje fråga som jag tar i nästa omgång.

Anf. 8 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis så att ordet ”vapen” inte är borttaget ur Tullverkets regleringsbrev. Men det är inte heller tillagt. Då skulle jag vilja fråga om Caroline Szyber tycker att det är rimligt att peka ut till exempel cigaretter när man inte pekar ut vapen.

När det gäller längden på vapenamnestin: Vi i Sverige har faktiskt inte prövat att ha sex månader. Det scenario som Caroline målar upp om att människor skulle kunna skylla på att de är på väg att utnyttja en vapenamnesti gäller naturligtvis också under en tremånadersperiod, om man provar det. Är man väldigt rädd för det ska man nog inte testa tre månader heller.

De frågor som jag i övrigt ville ha svar på var om Caroline Szyber anser att lagstiftningen är anpassad till dagens situation med illegala vapen och om Caroline Szyber nu kan säga att vi kommer att få se en straffskärpning när det gäller grovt vapenbrott.

Anf. 9 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! Tack för frågorna! Cigaretter handlar faktiskt om momsfrågor, så man får säga vad man vill om huruvida regleringsbrevet ligger under vissa departement eller utskott. Men det är tydligt att det finns ett skattefokus i dem, och det är väl därför cigaretter nämns.

Regeringen har visat stor lyhördhet för vad polismyndigheter och övriga rättsväsendet tycker. Man har kommit överens och sagt att tre månader är en bra period. Det är därför vi föreslår det.

Så till frågan om jag tror att det kommer straffskärpningar. Jag tror det. Den här regeringen har, som jag sade i mitt anförande, tagit flera steg i rätt riktning. Vi har gjort flera förändringar. Utredningen kommer att presenteras under våren.

Det sades från Vänsterpartiets sida att det var konstigt att frågan inte fanns med i listan över propositioner. Det är de facto så att ett förslag ska remitteras, och folk ska tycka till om det. Jag är helt övertygad om att den längre fram kommer att finnas med på listan över propositioner.

Det är väldigt mycket som sker och är på gång.

Frågan om hemlig telefonavlyssning tog Elin Lundgren upp i sitt anförande. Jag kan säga att regeringen också tillsatte en utredning. Sten Heckscher var en mycket tydlig utredare. Det handlar om att man inte kan göra avsteg bara utifrån brottsrubriceringen utan att det snarare handlar om straffskalor. När utredningen kommer och när det sedan blir en översyn och en straffskärpning för vissa av brotten, vilket vi alla verkar vara överens om, tror jag också att det innebär nya redskap och möjligheter för polisen.

Anf. 10 LENA OLSSON (V) replik:

Herr talman! Ja, Caroline Szyber, vi tog upp hur länge vi eventuellt skulle få vänta på att regeringen lägger fram förslag om straffskärpningar. Nu kommer utredningen i vår, och sedan ska den remissbehandlas.

Om jag förstod Caroline Szyber rätt kan vi inte räkna med att vi får något förslag förrän 2014. Är det korrekt uppfattat? Det är min första fråga.

Sedan tog jag upp det vi i Vänsterpartiet skriver i vår reservation 9, att den lokala polisen bör få möjlighet att utfärda vapentillstånd. Det har ju blivit så att verksamheten har centraliserats mer och mer. De som sitter och utfärdar dessa vapentillstånd har inte alls den person- eller lokalkännedom som den lokala polisen har den dag då det kanske bränner till.

Jag skulle vilja fråga: Finns det något intresse hos Alliansen för att ompröva denna fråga? Den är ju ganska styvmoderligt behandlad i betänkandet.

Anf. 11 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! Tack, Lena Olsson, för frågorna! Som jag sade tidigare tror jag att det snart kommer att presenteras förslag. Sedan ska förslagen remitteras. Med tanke på hur viktig den här frågan är tror jag att den kommer att prioriteras. Jag hoppas att det skulle kunna ske något kanske redan under nästa höst.

Framför allt är det en viktig markering att det pågår väldigt mycket, och det gör det. Det har också tagits steg i rätt riktning, som jag redogjorde för i mitt anförande, där vi redan nu har tydliggjort vilka vapenbrott som ska bedömas som grova. Vi har varit tydliga med att man ska omhänderta inte bara vapen utan också tillståndsbrev och med att det också ska vara krav på anmälningsplikt när det förs mellan olika EU-länder. Visst har det hänt saker på senare år.

Detta med den grova organiserade brottsligheten talade vi om redan förra året. Vissa tror att folk skulle lämna in sina vapen bara för att vi har högre straff eller en vapenamnesti. De riktigt grovt kriminella kommer att fortsätta ha vapen. Det man måste göra är att anta ett helt paket för att motverka den grova organiserade brottsligheten, där skärpta straff för vapenbrott är en nyckeldel men inte alls hela lösningen. I dagens debatt låter det ibland som om det skulle vara hela lösningen på allting, och det är inte alls fallet. Det är en viktig del och en markering, men det krävs väldigt mycket mer för att komma åt den grova organiserade brottsligheten.

Sedan var det frågan om tillståndsplikt. Som du säger är det väldigt viktigt med lokal kännedom. I den nya polisorganisationen, när 21 polismyndigheter blir en, har vi också skrivit mycket om vikten av en lokal förankring. I den kanske det är möjligt att man längre fram också tittar på hur tillståndsgivningen ska gå till, men som det ser ut i dag har vi inte fått några indikationer på problem i systemet som är så klara.

Anf. 12 LENA OLSSON (V) replik:

Herr talman! Tack, Caroline Szyber, för svar! Nej, det är nog ingen i den här kammaren som inbillar sig att grovt kriminella kommer att lämna in sina vapen. Desto mer bråttom är det i det här fallet med att man skärper minimistraffet för grovt vapenbrott från sex månader till två år, som Vänsterpartiet förordar. Det hoppas jag också att regeringen kommer med förslag om.

Sedan säger Caroline Szyber att det inte bara handlar om skärpta straff. Det är jag den första att hålla med om, och det sade jag också i talarstolen. Det här är en del i att komma åt grov organiserad – eller det räcker med att kalla den organiserad – brottslighet och ge polisen mer verktyg, men det är så mycket mer som behövs, och det borde också regeringen ha insett. Skärpta straff kommer inte att leda till att rekrytering till kriminella nätverk minskar, utan det handlar i stället om förebyggande åtgärder, ett tryggt samhälle, att ungdomar klarar skolan, att man får bostad och att man får ett jobb. Det är sådana långsiktiga åtgär-

der man också måste bidra med. På det området kan jag tyvärr säga att jag inte tycker att man har åstadkommit särskilt mycket.

Prot. 2012/13:60
30 januari

Anf. 13 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att det är positivt att Vänstern för en gångs skull är för straffskärpningar. Det är ganska ovanligt att ni över huvud taget ser att det kan ha någon sorts effekt, men det är bra att vi nu har en samsyn.

Jag och kristdemokraterna är de första att tala just om vikten av det brottsförebyggande arbetet. Det är viktigt. Jag känner en stor oro för att brottsligheten går ned i åldrarna och för att väldigt många unga i dag känner en rotlöshet och försöker hitta en gemenskap. När man inte hittar den i sin familj, sin skola eller i det civila samhället i övrigt är det lätt att man går in i ett kriminellt gäng i stället. Det handlar om hur kriminella gäng ibland utnyttjar personer för att begå brott och hur människor ibland kan begå väldigt allvarliga brott vid väldigt ung ålder. Det är klart att jag känner en stor oro för det.

Det har tagits steg i rätt riktning, men mycket mer kan göras. Det som vi behöver visa är att alla alltid har rätt till en andra chans. Begår man ett brott i väldigt unga år måste man ha rätt till en andra chans. Vi måste ha ett förebyggande arbete även inom kriminalvården när det gäller utslussning. Det är precis som Lena Olsson säger, att om man inte har gått i skola eller har någon bostad eller något jobb kanske incitamenten att gå tillbaka till det kriminella livet är väldigt stora. Finns det alternativa vägar kanske man också väljer att bryta den onda cirkeln.

Morgondagens grovt kriminella är, tror jag, många av de unga som i dag är med i ungdomsgång. Jag ser väldigt allvarligt på den utvecklingen och vill verkligen att vi satsar mer på brottsförebyggande arbete och ser dagens ungdomar och ser till att de får en framtidstro som alla kanske inte har i dag.

Anf. 14 PATRICK RESLOW (M):

Herr talman! Vapen har blivit en del av vardagen även i vårt land. Kriminella uppgörelser med skottlossningar på öppen gata har ägt rum vid flera tillfällen i flera städer, inte minst i min egen hemstad Malmö. Så sent som i fredags sköts en man mitt på dagen i en folkmängd i en central del av staden.

Signalerna från rättsväsendet är också att våldsbenägna kriminella personers användning av skjutvapen ökar. En stor del av dessa innehas sannolikt olagligt. Det är en allvarlig och mycket oroväckande utveckling som måste stoppas och som vi i Alliansen tar på allra största allvar. Det är därför en angelägen fråga för Alliansen att motverka och bekämpa förekomsten av illegala skjutvapen i samhället och att förhindra att dessa används i kriminella kretsar.

I det nu aktuella betänkandet föreslås att en ny tidsbegränsad vapenamnesti genomförs under våren. Redan under valrörelsen aviserade Alliansen att en ny vapenamnesti skulle genomföras under innevarande mandatperiod. Det var ett tydligt löfte till väljarna som nu infrias. Den nya vapenamnestin blir den tredje i ordningen efter de år 1993 och 2007 genomförda vapenamnestierna. Det finns flera skäl till att det är viktigt att minska mängden vapen som innehas utan tillstånd. Ett skäl är bristen

*En ny tidsbegränsad
vapenamnesti*

på kontroll av de personer som innehar olagliga vapen. Ett annat är att risken för att sådana vapen hanteras och förvaras på ett osäkert sätt är mycket stor. Ju sämre kontroll, desto större risk för att vapnen ska hamna i fel händer och användas i kriminella kretsar. Förekomsten av skjutvapen kan också leda till att en våldssituation får svårare följder än den annars skulle ha fått.

Vapenamnesti är endast en del av Alliansens långsiktiga och målmedvetna strategi för att få bort vapen från gator och torg. Alliansen har sedan länge med kraft fokuserat på just vapenfrågor. Redan i mars 2009 aviserades att ett större reformarbete skulle inledas, och en del av detta arbete har redan genomförts. Till exempel fattade riksdagen under 2011 beslut om lagändringar för att Sverige skulle kunna skriva under FN:s vapenprotokoll. Syftet med vapenprotokollet är att främja, underlätta och stärka samarbetet mellan staterna för att förebygga, bekämpa och utrota olaglig tillverkning av och handel med vapen och ammunition. Innebörden av de svenska lagändringarna var krav på märkning av skjutvapen, vapendelar och ammunition med straffansvar som följd för den som bryter mot reglerna.

Alliansregeringen har också gett Tullverket och Rikspolisstyrelsen i uppdrag att gemensamt kartlägga införseln av illegala vapen samt vilket tillvägagångssätt som vapensmugglarna använder sig av. Som ett led i detta arbete ska polisen och tullen fördjupa underrättelsesamarbetet mellan myndigheterna och vidareutveckla samarbetet med myndigheter i andra länder. Dessutom ska kontrollverksamheten effektiviseras genom fler gemensamma operativa insatser för att på längre sikt kunna minska den illegala införseln av skjutvapen till Sverige.

Den 1 juli 2012 skärptes vapenlagstiftningen ytterligare. Syftet med lagändringen var att ytterligare skärpa synen på illegala vapen och därmed förhindra att skjutvapen kommer till brottslig användning och att olämpliga personer får tillgång till vapen. Reglerna om grovt vapenbrott förtydligades genom att man preciserade de omständigheter som ska beaktas vid bedömandet av om ett vapenbrott är grovt. Likaså straffbelades underlåtenhet att anmäla införsel av vapen eller att utan tillstånd förvara vapen åt någon annan. Reglerna för vapenhandlare skärptes.

Alliansregeringen har också under våren 2012 tillsatt en utredning som bland annat ska lämna förslag på ytterligare straffskärpningar för vapenbrott. Denna utredning presenteras i morgon. Det bör även nämnas att när situationen var som allvarligast i Malmö sattes omfattande resurser in för att säkra tryggheten. Trots alla dessa insatser anklagas Alliansen för passivitet av Socialdemokraterna.

Vi har hört här i dag att vi inte skulle ta situationen på allvar. Det är knappast ett trovärdigt påstående.

Nu får vi återigen från Socialdemokraterna höra att en av de fyra viktiga punkterna i kampen mot vapen handlar om tullen. Då tror jag inte riktigt att man har förstått tullens arbete. Frågar man tullen säger de att detta inte är något problem, för man har redan uppdraget att söka efter vapen. Det här är ren semantik! Om Socialdemokraterna vill stärka semantiken ska man i alla fall gå ut och säga att det är det som är syftet, men någon skillnad i övrigt kommer det inte att göra. Tullen har redan det uppdrag som efterlyses, och det var en av de fyra viktiga punkterna för Socialdemokraterna.

Herr talman! Låt mig återgå till den nu föreslagna vapenamnestin. Erfarenheterna av tidigare vapenamnestier är mycket goda. 1993 års vapenamnesti resulterade i att 17 050 skjutvapen, gevär och enhandsvapen framför allt, samt 15 ton ammunition lämnades in. Samma framgång fick vi 2007 med 13 000 inlämnade skjutvapen, också denna gång huvudsakligen gevär och enhandsvapen. Drygt 800 vapendelar och 14 ton ammunition lämnades också in. Dessutom lämnades drygt 10 000 legala vapen och vapendelar in för skrotning. Det var alltså en betydande mängd vapen och ammunition som försvann från marknaden vid båda tillfällena.

Det har snart gått sex år sedan den senaste tidsbegränsade vapenamnestin. Sannolikt har det nu tillkommit fler illegala vapen i omlopp. Det finns därför skäl att ännu en gång försöka samla in och skrota så många vapen som möjligt. Det är svårt att uppskatta effekterna av en sådan vapenamnesti. Men med tanke på 2007 års positiva resultat och erfarenheter och dessutom erfarenheter från upprepade vapenamnestier i till exempel Danmark är det motiverat att genomföra en ny vapenamnesti.

I betänkandet föreslås att den nya vapenamnestin ska följa de förutsättningar som vi har haft under de båda tidigare amnestierna, det vill säga att grunden för ansvarsfrihet är att vapnen lämnas in frivilligt och att inlämnandet kan ske anonymt. Amnestin omfattar alla vapen och all ammunition som är tillståndspliktig enligt vapenlagen. Det är viktigt att understryka att ansvarsfriheten endast avser det olagliga innehavet. Polisen och SKL kan alltså undersöka ett inlämnat vapen i syfte att utreda andra brott som har samband med just det vapnet.

De skjutvapen som lämnas in ska i enlighet med hur det var tidigare som huvudregel tillfalla staten och förstöras. Det huvudsakliga syftet med vapenamnestin är att minska tillgången på vapen i samhället. I det perspektivet skulle det vara motsägelsefullt med en försäljningsprocess som leder till att vapnen åter kommer ut i cirkulation.

I likhet med 1993 och 2007 års amnestier föreslås även den nya vapenamnestin gälla under tre månader under perioden mars till maj 2013. I detta avseende har tre av oppositionspartierna reserverat sig och förordat en längre tidsperiod, om sex månader. Vår uppfattning är emellertid att tiden spelar mindre roll. Erfarenheterna från tidigare vapenamnestier och liknande genomförda i andra nordiska länder visar att de flesta vapen, oavsett tidslängden på vapenamnestin, lämnas in i slutet av perioden. Sannolikt skulle inte en tidsperiod om sex månader innebära att fler vapen lämnas in utan att vapnen lämnas in senare under tidsperioden.

Herr talman! Jag har nu lyssnat på debatten och kan konstatera att det har varit ett högt tonläge och en hög svansföring i den politiska debatten i övrigt under ett års tid. Och så får man då höra S krav på det här området.

Det var fyra starka krav som summerades. Vapenamnesti på sex månader – vad är konsekvenserna? Vad skulle effekten av det vara? Ingenting tyder på att det skulle få någon ökad effekt när det gäller antalet vapen som lämnas in.

Det gäller skärpta minimistraff. Och det är då kopplat till teleavlyssning. Här har regeringen redan tillsatt en utredning som kommer med förslag om straffskärpningar, och det kommer också att få konsekvenser för eventuella möjligheter till teleavlyssning.

Den fjärde punkten handlar om tullen, som jag redan har nämnt. Det kommer inte att få någon som helst betydelse om man för in det i regleringsbrev eller inte.

Det är fyra så kallade skarpa krav som egentligen bara är en uppbackning av alliansregeringens politik, vilket vi tackar för. Men det är väl så att tomma tunnor skramlar mest.

Herr talman! Alliansens arbete med att bekämpa förekomsten och användandet av illegala vapen stannar inte med den föreslagna vapenamnestin. Alliansen kommer med all kraft att fortsätta kampen mot vapen, vapenbrott och grov organiserad brottslighet på flera plan. Vår inställning är mycket tydlig. Vapen ska bort från gator och torg.

Med anledning av vad som nu anförts yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 15 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Herr talman! Patrick Reslow har nu beskrivit Moderaternas hållning till illegala vapen. Han har beskrivit det som prioriterat och som viktigt. Tidigare stod Caroline Szyber från Kristdemokraterna här och pratade om att hon tror att ett förslag kan komma, som jag uppfattade det, hösten 2014. Det skulle eventuellt innehålla straffskärpningar och möjligheter till telefonavlyssning.

Uppenbarligen ser regeringspartierna ett behov av detta. När vi då ser att de här besluten skjuts framför oss undrar jag: Vidhåller Patrick Reslow att regeringen har agerat så kraftfullt som man tycker att man kan begära i en så pass viktig fråga?

Om vi tycker att straffskärpningar och möjligheter till telefonavlyssning till exempel är viktigt undrar jag: Varför har regeringspartierna suttit här inne i kammaren när vi har lagt fram den typen av förslag och tryckt på nejknappen? Om det inte spelar någon roll vad som står i Tullverkets regleringsbrev undrar jag: Varför pekar man över huvud taget ut någonting?

Anf. 16 PATRICK RESLOW (M) replik:

Herr talman! Från Alliansens sida är vi positivt inställda till straffskärpningar, Elin Lundgren. Men vi har en lagstiftningsprocess som måste gälla. Det innebär att saker och ting måste utredas. Saker och ting måste remitteras och sedan återkomma till riksdagen för behandling. Och sedan ska det skickas vidare för att verkställas. Så är processen.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att Elin Lundgren tar upp frågan om senfärdighet. Min kollega Johan Pehrson ställde en gång en skriftlig fråga till dåvarande justitieministern Thomas Bodström om varför det inte gjordes någonting på det här området med straffskärpningar. Det var den 28 januari 2003. Han fick då svaret: Nej, det här är ingenting som ligger på bordet. Det är ingenting vi tänker göra någonting åt, för när det gäller att få upp minimistraffen är det en åtgärd som måste ligga på domstolarnas bord.

Det var inställningen från Socialdemokraterna när man satt i majoritet. Men när man går in i opposition är det annat som gäller.

Anf. 17 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Herr talman! Då kan väl jag bara konstatera att det i så fall är ännu mer anmärkningsvärt. Om de som i dag sitter i regeringen var väldigt missnöjda 2003 över hur vapenlagstiftningen såg ut och ändå inte har presterat någonting tio år senare kan man verkligen fundera över hur man har valt att agera.

(Applåder)

Jag skulle vilja att Patrick Reslow dementerar eller bekräftar det som Caroline Szyber tidigare sade, att vi under nästa höst kan förvänta oss ett tydligt och konkret förslag som bland annat innehåller straffskärpningar och möjlighet till telefonavlyssning. Det vill jag att han är väldigt tydlig med.

Anf. 18 PATRICK RESLOW (M) replik:

Herr talman! Jag kan vara väldigt tydlig för Elin Lundgren när det gäller vår inställning. Vi har tillsatt en utredning. Den utredningen kommer. Då utgår vi också från att lagstiftningsprocessen har sin gång. Jag utgår från att även Socialdemokraterna, om ni hade suttit vid makten, hade respekterat den lagstiftningsprocess som gäller i det här landet. Då kommer det till slut ett förslag som kommer att innebära straffskärpningar och därmed också möjlighet till teleavlyssning.

Detta kan komma tidigast 2014, om vi ska ha den behandling som är sedvanlig i den här kammaren.

Anf. 19 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Det är tio år sedan man krävde att vi skulle skärpa vapenlagstiftningen. Jag vill dock understryka att det gläder mig att alla här inne är otåliga, att vi alla är ståndaktiga och att vi fortsätter den här kampen.

Jag måste väl berätta för oppositionen att flera här som nyss har givit vittnesbörd om sin vilja att bekämpa den här typen av brottslighet också känner att de ibland önskar att man kunde gå fram ännu fortare. Men vi har ett system i Sverige där saker ska utredas. Saker ska skickas ut på remiss. Saker ska lagradsbehandlas. Sedan kan det bli lagstiftning. Därför är jag och Folkpartiet glada över att vi rätt nyligen har gjort skärpningar genom att fler gärningar ses som grova vapenbrott, som därmed renderar fängelse. Det är viktigt.

Vi behöver dock gå vidare i den riktning som denna debatt i huvudsak har handlat om, det vill säga att man ser mycket allvarligt på innehållet, att det ska rendera en ännu längre tids inlåsning och att man därmed – det är Folkpartiets uppfattning – också kan använda sig av en hel del straffprocessuella tvångsmedel som till exempel telefonavlyssning för att få in den här typen av vapen och sätta de personer som ägnar sig åt den här hanteringen i fängelse.

Man ska komma ihåg att vi har en väldigt speciell situation. Vi har ett öppet Europa, och vi försöker stoppa dessa vapen vid gränserna. Vi vet om att det dels är legala vapen som läcker ut på marknaden genom stölder och på andra sätt eller genom att människor helt enkelt blir konstiga eller tokiga, dels att det är illegala vapen som smugglas in i Sverige i sin helhet. Vi har en enorm landgräns, så även om vi skulle gå ur EU, som några här inne vill, kommer det ändå inte att finnas en gränsvakt eller

tulltjänsteman varje meter längs Sveriges gräns. Det fanns illegala vapen i Sverige innan Sverige blev medlem i EU, och det skulle fortsätta att komma in vapen i Sverige.

Det är också så att den riktigt organiserade brottsligheten i Sverige har egna vapensmedjor. Man beställer hem vissa delar, och sedan tillverkar man andra delar själv. Detta gör också att vapnen blir väldigt svåra att spåra. Det finns en väldig kraft i att vilja beväpna sig bland grovt kriminella i den undre världen, och det gör man antingen för att upprätthålla sitt våldskapital eller för att skydda sin mycket kriminella verksamhet mot andra personer av samma kaliber. Därför drivs de här personerna av en enorm kraft att beväpna sig.

Då är det nödvändigt med straffskärpningar, och jag är glad över att det finns en sådan enighet i synen på att vi behöver skärpa straffen. Det låter inte alltid så. Jag hoppas att detta når ut långt utanför riksdagen till kriminologer och andra som förstår att vi här inne är upprörda över att det är för låg straffsats.

Bakgrunden är känd. Dödligt våld har dykt upp i debatten. Mycket klokt är sagt, men synen på cigaretter måste jag ändå säga någonting om. Det anses vara ett problem att tullen tycks ha fokuserat på cigaretter. Jag kan säga att cigaretter i dag är en kärna i den grova organiserade brottsligheten. Det säljs enorma mängder illegalt införda cigaretter och förfalskade cigaretter runt om i Sveriges olika små kiosker, snabbköp och servicebutiker. Det är en väldigt omfattande verksamhet som leder till mycket skada, och jag kan säga att de som styr den här verksamheten, de är beväpnade. De är duktigt beväpnade, så om vi slår undan fötterna för den illegala cigaretthanteringen, vilket tullen har en nyckeluppgift i att göra, finns det mer att vinna.

Det finns en del saker vi kan göra. Nu ska vi inte ha någon cigarettdebatt, men i Sverige finns det till exempel regler för vad cigaretterna maximalt får kosta men inte vad de minimalt får kosta. Det är en sak som åtminstone Folkpartiet tycker att vi kan göra mer av för att komma åt den illegala cigaretthanteringen, för den är i dag en kärna. Enligt de kriminella själva tjänar man mer på illegal cigaretthantering än på narkotikahandling, och framför allt är det mycket lägre straff. Se där – ännu mer straffskärpningar på illegala cigaretter!

Jag tycker vidare att diskussionen från oppositionen om att tullen inte skulle prioritera detta blir lite konstig. Det är den tidigare chefen för Rikskriminalpolisen som är generaldirektör för Tullverket. Skulle hon inte förstå vikten av eller inte känna att hon hade uppdraget att hindra illegala vapen från att komma in i Sverige?

Problemet och utmaningen är fortfarande att vi har ett öppet Europa. Därför vill jag, herr talman, föra in ytterligare två perspektiv så här på slutet. Det är först och främst det europeiska samarbetet, där vi måste göra mycket mer med de länder som vi vet att en hel del av de illegala vapnen kommer ifrån. Det är en fråga på EU-nivå, för det är ju inte bara i Sverige det är ett problem att grovt kriminella springer runt och skjuter på varandra och även på andra.

Här krävs en lösning på EU-nivå, ett intensifierat samarbete i Europa, och därför är EU väldigt viktigt. Det tittar man också på i de organisationer som finns inom den europeiska polisen, Europol, och också på åklagarsidan. Detta är väldigt viktigt, och Folkpartiet tycker att det finns

all anledning att lyfta fram detta, annars kommer vi aldrig åt problemet med en så lång gräns som Sverige har – inte ens om vi skulle gå ur EU, vilket några verkar tycka ibland.

Man talar också om det förebyggande. Naturligtvis finns det unga människor som dras in i det här. Det är väldigt få unga personer som börjar sin kriminella bana med att köpa ett halvautomatiskt vapen och sedan springa runt med det och råna klasskompisarna. Det börjar någon annanstans. Unga människor dras in i grovt kriminell verksamhet, och därför är alla åtgärder vi kan göra för att stoppa detta viktiga.

Det handlar om socialt förebyggande och att jobba med den breda penseln i socialpolitiken, skola och så vidare, men vi behöver också allt mer av tidiga och tydliga insatser för att se till att unga människor inte dras in i den här miljön. Det finns hur många berättelser som helst, herr talman, om hur unga människor blir vapenbärare åt grovt kriminella, för det är ju helt straffritt om en 14-åring springer runt och bär på ett skarpladdat skjutvapen. Ursäkta, men vad leder det till? Det är inte ens straffbart i Sverige. Det är möjligtvis straffbart för den som har tvingat ungen att bära vapnet, men vi måste se till att vi får en socialtjänst som vidtar skarpa och tydliga åtgärder när unga hamnar i de här miljöerna, för det är farligt för den unge och farligt för omgivningen.

Herr talman! Det här är en debatt som handlar om vapenamnesti. Det är lite andra frågor som har stått i centrum för debatten. Folkpartiet välkomnar vapenamnestin. Vi tycker att det är viktigt att vi har den möjligheten. Det kan samlas in lite dödsbovapen. Det kan finnas en och annan grovt kriminell som just i dag vill sluta med sin kriminalitet och därmed förhoppningsvis kommer att lämna in sitt vapen. Färre vapen på gatan är viktigt och välkommet.

Sedan ligger det som sagt i regeringens lagstiftningsprocess att se över skärpningen av detta och skärpa straffminimum. Folkpartiet välkomnar detta, för det behövs hårdare och längre straff för de personer som springer runt och bär vapen. Det är nämligen helt oacceptabelt.

(Applåder)

Anf. 20 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! När man kommer som sista talare får man försöka sammanfatta debatten på något sätt.

Som vi har hört handlar det alltså om en vapenamnesti som är tänkt att genomföras nu i vår från den 1 mars till den 31 maj. Det är precis sex år efter att den förra vapenamnestin genomfördes, en amnesti som då var lyckad, precis som den första som genomfördes 1993. Förra gången var det 13 000 skjutvapen, drygt 800 vapendelar och ca 14 ton ammunition som lämnades in. Om det blir så mycket den här gången vet vi inte, men vi vet att varje illegalt vapen som lämnar samhället och förstörs är en bra sak.

Detta handlar om vapen och ammunition som förmodligen annars skulle vara kvar ute i samhället. Kanske skulle det ligga undanstoppat på en vind, kanske skulle det användas. Det ska dock sägas att det finns en särskild åtalsregel i 9 kap. 7 § vapenlagen som gör att det normalt inte ska väckas åtal mot den som lämnar in ett vapen som man till exempel har hittat på sin gamla morfars vind.

I denna paragraf finns dock en öppning för att åtal kan väckas om det är motiverat från allmän synpunkt, och den osäkerheten gör förmodligen att just den särskilda åtalsregeln och den paragrafen inte används speciellt mycket.

Från Centerpartiets sida har vi tidigare varit inne på att införa en permanent vapenamnesti, alltså att det ständigt skulle vara möjligt att lämna in vapen och ammunition. Det är dock inte alldeles lätt att genomföra. Det förslaget kom också så långt tillbaka som i Vapenutredningen som kom 1995 och genomfördes efter den första vapenamnestin 1993. Förslaget fick dock en hel del kritik, och det genomfördes aldrig av den socialdemokratiska regeringen som då hade tillträtt. Det var väl ingen tillfällighet, eftersom Socialdemokraterna hade varit emot vapenamnestin som idé från början.

När vi sedan från den då borgerliga oppositionen motionerade om att vi skulle ha en ny vapenamnesti var det nej från den socialdemokratiska regeringen och från Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det slutade dock med att Miljöpartiet ändrade sig, och 2005 gav de borgerliga partierna och Miljöpartiet tillsammans ett tillkännagivande till den då socialdemokratiska regeringen att genomföra en ny vapenamnesti, vilket man dock inte gjorde i alla fall. Det blev ingen vapenamnesti innan valet 2006. Men då fick vi en alliansregering, och redan mars till maj 2007 kunde alltså den förra vapenamnestin genomföras.

Jag välkomnar så klart att Socialdemokraterna har ändrat sin politik. Det är bra att ni tycker som vi har tyckt länge.

Nu vill ni till och med ha en längre amnesti – sex månader i stället för tre månader. Det kan diskuteras vad som är bäst. Är det tre, fyra, sex eller kanske tolv månader?

Med en tydlig och aktiv informationsinsats tror jag att tre månader är alldeles tillräckligt för att man ska hinna lämna in sitt vapen. Om informationsinsatsen är för dålig så att folk inte får veta att det pågår en vapenamnesti kvittar det om det är sex månader eftersom vapnen i så fall inte kommer att lämnas in i alla fall. Det hela bygger alltså på att det är en tillräckligt bra informationsinsats.

Man måste också komma ihåg att polisen ska ha beredskap att ta emot dessa vapen. Det är inte alldeles enkelt. Det kan komma in vapen som i värsta fall är skarpladdade. Vi vet att även om vapenamnestin inte tidigare har omfattat explosiva varor har folk ändå kommit med handgranater och annat. Det krävs därför en hel del av polisen för att ta emot dessa vapen och denna ammunition. Ska man ha denna beredskap i sex månader i stället för tre månader blir det större påfrestningar på polisen.

Det förslag som vi har nu om sex månader skulle innebära att man förutom mars, april och maj skulle lägga till juni, juli och augusti, de tre sommarmånaderna. Just under sommarmånaderna tycker jag att det är så viktigt som det kan vara att ha så många poliser som möjligt ute i samhället i stället.

Vi fick tidigare från Socialdemokraternas Elin Lundgren höra att regeringen inte har gjort någonting. Det är precis som om ni har glömt bort den debatt som vi hade här i kammaren för mindre än ett år sedan då vi antog förändringar i vapenlagen och skärpte lagstiftningen när det gäller vad som ska bedömas som grovt vapenbrott. Dessa förändringar trädde i kraft den 1 juli 2012, för lite mer än ett halvår sedan, och det har ni redan

glömt bort. Då antog vi även två nya straffbestämmelser som gäller införsel av vapen och om man förvarar vapen åt någon annan.

Jag måste säga att det är fler från oppositionen som är ganska dåligt pålästa. Jag kan inte låta bli att läsa lite grann ur Vänsterpartiets reservation 6 där det står: ”Regeringen bör skyndsamt återkomma med en förnyad översyn av straffskalorna för vapenbrott.”

Det pågår just nu. Om ni hade läst betänkandet hade ni sett att utredningen, som har tagit namnet Utredningen om skärpningar i vapenlagstiftningen, ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 januari 2013. Det är i morgon. Ska vi skynda på det? Ska utredningen lämna betänkandet i dag? Förslåt, herr talman, att jag raljerade lite grann.

Jag måste också säga någonting om laserpekare, som Sverigedemokraterna var inne på. Denna fråga ligger under Strålsäkerhetsmyndigheten och Miljödepartementet. Där pågår arbetet, och man förbereder ett förbud mot starka laserpekare. Jag håller med om att detta är mycket viktigt att få fram.

Men det finns även legala användningsområden för denna typ av produkter, och det måste finnas något slags möjlighet att söka tillstånd för laglig användning.

Man behöver också göra ändringar i inregränslagen för att samtidigt kunna stoppa import från EU-länder av denna typ av laserpekare. Men detta arbete pågår alltså i Miljödepartementet.

Herr talman! Till slut vill jag säga att det finns alldeles för många illegala vapen i vårt samhälle. En del används eller har använts för brottslig verksamhet, andra ligger bara och skräpar på vinden. Men oavsett vilket det är fråga om är vapen alltid potentiellt farliga. Man får inte glömma bort att om ett barn hittar ett vapen på vinden kan det på en sekund ske en olycka. Att få undan denna typ av vapen från samhället är också viktigt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och därmed bifall till propositionen och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

9 § 2012 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU14
2012 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll (skr. 2012/13:43).

Anf. 21 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Terroristhotet mot Sverige är i dag förhöjt, vilket de flesta säkerligen vet, till nivå tre på en femgradig skala. I årets skrivelse kan följande redogörelse från Säkerhetspolisen läsas om terrorismläget i Sverige:

*2012 års redogörelse
för tillämpningen av
lagen om särskild
utlänningskontroll*

”Det förekommer fortsatt terroristrelaterade aktiviteter med bäring på Sverige som föranleder en förhöjd hotnivå (...). Våldsfrämjande islamistiska extremister i Sverige och utomlands har i högre grad än tidigare pekat ut Sverige som legitimt mål för attentat.”

Man kan vidare läsa: ”Individer inom de våldsbejakande islamistiska miljöerna i Sverige har under det senaste året fortsatt att ha kontakt med utländska terroristnätverk. Kontakterna rör sig om såväl finansiell och logistisk stödverksamhet som rekrytering av individer som vill resa till konfliktområden i syfte att delta i terroristrelaterad träning och strid.”

Vidare står det: ”I samband med denna typ av resande utsätts individer sannolikt för påverkan av aktörer med en uttalad attentatsavsikt mot västvärlden. Såväl resenärer som befinner sig utomlands och har kontakt med aktörer i Sverige, som återvändare som upprätthåller kontakt med utländska terroristnätverk, utgör ett potentiellt attentatshot mot Sverige.”

Mot bakgrund av detta är det anmärkningsvärt att lagen om särskild utlänningskontroll inte använts vid fler tillfällen än två gånger de senaste fem åren, detta trots att det finns ett verkligt hot från individer som i detta fall skapar starka band med utländska islamistiska terroristnätverk.

För Sverigedemokraterna, som i första hand värnar svenska intressen och de svenska medborgarna, är det uppenbart att lagen måste göras skarpare så att all utländsk terroristverksamhet i Sverige upphör. För oss gäller nolltolerans mot alla planer på attentat mot oskyldiga medborgare. Det är därför som vi föreslår ett antal ändringar i lagen, och jag tänkte gå igenom dem.

För det första ska lagen alltid användas för att utvisa den som faller under den i samtliga fall som den är tillämplig.

För det andra vill vi göra det lättare att använda lagen för att bli kvitt det som vi kallar utländska hot. I § 10 i lagen görs gällande att utlänningsar inte får utvisas med stöd av lagen om det finns risk för tortyr eller dödsstraff i landet dit personen ska utvisas. Vi menar att detta ska förändras. I första hand ska en person utvisas till ursprungsland om det är möjligt. I andra hand, om det finns sådana risker, ska regeringen se till att upprätta avtal med tredje land dit personer kan utvisas med stöd av lagen. I sista hand menar vi att personerna ska hållas i förvar tills de antingen kan utvisas eller tills de självmant lämnar landet under polisens tillsyn.

Vidare ska förvar gälla som huvudregel för samtliga som dömts till utvisning med stöd av lagen medan de inväntar verkställighet. Detta bör vara den naturliga gången eftersom personerna anses utgöra en risk mot rikets säkerhet eller kan befaras medverka vid terroristbrott. De dömda ska alltså inte ha möjlighet att röra sig fritt i samhället så att polisen tvingas spana på dem. De ska sitta inlåsta till dess att utvisningen kan verkställas. Hänsynstagande till person under 18 år vad gäller förvaring under § 8 ska också utgå.

Undantaget i § 24, där det stadgas att tidigare utvisad utlännings ska undgå straff om han eller hon återvänder till Sverige på grund av förföljelse trots att personen tidigare utvisats, ska också utgå. Har man fått ett utvisningsbeslut ska man också straffas om man uppehåller sig i Sverige illegalt.

När en person döms till utvisning med stöd av lagen vill vi också att personen ska registrera sina fingeravtryck, DNA och foto i en databas mot vilken samtliga som i Sverige söker uppehållstillstånd, medborgar-

skap, asyl eller annat ska kontrolleras. Detta är viktigt för att kunna kontrollera att tidigare utvisningsdömda som hotar landet inte ska kunna komma hit under falsk identitet. Vi menar att denna risk annars är uppenbar.

Vi anser att alla utvisningar med stöd av lagen ska utgöra ett livstidsförbud mot att återvända hit.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till vår reservation.

Anf. 22 ANTI AVSÄN (M):

Herr talman! Vi behandlar nu regeringens årliga skrivelse om tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll. I skrivelsen redovisar regeringen även sin syn på utvecklingen av den internationella terrorismen.

Regeringen påpekar bland annat att förmågan att utföra storskaliga attentat, det vill säga planera attentat, förvärva kunskap och vapen samt vidta andra liknande åtgärder, har minskat något de senaste åren. Detta är ett resultat av ökat globalt samarbete och effektivare bekämpning av terrorism. Den minskade förmågan att genomföra storskaliga attentat har lett till en förändring i taktik. Aktörer inspirerade av nätverket al-Qaida försöker i dag ofta genomföra mindre, mer begränsade attentat, och de personer som är involverade har generellt sett inte lika mycket träning och erfarenhet som tidigare.

Precis som har sagts här tidigare pekar regeringen i sin skrivelse på att hotnivån när det gäller terrorism i Sverige höjdes hösten 2010 från lågt till förhöjt hot. Det innebär en höjning från 2 till 3 på en 5-gradig skala. Regeringen anger mycket riktigt också att det förekommer fortsatt terroristrelaterade aktiviteter som berör Sverige och föranleder en hotnivå, varför denna bedömning kvarstod så sent som i november 2012.

Herr talman! När det gäller lagstiftningen som sådan är den för staten ett redskap bland väldigt många andra för att kunna motverka sådant som möjligen kan kallas den allra allvarligaste brottsligheten – terrorism. Lagens syfte är att förhindra att terroristdåd utförs eller planeras i Sverige, och den ger möjlighet till utvisning på dessa grunder samt i vissa andra fall när det gäller hot mot rikets säkerhet.

Lagstiftningen anknyter till EU:s rambeslut om bekämpande av terrorism, och förutsättningen är att den ska tillämpas endast i mycket allvarliga fall. Man kan fråga sig varför. För att lagen ska vara tillämplig krävs nämligen inte att det föreligger konkreta bevis för ett visst brott. Om det finns konkreta bevis för ett visst brott som även avser osjälvständiga brottsformer hanteras ärendet enligt vanliga straffprocessuella regler. Det är alltså en bevislättnad, kan man säga, för att kunna komma åt den allra allvarligaste brottsligheten – just för att undvika dess effekter.

Herr talman! Det följer således av lagen om särskild utlänningskontroll att en utlännings ska kunna utvisas med hänsyn till rikets säkerhet eller om det kan befaras att personen kommer att begå eller medverka till terroristbrott, utan att det finns konkreta bevis för ett visst brott. Lagen kan även användas om brottsligheten riktar sig mot ett annat land än Sverige.

Om utvisning inte kan verkställas på grund av att det till exempel finns risk för dödsstraff eller tortyr i det land personen ska utvisas till ska antingen utvisningen skjutas upp eller personen beviljas ett tidsbegränsat

uppehållstillstånd. Här får man komma ihåg att det då handlar om situationer där det inte finns bevis om något konkret brott. Om en person som inte kan utvisas lever kvar i landet kommer en viss kontroll att kunna ske från brottsbekämpande myndigheter. Det kan handla om husranssakan, kroppsvisitation, kroppsbesiktning eller att personen i fråga ges anmälningsplikt vid polisstation vid vissa tidpunkter.

Herr talman! Särskilda bestämmelser som syftar till att bekämpa terrorism infördes i svensk lagstiftning redan 1973 genom lagen om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund. Reglerna syftade till att göra det möjligt att hindra presumtiva terrorister från att komma in eller stanna kvar i Sverige och till att skapa utrymme för kontroll i de fall dessa personer av asylrättsliga skäl ändå måste beredas en fristad här i landet. Bestämmelserna har ändrats vid ett flertal tillfällen. Sedan den 1 juli 1991 finns bestämmelserna i lagen om särskild utlänningskontroll.

I Sverigedemokraternas motion begärs ändringar av lagen. Man kan säga att många av dessa ändringar inte är behövliga, av det skälet att möjligheterna redan finns. Det gäller till exempel utvisning: Om det finns särskilda skäl i beslutet kan man ange flera länder som mål för utvisningen, och man kan även ange särskilda villkor och bestämmelser för verkställigheten. Likaså finns det möjligheter att ta människor i förvar. Detta handlar dock fortfarande om personer som inte har blivit föremål för bevisning som riktats mot dem av den grad att det faller inom det straffprocessuella systemet.

Man kan säga att bestämmelserna i lagen om särskild utlänningskontroll är väl avvägda, och därför är det rimligt att avstyrka samtliga yrkanden i den aktuella motionen. Här kan man också säga att justitieutskottet har tagit ställning till motionsyrkanden liknande de nu aktuella vid flera tillfällen, senast våren 2012. Utskottet ansåg även då att bestämmelserna i lagen om särskild utlänningskontroll är väl avvägda och avstyrkte yrkandena. Det finns ingen anledning att göra någon annan bedömning i dag, och då borde man särskilt ha i minnet vid vilka situationer lagstiftningen är tillämplig.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.
(Applåder)

Anf. 23 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Folkpartiet tycker också att det är glädjande att det är ett i stort sett enigt utskott som lägger fram betänkandet. Detta berör demokratins kärna, och det är därför jag tar kammarens tid i anspråk – det är viktigt att vi understryker den breda enigheten i dessa frågor.

Terrorism har funnits så länge mänskligheten har funnits, kan man säga. Det har alltid funnits personer som med våldsmakt på olika sätt har vägrat acceptera demokratins funktion, existens och beslut. I modern tid hotas vårt land fortsatt av diverse galningar, om jag uttrycker mig milt, med diverse grunder. Det kan vara religiösa grunder, som när det gäller islamister eller tokiga människor med annan religiös inriktning – det finns faktiskt tokiga kristna också. Det kan vara personer på den extrema politiska högerkanten som inte är riktigt kloka, och så finns det de på den extrema politiska vänsterkanten.

Ofta förenas dessa galenpannor i att de tycker att de själva har tolkningsrätt och att alla vi andra, i stort sett, är landsförrädare. Det är deras väg vi ska gå. Man kan lägga till andra: Det finns de som tycker att just djurens rätt är viktig. Det finns så kallade autonoma rörelser som hotar, spränger eller bränner människor som har pålsaffärer, fiskaffärer och vad det nu kan vara. Den politiska extremismen och terrorismen är alltså högst närvarande. Den finns i Sverige, och den finns utanför Sverige.

Detta ska bekämpas med alla kända lagliga och rättssäkra medel, och detta är ett uttryck för någonting som är viktigt. Det är ett uttryck för att den svenska demokratin inte bara har en rättighet utan också en skyldighet att försvara sig mot angrepp. Det innebär att vi i verksamheten med särskild utlänningskontroll har situationer där den svenska underrättelseverksamheten – den i allt väsentligt väl fungerande säkerhetspolisen – ofta samarbetar med andra säkerhetstjänster och försöker ringa in de personer som gör allt för att skada Sverige eller andra västerländska demokratier, till exempel.

Detta gäller oavsett bakgrund. Oavsett vilken rapport man läser högt ur ser man att det finns olika hot mot vår demokrati, och vi förbehåller oss rätten att säga att vissa människor inte är önskvärda här. Det är viktigt att dessa personer kan utvisas. Vi har dock hittat en balans som säger att personen om den ska utvisas till ett land där den riskerar tortyr eller dödsstraff blir kvar i Sverige, men med ganska hårda restriktioner – så kallad kommunarrest.

Jag tycker att det, vilket tidigare har uttryckts här, är en väldigt väl avvägd lagstiftning. Jag är glad att det är så pass många partier som står bakom detta. Det är nödvändigt i vår globaliserade värld där vi tyvärr möter alltför mycket galenskap från diverse politiska ytterkanter och med religiösa förtecken. Vi kan hedra det arbete som bedrivs inte minst av den svenska säkerhetspolisen, både förebyggande och aktivt, för att se till att personer inte får chans att komma till vårt land och att personer som är i vårt land, oavsett om de är svenska medborgare eller inte, snarast ska kunna lagföras för sina planer på att störta den svenska demokratin.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

10 § Kommissionens arbetsprogram för 2013

Föredrogs
utrikesutskottets utlåtande 2012/13:UU4
Kommissionens arbetsprogram för 2013 (KOM(2012) 629).

Anf. 24 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Vi har lämnat in en reservation eftersom vi inte till fullo delar utskottets entusiasm i ett antal frågor, bland annat Stockholmsprogrammets genomförande. Vi ser snarare med en stor oro på genomföran-

*Kommissionens
arbetsprogram
för 2013*

det av programmets olika inriktningar som innebär att vi går mot alltmer övervakning av individer och en allt tuffare politik mot flyktingar.

Under hösten besökte jag en flyktingförläggning för vuxna och en för ensamkommande barn i Aten. Den för vuxna var en av Greklands modernaste och bästa, och det var ändå det värsta jag någonsin har sett när jag har besökt flyktingförläggningar, och jag har besökt en hel del, kan jag säga. Det var som ett fängelse inom taggtråd. Människor fick vara ute bara vissa tider på dygnet. Man bodde i baracker. Även om det var omgärdat av murar och taggtråd hade man inte tillåtelse att gå utanför de baracker som låg innanför murarna.

Den andra var i princip ett omgjort fängelse, och det var där de ensamkommande barnen befann sig. De sov bakom galler i någon form av gemensamma sovsalar. De fick röra sig utanför gallren, i de gemensamma utrymmena, dagtid men inte under natten; då var det låst. De hade en rastgård. Den var en liten bur som man kunde gå ut i till allmän beskådan från andra människor runt omkring. Jag har aldrig sett någonting värre.

Att Sverige i det läget i EU försöker driva på för en humanare asylpolitik är som en droppe i ett stort hav. Stockholmsprogrammet gör denna ovärdiga behandling av människor legitim, och det motsätter vi oss. Vi motsatte oss Stockholmsprogrammet då det tillkom, och vår uppfattning om programmet har inte ändrats.

Miljöpartiets vision är en värld där ingen behöver fly men där alla får flytta. Migranter har alltid bidragit till att skapa kulturer och samhällen, och de kommer att göra det även i fortsättningen. Den påtvingade migrationen, som vid krig, förföljelse, hunger, naturkatastrofer, leder dock till stort lidande, och vi måste därför bekämpa grundorsakerna till att människor tvingas lämna sina samhällen i stället för att bygga murar mot omvärlden.

Inte minst behöver åtgärderna för att förebygga klimatpåverkande utsläpp och konsekvenser av klimatpåverkan utvecklas mer, och de resurser som behövs måste ges för att åtgärderna ska kunna ge resultat. Vi menar att EU ska lägga mer energi på att förebygga konflikter och åter skapa fredliga villkor i hela världen. Särskilt angeläget är det nu då EU fått Nobels fredspris – det förpliktigar.

Men Stockholmsprogrammet handlar inte bara om att stänga gränser. Det handlar också om gemensamma databaser med allehanda uppgifter. Det handlar om trafikdatalagring. Det handlar om att uppgifter som samlas in i Sverige kan delas med andra länder, inte bara EU-länderna, vars rättssystem fungerar väldigt olika. Vi ser stora risker att den personliga integriteten sätts och kommer att fortsätta att sättas på undantag i det nya Europa.

I ett rättssamhälle bör noggranna avvägningar göras med hänsyn till ändamålet och ingripandet i integriteten samt proportionen mellan nyttan av ingripandet och den personliga integriteten. Det finns inget register som aldrig har läckt uppgifter till otillbörliga personer, som sedan missbrukat dessa. Detta bör man ha i åtanke då Sverige för sin talan i dessa frågor i EU. Den personliga integriteten får inte sättas på spel utan måste respekteras enligt Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, särskilt artikel 8 som stadgar skyddet för privatlivet.

Herr talman! Miljöpartiet delar inte heller till fullo utskottets uppfattning om de säkerhetspolitiska aspekterna när det gäller den framtida importen av olja och gas till unionen. Vi vill gå tillbaka till det som är färdplanen för ett resurseffektivt Europa, och det även om färdplanen är ett viktigt och i flera avseenden lovvärt initiativ.

Men om vi ska hålla oss inom säkra levnadsvillkor för mänskligheten inom de gränser naturen själv sätter för oss måste vi minska miljöbelastningen. Vi måste också fördela resurserna globalt sett mer rättvist. Det innebär att EU måste minska sin användning av naturresurser i absoluta termer. Det räcker inte med en effektivisering om effektiviseringsvinsterna samtidigt äts upp av ökad tillväxt. Resurseffektivitet är en viktig parameter, men huvudindikatorn bör ta sikte på resursanvändningen i absoluta termer.

Färdplanen tar upp ett antal milstolpar men kvantifierar dem inte mer än i svepande ordalag. Vi menar att om de tas på allvar kommer det att innebära en genomgripande och mycket välbehövlig förändring av EU:s nuvarande ohållbara resursanvändning. När milstolparna inte är kvantifierade blir det svårt att avgöra hur ambitiösa målsättningarna egentligen är. Det är också svårt att följa eventuella framsteg mot målen.

Indikatorerna kan förstås visa om utvecklingen går åt rätt håll, men inte om den går tillräckligt snabbt. Det blir därför svårt att avgöra om medlemsstaterna gör tillräckligt för att leva upp till färdplanens intentioner.

Vi menar att frivilliga åtgärder behöver kompletteras med bindande åtgärder på EU-nivå när åtgärder på lägre nivå inte är tillräckliga. Till exempel skulle en beskattning av naturresurser underlättas av ett gemensamt naturresursskattedirektiv med gemensamma minimiskatter. På så sätt minskar risken att länder spelas ut mot varandra och av konkurrensskäl avstår från skattereformer som skulle gynna omställningen till en resurssnål ekonomi.

Planetens sätter gränser för oss, och vi vet relativt väl vilka effekter vårt resursslöseri får för oss. Miljöpartiet menar att åtgärder måste påskyndas och att mätmetoderna för att mäta resursanvändningen ska förfinas.

Herr talman! I dag kan man inte undgå att något nämna den ekonomiska kris som Europa genomlever. Den får för människor i Europa en stor mängd konsekvenser. För klimatet, kan man säga, har den varit bra eftersom människor i större utsträckning tänker över alla sina utgifter och konsumerar mindre, inte bara bensin och diesel. Å andra sidan leder den minskade traditionella konsumtionen till en sämre ekonomi i andra led, ökad arbetslöshet och inte minst ökad social oro. Det är tufft att leva och bo i södra Europa i dag.

Finanskrisen slog till redan före förra EU-valrörelsen. Vi gröna i Europa gick gemensamt till val under slogan Green New Deal. Med det menar vi en ekonomi som tar sin grund i människor och social rättvisa men utan att sätta mer press på planeten än vad den tål.

Vi ser i finanskrisen det moment då det är dags att ställa om från en produktion och konsumtion som tär på vår gemensamma framtid till en som minskar vår klimat- och miljöpåverkan och samtidigt skapar många nya jobb. Vi behöver i Europa en väl utbyggd spårbunden trafik. Vi behöver i Europa ren energi i stället för fossilberoende. Vi kan och bör

satsa i Europa på nya jobb med grön omställning av samhället som både mål och medel att minska våra utsläpp och ge människor en bättre vardag.

Anf. 25 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Så fort jag eller någon annan företrädare för mitt parti för EU på tal brukar invektiven och de omedvetna eller medvetna missförstånden fullkomligt hagla i kammaren. Jag tänker därför inleda mitt anförande med att berätta att varken jag eller SD som parti vill lämna allt vad samarbete heter. Vi är inte heller mot allt som har skett i EU eller dess föregångare. Tvärt emot anser vi att EU:s föregångare, kol- och stålunionen, bidragit till fred och stabilitet i Europa.

Vi anser också att det ibland, när alla är överens, kan vara en fördel att tala med en röst. Och tvärt emot vad som ofta sägs är vad vi anser hyllar vi självklart även den inre marknaden av varor och tjänster. Man kan alltså kort sagt säga att vår uppfattning är att ett EU byggt på ett rent samarbete och samförstånd är eftersträvansvärt och värdefullt.

Dess värre är dagens EU mycket långt ifrån denna beskrivning. EU handlar i dag i huvudsak inte längre om ett fredsprojekt för samarbete och inre marknadsfrågor. I stället handlar det från EU:s sida numera nästan enbart om att lösa alla problem som den så kallade integrationsprocessen mot ett federalt Europa har medfört. Och lösningen heter inte mer makt åt de nationella parlamenten utan tvärtom än mer integration och maktöverföring från medlemsstaterna till Bryssel. En stor del av dessa ytterligare steg mot ett federalt Europa har riksdagen och EU-nämnden, i regel efter smärre justeringar, också godkänt.

Under det år som har varit har inte minst en gemensam ekonomisk styrning och samordning, en gemensam arbetsmarknadspolitik, en gemensam banktillsynsmekanism såväl som fröet till en gemensam skattepolitik diskuterats eller behandlats.

Inledningsvis finns förvisso alltid skeptiska inslag från riksdagen. Det gäller i stort sett alla EU-förslag. Men i slutändan hamnar vi mer eller mindre ändå vid det som kommissionen vill nå. Det vet vi alla som sitter i den här kammaren.

Faktum är att under min tid i riksdagen och i EU-nämnden har endast ett stort EU-förslag behandlats med fullvärdig respekt för den svenska demokratin, nämligen frågan om en europeisk transaktionsskatt. Endast i denna fråga har alltså regeringen med stöd av riksdagen haft kraft att avfärda ett svenskt deltagande i själva implementeringen av de nya politiska strukturer som EU eller delar av EU har efterfrågat.

Det intressanta i detta avseende är att avfärdandet av ett svenskt deltagande gjordes med anledning av att Sverige inte har något intresse i transaktionsskatten. I alla andra pakter har det hetat att Sverige måste vara med och påverka, till och med i de strukturer som enkom berör EMU-länderna, trots folkomröstningens nej till EMU.

Kristdemokraternas eller för övrigt eventuellt andra politiska partier och deras företrädares eventuella kritik mot den alltmer accelererande takten mot ett federalt Europa kan mot den bakgrunden rimligen endast avfärdas som en tom och totalt värdelös retorik, för det som avgör politiken är knappast vad som sägs utan vad som faktiskt görs.

Det är den verklighet som politikerna skapar som verkligen betyder något för de enskilda väljarna. I den kontexten kan vi konstatera att vi har en regering och en riksdag som säger sig respektera väljarna men som likväl ser till att ansluta Sverige till Europakter.

Vi har en regering och en riksdag som också säger sig värna demokratin men som vid varje ministerrådsmöte konsekvent ändå underlåter att kräva ett svenskt undantag för EMU. Vi har också en regering och en riksdag som utan att först fråga folket om lov konsekvent avsäger sig inflytandet över stora, övergripande, nationella och inte minst viktiga politiska områden. Det är, menar jag, ageranden som står i direkt strid med den demokratisyn som jag företräder och som bygger på att all makt i Sverige ska utgå från folket.

Hade EU, herr talman, delat min demokratisyn hade jag inte haft några invändningar mot det svenska EU-medlemskapet. Men eftersom det nu inte gör det och eftersom EU inte längre handlar om att samarbeta i stora och gränsöverskridande frågor byggt på samsyn kommer jag att ägna hela min politiska framtid åt att kämpa för att ändra på detta faktum. Jag kräver därför, och kommer för all framtid alltid att kräva, att om Sverige ska kvarstå som medlem i Europeiska unionen ska medlemskapet bygga på respekt för riksdagens rätt att hävda sin nationella suveränitet.

Om riksdagen invänder mot en EU-pretention ska EU inte kunna överpröva riksdagens vilja. Om riksdagen skulle vilja backa ur redan genomförda EU-pakter ska EU inte heller kunna förhindra detta. Men jag kräver också att inte bara jag utan hela det svenska folket ska få säga sitt gällande vem eller vilka som ska företräda dem i den politiska besluts-gången.

Inför en eventuell framtida folkomröstning vill jag redan nu påpeka att förra årets alla långtgående maktöverföringar bara är början på det EU som för närvarande håller på att byggas upp.

I EU-kommissionens arbetsprogram för 2013 framgår det inte bara att man från EU:s sida tänker bygga på den ekonomiska och monetära unionen genom att föreslå ytterligare överstatlig lagstiftning, utan att man under året också avser att fortsätta arbetet med att låta svenska skattepengar finansiera bredbandsuppbyggnad i Europa, fortsätta vägen mot en gemensam arbetsmarknadspolitik, fortsätta försvaga de nationella parlamentens utrikespolitik och inte minst driva igenom en EU-budget som påtagligt ökar Sveriges avgift för att delta i federaliseringen och avdemokratiseringen av Europa.

Med en sådan inslagen väg för ett minskat nationellt självbestämmande och en allt större konfiskering av svenska skattemedel kan jag förstå att regeringen inte vågar utlysa en folkomröstning om fortsatt medlemskap i Europeiska unionen i dess nuvarande tappning.

Men, herr talman, det kan likväl givetvis inte anses vara ett hållbart argument för varför så ändå inte ska ske. Det svenska EU-medlemskapet är långt ifrån detsamma som det EU-medlemskap man gick till val på och som man lovade väljarna inför valet i folkomröstningen 1994.

I min värld, herr talman, utgår makten från folket. Då måste rimligen också folket i direkt mening avgöra när eller om makt ska tas ifrån dem.

Jag vill vara tydlig med att jag verkligen tror på ett samarbete och på en inre marknad i Europa. Men jag tror varken på en illegitim och fortsatt

maktöverföring till Bryssel eller på en fortsatt nonchalans från riksdagens sida gentemot dess uppdragsgivare.

Jag yrkar därför bifall till Sverigedemokraternas reservation i betänkandet.

I detta anförande instämde Julia Kronlid (SD).

Anf. 26 HANS LINDE (V):

Herr talman! Den ekonomiska och sociala krisen i EU:s medlemsstater fördjupas alltmer. I land efter land ser vi hur arbetslösheten nu exploderar, hur klyftorna snabbt ökar, hur välfärden och löntagarnas trygghetssystem snabbt monteras ned. Vi talar ofta om denna kris i denna kammare, och vi talar om den i termer av siffror och statistik, men där bakom finns människor, miljoner människor i Europa som just nu får sina liv sönderslagna.

Där finns den 77-åriga grekiska apotekaren som sköt sig själv till döds framför parlamentet i Aten och som lämnade ett meddelande om att han vägrade att fortsätta leta efter mat i soporna.

Där finns de spanska barnfamiljerna som just nu inte har råd att betala sin elräkning och värma upp sina bostäder, trots att temperaturen beräknas krypa ned mot noll i Madrid i natt. I dag räknar man med att vart tionde hushåll i Spanien inte längre har råd att värma upp sin egen bostad.

Där finns också barnen i de västahariska flyktinglägren som jag träffade för ett par veckor sedan när jag besökte Algeriet. De får inte längre frukost i skolan därför att EU-länder nu snabbt minskar sitt bistånd till flyktingarna. För många barn i de västahariska flyktinglägren, långt bortom EU:s toppmöten, innebär det att undernäring och bristsjukdomar kommer att öka.

EU:s svar på krisen har hittills varit att skära ned i välfärden, privatisera offentlig verksamhet och slå sönder fackliga rättigheter. Vanliga löntagare ska betala priset för en kris som har skapats genom oansvarig spekulation, som har skapats genom att näringslivet och Europas överklass i många EU-länder satt skattefusk och kapitalflykt i system och som har skapats genom ett EMU-samarbete som har frångått medlemsstaterna många av de centrala verktyg som en nationalstat behöver för att kunna hantera ekonomiska kriser.

Det finns de i den svenska debatten, även här i kammaren, som kallar massuppsägningar, sänkta minimilöner och höjda pensionsåldrar för solidaritet. Men på gatorna i Aten och Lissabon är entusiasmen över denna så kallade EU-solidaritet begränsad, om jag ska uttrycka mig diplomatiskt. Verklig solidaritet, i ordets rätta bemärkelse, vore att låta Europas banker bära kostnaderna för den spekulation man är ansvarig för. Det skulle vara att reglera finansmarknaderna och låta de länder som så önskar lämna eurosamarbetet.

I sammanhanget vore det på sin plats att ja-sidans partier i denna kammare gemensamt tackar svenska folket för att det var så klokt och röstade nej till EMU.

Herr talman! När man läser kommissionens arbetsprogram för 2013 är det inte utan att man tänker på de tre aporna som inte vill höra, inte vill se och inte vill tala. Man vill inte se EMU-samarbetets konsekvenser

och uppenbara brister, man vill inte lyssna till den folkliga frustration som växer runt om i EU och man vill inte tala om de åtgärder som uppenbarligen måste vidtas för att hantera den ekonomiska krisen i EU. I Bryssels ögon är svaret på krisen mer överstatlighet, mer makt till EU och minskad makt och minskat inflytande över sin egen vardag för EU:s medborgare.

Herr talman! Hade EU:s ledning och ledningarna runt om i EU:s länder lyssnat på EU:s invånare är det min övertygelse att vi hade diskuterat ett helt annat arbetsprogram än det som i dag ligger på riksdagens bord. Det är ju knappast så att förslagen om bankunion eller sexpack är sprungna ur några folkliga krav i unionen.

Demonstrationer med krav på att blåkopian om EMU:s framtid ska följas upp eller till stöd för den europeiska terminen är lätta att räkna. När fick någon i denna kammare senast ett mejl från en upprörd väljare som frågade: När ska ni egentligen sätta Horisont 2020?

Det är hög tid att EU:s ledare börjar lyssna på sina länders befolkning också i EU-frågan. Det är i det sammanhanget positivt att Storbritanniens premiärminister David Cameron öppnat för att britterna ska folkomrösta om Storbritanniens relationer till EU.

Vänsterpartiet hörde till nej-sidan i folkomröstningen om EU-medlemskapet 1994. Det är fortfarande vår övertygelse att det hade gynnat vårt land om Sverige röstat nej i den folkomröstningen och inte gått med i EU. Men så länge vi är medlemmar i EU arbetar vi konstruktivt i riksdagen och EU-parlamentet för att utveckla EU i en mer demokratisk och solidarisk riktning. Vi tycker därför att Sverige bör följa Storbritanniens exempel och inleda en process för att omförhandla vårt EU-medlemskap.

Vänsterpartiet ser fyra helt avgörande frågor där vi önskar att den svenska regeringen omförhandlar vårt medlemskap i EU.

För det första måste EU-fördraget få ett socialt protokoll som stoppar låglönekonkurrens och allt sämre villkor för dem som arbetar i Sverige och kommer från andra EU-länder. Vi ser redan nu i de svenska skogarna, på de svenska vägarna och på byggarbetsplatser i hela vårt land konsekvenserna av att företag från andra EU-länder har fått grönt ljus att på den svenska arbetsmarknaden konkurrera om anbud med lägre löner och sämre villkor.

Vänsterpartiet värnar ett öppet Sverige, men ska vi långsiktigt kunna värna vårt lands öppenhet måste svenska kollektivavtal gälla för alla på den svenska arbetsmarknaden oavsett var i världen man kommer från och vilket medborgarskap man har. EU kan inte tillåtas att fortsätta försämra den svenska arbetsrätten.

För det andra måste Sverige få ett juridiskt bindande undantag från hela EMU och europrojektet. Vi ska inte göras till en del av EU:s gemensamma ekonomiska politik. Den svenska folkomröstningens tydliga signal om att svenska folket inte vill gå med i EMU måste respekteras.

Jag hade önskat att man från ja-sidans partier hade respekterat folkomröstningen om EMU på samma sätt som vi som hörde till nej-sidan 1994 i dag respekterar utslaget i den folkomröstningen.

För det tredje, herr talman, måste Sverige få rätten att ställa hårdare miljökrav och folkhälsokrav än vad som sker inom EU. Vi måste ha rätt att kunna gå före. Vi kan inte längre tillåta och acceptera att EU förhind-

rar Sverige att gå före på miljö- och klimatområdet. Hänsyn till miljö och folkhälsa är för Vänsterpartiet mycket viktigare än företagets fria marknad.

För det fjärde vill vi att Sverige lämnar EU:s jordbrukspolitik och att en nationell politik på området i stället inrättas. Det skulle öppna för en betydande sänkning av vår avgift till EU och ge oss en möjlighet att använda våra skattemedel till att bekämpa den kris och arbetslöshet som vi så ofta talar om och värna den svenska välfärden i stället för att pumpa in pengar i EU:s alltmer havererade gemensamma jordbrukspolitik.

Herr talman! Vänsterpartiet har på en rad andra punkter invändningar mot kommissionens arbetsprogram, som jag inte kommer att utveckla i detta anförande. De finns mer utförligt beskrivna i vår motivreservation. Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 27 TOMMY WAIDELICH (S):

Herr talman! Det betänkande som vi debatterar handlar om kommissionens arbetsprogram för 2013. I programmet ges tillväxt- och konkurrenskraftsfrågorna stort utrymme, vilket vi socialdemokrater tycker är bra. Fokus har så här långt ensidigt varit på bekämpningen av krisen i euroområdet, men nu har man insett att det inte räcker med återhållsamhet och sanering av offentliga finanser. Det är viktigt, men det behövs också åtgärder som främjar tillväxt och stärker Europas konkurrenskraft i den globala ekonomin.

Vi hörde Hans Linde berätta om de sociala konsekvenser som den ekonomiska krisen har gett i Europa. En hel ungdomsgeneration håller på att slås ut. Det är en generation som riskerar att få det sämre än sina föräldrar. Det är något som vi brukar tala om men som aldrig har inträffat. Detta riskerar att bli verklighet i Europa.

Insikten om att EU och Europa behöver mer än en ensidig åtstramning borde ha kommit tidigare. EU har hanterat eurokrisen valhant och borde ha sett tidigare att den var i antågande.

Det är snart tre år sedan skuldkrisen började i Grekland. Situationen i Grekland och i andra krisande länder har behandlats på otaliga toppmöten, men vi är fortfarande inte ute ur krisen.

Fokus har varit att rädda banker, inte att reda ut skuldkrisen. Annars hade man gjort helt annorlunda. Då hade också långivarna fått vara med och ta ansvar. Det är inte bara de som har tagit lånen som har slarvat. Också de som har gett lånen utan riktig kreditbedömning har slarvat med sitt ansvar.

Vi har haft generösa stödprogram från Europeiska centralbanken. Drygt 1 000 miljarder euro har frikostigt lånats ut till krisande banker. Men ännu kan vi inte ropa faran över.

Visserligen har de offentliga finanserna stabiliserats i krisländerna. Deras kostnadsläge börjar bli konkurrenskraftigt igen, men vi har fortfarande oro i banksektorn. För några dagar sedan såg vi hur den tredje största banken i Italien skakade när det upptäcktes att banken spekulerat bort stora summor utan att någon reagerat.

Vad döljer sig i balansräkningen hos de stora bankerna i Europa, till exempel i de franska och tyska bankerna som har stått för de största lånen till de krisande länderna? Det vet vi inte, eftersom det finns en tystnadskultur. Man sopar hellre problemen under mattan och hoppas på

bättre tider. Det är en del av problemet. Det är en av orsakerna till att EU i flera länder inte har kunnat lösa krisen som orsakats av den frikostiga utlåningen från banker utan kreditprövning.

Det behövs mer transparens i banksektorn. Det behövs mer tillsyn och övervakning, och det behövs skärpta regler för den finansiella sektorn, alltifrån skärpta kapitaltäckningskrav till konditionalitet – villkor för när man går in och stöder krisande banker med statsstöd. Det är krav som vi socialdemokrater förde fram redan i början av krisen. Det är krav som de borgerliga regeringarna i EU borde ha tagit till sig mycket tidigare.

Men det behövs inte bara transparens inom den finansiella marknaden. Det program som vi pratar om i dag handlar om många fler samarbetsområden. Öppenhet måste vara en vägledande princip inom EU:s alla samarbetsområden. Det är också något som utskottet i enighet framhåller i utlåtandet. Utskottet understryker särskilt betydelsen av att EU främjar yttrande- och mediefrihet såväl inom EU som globalt.

Vi socialdemokrater välkomnar att kommissionen i det här programmet presenterar ett nytt ramverk för en mer koldioxidnsål ekonomi för perioden efter 2020. Vi välkomnar också att kommissionen påtalar vikten av bindande utsläppsmål. Den gröna omställningen är bra för miljön, men den är också en del av lösningen på Europas ekonomiska problem. En grön omställning kan skapa många nya jobb genom att Europa går före när det gäller teknikutveckling.

Herr talman! EU har den senaste tiden dominerats av krisen i euroområdet. Det återspeglas också i programmet. Den krisen har förvärrats av ett valhänt agerande av EU:s alla regeringar. Sveriges regering har också ett ansvar för det som skett. Vi är en del av EU. Vår regering har suttit med vid sammanträdesbordet när situationen i Grekland och andra krisande länder har behandlats. Det går aldrig att komma ifrån.

Krisen har inte heller underlättats av att euroområdets regelverk visade sig inte hålla i praktisk prövning. Den så kallade stabilitetspakten räckte inte till. Krisen beror inte på euron i sig. Enskilda regeringar, som till exempel Spaniens, bär visserligen ett ansvar för att man inte parerade den effekt som kraftigt sänkta räntor gav i samband med eurointrädet – en form av ekonomisk dopning. Men den grundläggande orsaken till den kris vi genomlider är finanskrisen som startade 2008 och som drevs fram av oreglerade finansiella marknader, ohemula avkastningskrav och extremt risktagande. Det borde Hans Linde ha lyft fram i sin kritik. Det handlar inte bara om ett regelverk; det handlar om att det internationella kapitalet har getts alltför fria tyglar.

Det är en lärdom vi ska dra snarare än att peka finger åt de länder som har drabbats av finanskrisens andra våg. Vi hade kunnat vara i samma sits som de om någon av våra egna storbanker hade dragits in. Det var nära, som när Lettland krisade för några år sedan. Glöm inte att krisländer som Irland och Spanien hade starkare statsfinanser än Sverige när finanskrisen stack hål på deras bostadsbubblor och tvingade dem att gå ut till försvar för sina krisande banker.

Faran är inte över för vår del. Våra hushåll är hårt skuldsatta, inte minst av belåning till bostäder. Det är en belåning som de svenska bankerna tillhandahåller genom upplåning utomlands. Vi har därför ett intresse av att lösa eurokrisen och se till att våra största handelspartner

kommer på fötter igen och att deras banker saneras så att vi inte får fler negativa spridningseffekter till vår egen ekonomi. Då krävs mer transparens, tillsyn, övervakning och skärpta krav på bankerna. Det borde bli kommissionens såväl som regeringens prioriteringar inför det kommande arbetsåret i EU vid sidan av tillväxtfrämjande åtgärder för fler jobb och bättre välfärd.

Med de orden yrkar jag bifall till utskottets förslag i utlåtandet.

Anf. 28 GUSTAV BLIX (M):

Herr talman! Vi ska i dag debattera utrikesutskottets utlåtande över EU-kommissionens arbetsprogram för 2013.

Det är en årligt återkommande debatt. Vi stod här för ganska exakt ett år sedan i en likartad debatt. Det är ett av flera exempel på hur denna riksdag har blivit allt bättre på att göra en seriös och ordentlig granskning och ha en seriös och ordentlig debatt om EU och EU-frågor. Det är viktigt att understryka hur bra vi är på det i Sverige.

Det är också viktigt att understryka att det i utlåtandet finns en bred enighet om huvuddragen i de aktuella EU-frågorna. Vi har ett par motivreservationer, men i många viktiga EU-frågor är vi överens i denna riksdag. De gemensamma svenska intressena och värderingarna ska värnas, och vi ska tillsammans försöka vinna anhängare även i andra länder så att vi får ett EU som går åt rätt håll.

Herr talman! År 2013 ser fortsatt ut att bli ett tufft år för europeisk ekonomi. Men rätt hanterade kan kriser innebära stora möjligheter till förbättringar. Kriser kan också utgöra grogrund för farliga förenklingar och politisk populism av värsta sort – i värsta fall även för politisk extremism och våld. Något av det farligaste som lätt sker i orostider är att länder sluter sig, att man försöker hålla omvärlden och verkligheten ute och i sin iver att skydda sig skapar nya och värre problem både för sig själv och för andra. Därför är det välkommet att vi i utrikesutskottet redan inledningsvis i bred enighet betonar vikten av att värna öppenheten. Lösningen på Europas kris kan inte vara att stänga omvärlden ute, utan att vi vågar öppna upp ännu mer. EU ska vara engagerat i sin omvärld i ännu större utsträckning. Handel, student- och forskarutbyten, migration, utvecklingssamarbete och investeringar är viktiga exempel på detta.

EU måste också fortsatt vara öppet för nya medlemmar och fördjupat samarbete med grannarna i såväl syd som öst och väst. Vi får därför inte glömma att vi nu under pågående kris tar positiva steg som att vi snart kan välkomna Kroatien som ny medlem. Till följd av de senaste årens omvälvningar har EU nu möjlighet till fördjupade kontakter med grannländerna i Nordafrika och Mellanöstern. Även om utvecklingen där på sina håll går i fel riktning på ett allvarligt sätt måste vi uthålligt göra vad vi kan för att hjälpa dessa länder till demokrati och rättsstat och det välstånd som marknadsekonomiska reformer och tillgång till den europeiska marknaden skulle kunna medföra.

Herr talman! Det finns som sagt en bred svensk enighet om värdet av öppenhet och frihandel samt om transparens, demokrati, lokalt självbestämmande och värnandet av marknadsekonomin.

Jag vill rikta ett tack till övriga partier för att vi har en konstruktiv och stundtals intensiv debatt. Det stärker demokratin, och det stärker Sverige. Det gör våra argument vassare och bättre när vi ska försöka

övertyga andra. Därför är det viktigt att vi slutar måla ut relevant EU-debatt som ett utslag av EU-skepsis. Kritik och ifrågasättande är inte bara naturligt utan också välkommet och viktigt. Vänner är ofta de bästa och viktigaste kritikerna.

Flera nationella parlament borde engagera sig. Goda exempel från Sverige och andra länder borde spridas till andra. Det är en av de fem principer som David Cameron tog upp i sitt anförande förra veckan om hur han ser på britternas framtida förhållande till EU.

Det är viktigt och välkommet att den debatten kommer, men vi får också vara försiktiga, så att vi inte i iveren att debattera EU:s institutioner backar från att lägga energi på att debattera de avgörande reformer som måste ske. Cameron har rätt i sin första princip: EU behöver mer av inre marknad. Men den marknaden måste också vara fri och konkurrenskraftig. Här finns enorma nationella skillnader i Europa, framför allt vad gäller graden av ekonomisk frihet.

EU:s friaste ekonomi finns i Danmark. Danmark kommer i en ranking som amerikanska Heritage Foundation gjort på nionde plats, en plats före USA. EU:s minst fria ekonomi har Grekland, som kommer på 117:e plats, mellan Senegal och Malawi och i år passerat av Benin. Om man väger samman länderna kommer EU-27 på 42:a plats, efter till exempel Colombia och Uruguay, men strax före Peru. Eurogruppens 15 länder kommer först på 47:e plats, strax före Costa Rica. Frankrike, med en av Europas största och viktigaste ekonomier, kommer på 62:a plats när man bedömer ekonomisk frihet, med samma poäng och plats som Rwanda.

Det här är problem som vi aldrig kan lösa i Bryssel. Men vi kan inspirera och lära av varandra. Det kan handla om frågor som äganderätt, frihet från korruption, näringsfrihet, frihandel, öppenhet för investeringar och så vidare. Om vi alla bara lärde av det bästa landet i varje kategori i en sådan här jämförelse och tog efter deras regelverk på varje område skulle Europa komma på andra plats. Vi skulle vara bland världens friaste ekonomier, och det tror jag vore ett väsentligt bidrag till att lösa och möta den kris vi nu har och också få ned den höga arbetslöshet som präglar och plågar vår kontinent. Här ligger utmaningen, men också möjligheten.

Herr talman! Det är dock viktigt att komma ihåg att inte alla samhällsproblem kan eller bör lösas av politiska beslut och regleringar. Det gäller i Sverige, och det gäller i Europa. Bara för att ett och samma problem finns på många håll i Europa innebär det inte att vi ska lösa dem i Bryssel. Det måste finnas ett tydligt mervärde i att vi löser problemen tillsammans. I dessa frågor är vi hyggligt överens i riksdagen, men ofta oense med både kommissionen och Europaparlamentet.

Ett särskilt problem är att svenska partier ibland har olika uppfattning när det kommer till dessa frågor beroende på om de sitter i Sveriges riksdag eller i Europaparlamentet. Det gäller inte minst den fleråriga budgeten, som nu ska förhandlas och förhoppningsvis även beslutas. Här har vi i riksdagen likartade prioriteringar. Vi vill ha en restriktiv budget, hålla efter Sveriges avgift, reformera och dra ned kraftigt på jordbruksstöd och regionalpolitik och till och med avveckla jordbruksstödet om vi kan. I stället vill vi försöka satsa på tillväxtfrämjande forskning och infrastruktur.

Tyvärr är vi alltför ofta ensamma om detta. Därför är det viktigt att vi engagerar oss i diskussioner och debatter på europeisk nivå och inte lämnar åt kommissionen och Europaparlamentet att ensamma sätta agendan. Här kan rådet vara en tydlig och viktig motvikt. Det är därför noterbart att det i kommissionens långsiktiga vision, som nu målas upp i arbetsprogrammet, finns flera punkter som redan har fått tummen ned av EU:s stats- och regeringschefer. Kommissionen visar i sitt arbetsprogram att de anser att lösningen på Europas problem är ”mer Europa”.

Men de flesta av de problem Europa har brottats med har skapats i ländernas huvudstäder och kan bara lösas i medlemsländernas regeringar och parlament. Det kräver verklig förändring i form av tuffa, ibland rent av smärtsamma, prioriteringar av utgifter och kostnader, men också en tillväxtstrategi som vågar utmana privilegier, monopol, byråkrati och överregleringar och som åter kan skapa förtroende och framtidstro i ekonomin. Här har Sverige mycket att bidra med, och här har vi i Sveriges riksdag mycket att debattera och diskutera. Klarar vi detta kan vi komma stärkta ur krisen. Men huvudansvaret för att lösa detta måste ligga på de nationella parlamenten. Vi kan då gemensamt ta steg som gör Europas ekonomi öppnare och friare. I detta ska Sverige vara en stark och engagerad röst. Det hoppas jag att vi kan fortsätta att debattera här i dag.

Anf. 29 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 1, eftersom jag glömde bort det i mitt tidigare inlägg.

Jag skulle vilja återkomma till något som Tommy Waidelich tog upp här tidigare: den spanska ekonomin och hur det gick med den. För några år sedan diskuterade vi i EU-nämnden ekonomin under den då nya finanskris som kommit. Jag ställde en fråga till Anders Borg om den spanska ekonomin. Han menade på att det inte var en ekonomi som vi behövde oroa oss för då. Det tog jag naturligtvis till mig. Det var bra för min del, eftersom jag har halva familjen där nere.

Sedan har det gått som det har gått. Men dessförinnan ville alla efterlikna den spanska ekonomin. Den hade den högsta tillväxten i Europa etcetera. Alla framhöll den spanska ekonomin.

Tommy tog även upp att vi har en relativt likartad ekonomi i Sverige, med stor utlåning till hushållen. Det var ett av de stora problemen i Spanien också.

När man då tittar på vad EU gör för att komma till rätta med den ekonomiska krisen handlar det oerhört mycket om åtstramningar. Om jag förstått saken rätt är det också en modell som den svenska regeringen står bakom; det ska vara mycket åtstramning. Men era partikolleger nere i Spanien, som är mycket mer höger än ni och som också är i regeringsställning, talar nu mycket mer om stimulanspolitik.

Vad ser du som den framtida möjligheten för Europa, Gustav – mer av åtstramning eller mer av stimulans? Jag ställer frågan med tanke på de sociala effekter som åtstramningspolitiken har lett till i många av länderna.

Anf. 30 GUSTAV BLIX (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Bodil Ceballos för att hon påminde mig om att även jag ska yrka bifall. Jag yrkar alltså bifall till förslaget i utrikesutskottets utlåtande.

Jag tycker att jag var tydlig i mitt anförande om att jag verkligen vill se tillväxtreformer och satsningar. De satsningarna handlar i väldigt stor utsträckning om att möjliggöra för människor att förverkliga företagsidéer, handla och investera. Då handlar det om att ge tillgång till en marknad som är öppen och som ger den frihet som krävs för att få tillstånd en riktig tillväxt.

I den spanska ekonomins fall skulle jag säga att en stor del av problemet handlade om att man hade inte bara stor belåning utan också en oerhört stark och viktig byggsektor som fullkomligt dominerade ekonomin. Tyvärr kan man väl inte säga att vi har alldeles för mycket bostadsbyggande i Sverige och att det skulle vara en fara för landet. Tvärtom skulle jag säga att vi har för svårt att bygga bostäder och för strama regelverk vad gäller att få tillstånd den tillväxt som bostadsbyggande och annat byggande, men också till exempel vägar, kan innebära. Där har Miljöpartiet och regeringen rätt olika uppfattningar. Jag ser fram emot en fortsatt debatt om det.

Men om vi på allvar vill att Spanien och andra länder i Europa ska se en framtid tror jag att vi behöver se mer av en gemensam inre marknad som tar itu med problem som finns i den spanska men även i den svenska ekonomin och handlar om hur fritt människor får investera, handla, bygga sina företag och anställa. Det tror jag är en utmaning som vi har att möta i Europa, även i Spanien.

Anf. 31 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Det som Gustav Blix säger om byggsektorn stämmer. Den har varit oerhört stor i Spanien, och väldigt många andra branscher har varit beroende av byggsektorn. Men att komma till rätta med den spanska ekonomin låter sig inte göra genom att man återupprättar denna byggsektor. Nu måste man hitta andra modeller. Men i Spanien har man inte riktigt sett att det finns andra modeller. Vi försöker driva linjen med den gröna omställningen. När vi nu har en så djup ekonomisk kris i Europa borde vi kunna använda den till att göra någonting vettigt och se till att den tillväxt som du talar om och som jag kanske kallar något annat, till exempel utveckling, tillkommer i en sektor där vi har en ömsesidig nytta av den, så att vi också kan minska våra utsläpp. Det blir lite svårt i ett land där regeringschefen anser att klimatpåverkan inte finns. Där har vi också en grannliga uppgift: att försöka övertyga honom och hans inre gäng om att detta är ett problem.

Tillväxt kan nås på olika sätt. Vilken är din väg, Gustav – åtstramning eller stimulanser? Vad är det du tror på? Är det bra med stimulanser som går i riktning mot en grön omställning? Vilken form av stimulanser skulle du vilja se? Eller är det bara fortsatta åtstramningar som gäller? Det är den vägen som många av länderna har mötts av. Det sker lite uppluckring nu, men det är ändå kvar i tankarna.

Anf. 32 GUSTAV BLIX (M) replik:

Herr talman! Jag vill inledningsvis tillbakavisa den ensidiga bilden av att vi har oerhört kraftiga åtstramningar överallt i Europa. Det stämmer inte. Vi har fortfarande länder som har stora underskott och som därmed stimulerar. Vi har en penningpolitik som är väldigt expansiv som också stimulerar till tillväxt.

Det grundläggande är inte en fråga om åtstramning eller stimulanser utan att skapa goda förutsättningar för tillväxt, företagande, arbete och investeringar. Där pekade jag på några saker vi vill se.

Vi vill se en långtidsbudget i Europa som går från jordbruksstöd och ineffektiv regionalpolitik till förmån för till exempel investeringar i forskning och infrastruktur men också energi och gärna grön energi.

Vi vill också se den stimulans som det skulle innebära att släppa loss människors kreativa frihet att själva få utforma ett företag eller en idé, möta en kund på en marknad och skapa sysselsättning. Det är bara på det sättet som vi kommer vidare.

Vi måste ge möjlighet för människor att skapa värde för andra. Ofta är det så att politik och andra typer av regleringar och hinder står i vägen.

Vi talade här innan i debatten om att vi har en avreglerad eller oreglerad finansmarknad. Det är heller inte riktigt sant. Vi har tusentals sidor av regleringar som har reglerat banker. Vi har tusentals sidor av regleringar som reglerar företag.

Ofta är de regleringarna dåliga. De kan vara fel. De är för luddiga eller för skarpa. Där behöver vi ha en viktig och intensiv debatt om hur vi skapar större möjligheter för Europas medborgare att växa och att utvecklas.

Det gör vi genom att värna den ekonomiska friheten och också med reformer som stöder tillväxt. Vi kan inte bara hamna i en debatt om åtstramningar och stimulanser, utan det handlar om möjligheter.

Anf. 33 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Genom EU-initiativ och rätta prioriteringar kan tillväxt och sysselsättning skapas. På så sätt kan Europa stegvis närma sig den långsiktiga visionen.

Genom att vidta rätta åtgärder kan vi uppnå målet om en hållbar tillväxt. Därför är det viktigt och nödvändigt att ta itu med den ekonomiska krisen.

Det är i grunden fråga om långsiktiga utmaningar som kräver samordnade insatser från alla samhällssektorer. EU:s ekonomi måste präglas av hög innovationsnivå parallellt med en hög kompetensnivå.

Herr talman! För att uppnå målet måste företagsklimatet på den inre marknaden förändras. Det krävs en inre marknad och en industripolitik som främjar konkurrenskraften. Det krävs åtgärder som stimulerar tillväxten och skapar arbetstillfällen inom EU.

Det är bra att kommissionen kommer att arbeta tillsammans med medlemsstaterna för att genomföra de nya reglerna för energimärkning samt energieffektiviseringsdirektivet.

Det är bra att kommissionen planerar förslag om enhetliga momsdeklarationer, elektronisk fakturering vid offentlig upphandling och uppdatering av regler för varuhandel.

En ökad produktivitet, effektivitet och innovation och en snabbare övergång till en digital ekonomi gynnar alla sektorer.

En ökad fattigdom, social utslagning och en hög arbetslöshet, särskilt bland ungdomar, hotar EU.

Det är rätt att EU är engagerat vad gäller rättsprinciper, demokratiska värderingar, jämlikhet och mänskliga rättigheter.

Det ligger också i EU:s intresse att bygga partnerskap med tredjeländer och finna lösningar på våra gemensamma problem. Det bidrar till tillväxt, stabilitet och demokrati. Det är hjälpen för att bekämpa fattigdomen, och det är vägen för en varaktig fred.

Folkpartiet anser att kommissionens arbetsprogram är ett viktigt dokument som dels bidrar till öppenhet, dels ligger i linje med svenska prioriteringar. Det underlättar också medlemsstaternas möjligheter att planera EU-arbetet.

Det är viktigt att värna om ett öppet Europa på alla samarbetsområden, som fri handel och integration.

Det ligger i Sveriges intresse att Europa står stabilt. Det ska vara en stark röst för fred och frihet. Ett fortsatt öppet Europa med ökad handel och rörlighet över gränserna är bra för tillväxt, sysselsättning och fred.

Jag yrkar därmed bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 34 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Vi ser ännu ingen ljusning på EU:s djupa ekonomiska kris. Då vi i februari förra året debatterade kommissionens arbetsprogram för år 2012 sade jag att EU står inför sin största prövning någonsin. Det är en verklighetsbeskrivning som tyvärr är giltig än i dag.

Vägen mot återhämtning och tillit kommer inte att bli enkel. Den kommer att pröva de europeiska folkens smärtgränser och tålmodighet. Inte minst kommer den att pröva vår solidaritet med varandra.

För oss kristdemokrater är det just sådana prövningar som den Europeiska unionen är byggd för att hantera. Det handlar om ett gemensamt ansvarstagande för det gemensamma bästa.

EU är ett fredsprojekt byggt på tanken att hållbar säkerhet och fred bäst skapas genom samarbete. Det är ett samarbete som förutsätter ett gemensamt ansvarstagande i både ljusa och mörka tider.

Dagens kris påverkar hela Europeiska unionen och kräver därför hela EU:s hjälp. Sverige har som medlemsstat ett självklart ansvar i dessa ansträngningar. Det är inte förutsättningslöst och inte till stöd för ökad EU-centralisering men väl inom ramen för de förpliktelser som vårt medlemskap medför.

Herr talman! Vi kristdemokrater ser Europasamarbetet som givet. Samarbete mellan unionens länder är absolut nödvändigt för att öka den europeiska konkurrenskraften, möta det globala klimathotet och bekämpa världsfattigdomen.

Lika självklart måste det vara var gränserna för unionens beslutsmandat går. EU ska inte ägna sig åt lagstiftning och detaljstyrning på områden där unionen saknar mandat. Subsidiaritetsprincipen, att beslut ska fattas nära de människor som besluten berör, måste fortsätta att vägleda inriktningen på och rikningen för vårt EU-samarbete.

Herr talman! EU är världens största inre marknad. Ett litet, innovationsintensivt och exportberoende land som Sverige växer och frodas bäst

av att vara en del av en gemensam inre marknad. Det är viktigt att vi nu tillsammans med övriga medlemsstater arbetar för att minimera krisens skadeverkningar och skapar en tillväxttakt, en arbetsmarknad och ett välmående som gör att unionens och därmed Sveriges globala konkurrenskraft inte går förlorad.

Jag vill säga detta till Sverigedemokraterna, men de verkar ha lämnat lokalen: Protektionism och nationalism löser inga kriser. Även om Sverige inte är med i eurosamarbetet ska vi visa oss solidariska med Greklands, Spaniens och andra svårt sargade folk.

Detta innebär inte att Sveriges eller EU:s stöd till de hårdast drabbade euroländerna ska vara villkorslöst. Sveriges och EU:s stödinsatser måste därför fortsätta att vara kopplade till tydliga villkor så att stödinsatserna blir effektiva.

Förutom riktade stödinsatser till utsatta medlemsstater krävs också en förbättrad finansiell tillsyn för att komma till rätta med dagens kris och förhindra framtida kriser.

Kristdemokraterna delar dock till fullo regeringens uppfattning om att ett svenskt deltagande i den första byggstenen av den tilltänkta bankunionen, tillsynsmekanismen, förutsätter likvärdigt inflytande i ECB-rådet för såväl euroländer som icke-euroländer. Så som förslaget ligger är vi kristdemokrater också skeptiska till kommissionens förslag om vidgade befogenheter för ECB gällande tillsynen av kreditinstitut.

Herr talman! Ett verkligt hållbart EU förutsätter att medborgarnas säkerhet och trygghet kan garanteras samtidigt som deras rörlighet inte inskränks. För oss kristdemokrater innebär detta gemensamma krafttag mot organiserad brottslighet, mot människohandel och mot terrorism – dock inte på bekostnad av fri rörlighet och grundläggande fri- och rättigheter.

Ett säkrare EU där den fria rörligheten garanteras kräver ett visst utökat kriminalpolitiskt samarbete. Kristdemokraterna ställer sig dock mycket tveksamma till förslaget om upprättandet av en gemensam åklagarmyndighet, då detta är svårt att rättfärdiga utifrån subsidiaritetsprincipen. Det är dessutom en fråga för medlemsstaterna. Vi är av samma skäl mycket skeptiska till den vittgående harmonisering av straffrätten som kommissionen föreslår.

Herr talman! Protektionism är inte, och har heller aldrig varit, lösningen på ekonomiska kriser. Lika lite som Sverige har att vinna på att säga att Grekland, Spanien och övriga krisstater får ”klara sig bäst de vill” har Europeiska unionen att vinna på att isolera sig globalt.

Ju fler länder som gynnas av utvecklingssamarbete och handelsutbyte med Europeiska unionen, desto mer konkurrenskraftiga blir dessa länder. Ju bättre det går för världen, desto bättre går det för Europeiska unionen och Sverige.

Herr talman! EU är byggt på demokratins, de mänskliga fri- och rättigheternas och solidaritetens grundvalar och ska fortsätta vara den starkaste globala rösten för grundläggande fri- och rättigheter och demokratisk utveckling. Kristdemokraterna vill se en mer konkurrenskraftig, öppnare, mer utvidgad och globalt tongivande europeisk union.

Vi vill inte att EU lägger sig i frågor som unionen inte ska besluta om. Vad vi vill ha är en europeisk union där Sveriges roll är lika självklar

som stark och ett EU där solidariteten mellan medlemsstaterna och omvärlden stärks – en union byggd på solidaritet och subsidiaritet.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 35 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Europa är inte en grönsaksaffär utan ett politiskt uppdrag. Så sade den tyske judiske fackföreningsmannen Ludwig Rosenberg, som flydde från Tyskland till Storbritannien under andra världskriget men som sedan återvände efter kriget som engagerad socialdemokrat och var med om att bygga upp det europeiska samarbetet från grunden.

Europa är ingen à la carte-meny. EU är inget löst nätverk. EU är en union som binds samman av värderingar och fördrag genom demokrati, mänskliga rättigheter, marknadsekonomi och handel. Alla i denna kammare vet i dag att EU står inför stora utmaningar. Vi har haft en seglivad skuldskris, och vi har banker som har slut på pengar. Arbetslösheten, inte minst bland ungdomar, är rekordhög i alltför många länder.

EU har under det senaste året i första hand ägnat sig åt första hjälpen genom snabba lösningar för att möta marknadens krav. Men vi måste också våga lyfta blicken för mer långsiktiga visioner, där EU:s rötter i frihandel, bejakad globalisering, fördjupad inre marknad och tydligare respekt för grundläggande mänskliga fri- och rättigheter lyfts fram.

Man kan sorgligt nog konstatera att Europas populistiska, främlingsfientliga och rasistiska partier har slagit rot både i nationella parlament och i Europaparlamentet. Dessa populistpartier påverkar både debattklimatet och politiken. De har enkla svar på svåra frågor. Men det finns inga enkla svar eller snabba lösningar på de utmaningar som EU står inför.

Under 2012 uppmärksammade vi alla, denna kammare, regeringen och nästan ett 50-tal länder världen över Raoul Wallenbergs 100-årsdag. Jag har själv invigt utställningen *För mig finns inget annat val* i städer som exempelvis Mariefhamn och Tel Aviv. Det citat som har gett namn åt utställningen manar till eftertanke – att visa civilkurage eller att se bort.

Vi kan sorgligt nog konstatera att bara 70 år efter Raoul Wallenbergs heroiska insatser för att rädda Budapests judar ställer sig i samma stad en ledamot från Jobbik upp i det ungerska parlamentet och begär att en lista sammanställs – en lista med namnen på alla ungerska politiker och stats-tjänstemän av judisk börd. Motiveringen? Att dessa kan utgöra ett hot mot nationens säkerhet. Detta sker mitt i Europa år 2012. Det är en skam.

Vi kan även i dag välja att se vad som händer i vissa medlemsstater och konfrontera dem gemensamt, eller så kan vi välja vi att se bort och tuga. Därför måste vi vara ärliga och tydliga och inte kompromissa med dessa europeiska grundläggande värderingar.

Redan vid denna debatt i fjol och vid åtskilliga rådsmöten i Bryssel och på andra ställen har jag påpekat den oroande politiska utvecklingen i alltför många medlemsstater. Dessvärre fortsätter utvecklingen i alldeles fel riktning.

Fortfarande ser vi hur romer förtrycks. Vi ser hur Prideparader stoppas, och vi ser hur minoriteter upplever rädsla, inte minst i Öst- och Centraleuropa. Det kan handla om grupper som flyktingar, muslimer, judar och hbt-personer.

Nu mer än någonsin behöver vi en värdegrund i unionen – en värde-
ringsstyrd union som värnar, vurmar för och vårdar de grundläggande
byggstenar som en gång byggde det europeiska projektet. Här har alla
medlemsstater en skyldighet att följa fördragen. Ändå tillåts medlemssta-
ter i dag att bryta mot stadgan om de grundläggande rättigheterna – en
del av Lissabonfördraget – och kompromissa med rättsstatens principer.

Regeringen har därför nu tagit ytterligare initiativ och arbetar aktivt
för att EU-kommissionen, som är fördragets väktare, ska granska respek-
ten för mänskliga rättigheter inom medlemsländerna. Detta lovade för
övrigt kommissionen att göra i ett meddelande redan 2003 – för tio år
sedan.

Vi har i dag kontrollinstrument för att EU-medlemmar inte ska
missköta sina statsfinanser. Det är bra. Men för regeringen och alla oss
som tror på Europatanken är det en självklarhet att även mänskliga rät-
tigheterna tydligare måste kunna försvaras inom EU-samarbetet.

I dag är tanken att vi ska debattera kommissionens arbetsprogram för
perioden fram till nästa europeiska val 2014. Mycket av innehållet är bra.
Annat är mindre bra, vill jag tillstå. Jag kommer inte att gå igenom alla
förslag. Många av dem är dock viktiga verktyg och förutsättningar i
arbetet med att få EU på fötter igen.

Som kommissionen nämner måste fokus läggas på att genomföra lag-
stiftning som EU redan har beslutat om. Trovärdighet skapas gentemot
folket genom att vi genomför beslut som vi har fattat i stället för att vi
låter dem växa på hög.

Vi måste inse att världen utanför EU utvecklas även om Europa stan-
nar upp ibland. I dag står EU för ungefär en fjärdedel av världsekonomin.
2030 beräknas andelen ha minskat till ungefär en åttondel. Europas län-
der hänger inte med. Europa står inför ett vägska. Jag kan bara konsta-
tera att i länder som Kina, Japan och Sydkorea produceras i dag fler bilar
årligen än i Europa och Nordamerika tillsammans.

Här måste vi skapa tillväxt och nya jobb. Vi måste införa bättre möj-
ligheter till utbildning för att göra EU globalt konkurrenskraftigt igen.
EU har ett ansvar för att ge förutsättningar och ramar för detta. Varje
medlemsstat måste fortsätta att ta sitt ansvar och enträget fortsätta att
göra strukturreformer på hemmaplan. Det kan handla om att lyfta frågor
som höjd pensionsålder. Det handlar om att reformera skattesystem och
att dra in skatt över huvud taget. Det handlar om att satsa på utbildning
och forskning och att skapa förutsättningar för tillväxt och nya jobb.

I arbetsprogrammet uppmanar kommissionen medlemsstaterna att ta
krafttag mot ungdomsarbetslösheten. Det är bra. Bland annat föreslår
man att det ska inrättas nationella ungdomsgarantier liknande den som
regeringen har genomfört här i Sverige.

Det är också viktigt att betona att sysselsättningspolitiken är en na-
tionell fråga. Även om vi bör se de möjligheter som EU kan ge även här,
till exempel inspireras av varandra när det gäller hur vi skapar arbete för
ungdomar, är det fortfarande till stor del ett nationellt ansvar.

I dagens läge har EU inte råd att säga nej till unga eller gamla, kvin-
nor eller män, infödda eller invandrade. Vi måste öka vår konkurrens-
kraft genom att höja utbildningsnivån, men alla och allas jobb behövs.

Jag kommer att fortsätta med mitt mantra på möte efter möte, precis
som jag har gjort ända sedan jag blev utsedd till minister i februari 2010.

Europa har inte råd att ha världens mest välutbildade hemmafruar. Kvinnors möjlighet till arbete måste öka. Det måste vi ta seriöst. Det är rent ut sagt ett provocerande slöseri, mänskligt, socialt och ekonomiskt, att miljontals inte minst välutbildade kvinnor i EU tvingas att välja bort karriär och yrkesarbete för att ha en chans att bilda familj. Det är ohållbart. Det här är i grunden en frihetsfråga. Kvinnors ekonomiska frihet begränsas både nu och i framtiden i form av lägre pensioner.

Den fria rörligheten får inte heller begränsas, utan den måste öka. Det handlar om att erkänna yrkeskompetens som man har förvärvat i andra länder världen över. Arbetskraftsinvandring är nödvändig för att EU:s kompetensnivå ska kunna hållas och för den demografiska utvecklingen i dagens Europa.

Den inre marknaden har här en helt avgörande roll i den ekonomiska återhämtningen. Att kommissionens ambition är att prioritera inre marknadsfrågorna under 2013 är därför mycket positivt. Den första inre marknadsakten, inklusive det man kallar för tjänstedirektivet, måste genomföras som vi har beslutat. Förhandlingarna om förslagen i den andra inre marknadsakten måste slutföras snarast, för här finns det en enorm tillväxtpotential.

Jag vill speciellt nämna att förverkligandet av EU:s digitala inre marknad ska komma fram i ljuset. E-handeln främjas inte minst genom ett tydligare och förstärkt konsumentskydd.

Om allt det som jag har nämnt genomförs kan bnp öka med 5 procent och 3,8 miljoner nya arbetstillfällen skapas i EU fram till 2020, enligt kommissionen.

Enligt IMF kommer 90 procent av världens ekonomiska tillväxt under 2015 att ske utanför den europeiska unionen. Nya marknader ger förstås också exportmöjligheter för europeiska företag. Här kan utländska investeringar vara ett bra sätt att hjälpa krisande medlemsstater att komma på fötter igen. Man måste också se den möjligheten.

Som ni alla vet har EU inlett förhandlingar om ett frihandelsavtal med Japan. På lång sikt tror EU-kommissionen att det skulle kunna leda till att det skapas 400 000 nya jobb i hela Europa och i Japan, vilket är fantastiskt. Även ett mindre ambitiöst handelsavtal mellan EU och USA skulle öka den svenska exporten till USA med 17 procent och öka importen med 15 procent. Det är fantastiska siffror. Det handlar återigen om tusentals nya jobbtillfällen. För övriga EU skulle effekten förstås kunna bli ännu större.

Jag hoppas att de här framstegen smittar av sig på avtalsförhandlingarna med Kanada och Singapore. Därför kommer regeringen nu att passionerat driva, och vara en av de starkaste rösterna för, frihandel och öppenhet på det kommande toppmötet som statsministern åker till i nästa vecka. Där kommer frihandeln att stå i centrum.

Krisen får aldrig användas som en förevändning för mer protektionism och stängda gränser. Det är det sista Europa behöver i dag.

Ett annat sätt att få i gång tillväxten är att ta vårt ansvar och skapa rätt förutsättningar inom långtidsbudgeten. Det finns ingen anledning att öka EU-budgeten när pengarna läggs på oförsvarbara utgifter, inte minst inom direktstödet till jordbruket. Det är väldigt skönt att konstatera att den svenska regeringen, till skillnad från många andra länders regeringar,

har ett starkt stöd i denna riksdag för att modernisera budgeten. Det kommer vi att fortsätta att driva under förhandlingarna i nästa vecka.

Arbetet med att stärka regelverket för att skapa stabilitet i offentliga finanser måste fortsätta. Det ger förutsättningar för återhämtning och tillväxt. Här är en fungerande eurozon, som flera debattörer har nämnt, viktig även för Sverige. Därför måste vi också aktivt delta när man utformar ramarna för denna. Nya samarbetsformer måste vara öppna för alla medlemsstater som önskar delta, även om det inte handlar om en nära framtid just för oss.

Ingen tjänar heller på ett EU som glider isär. Det försvagar unionen som både ekonomisk och global aktör. Alla tjänar däremot på ett EU där man håller ihop. EU lider inte bara av en ekonomisk kris utan också av en förtroendekris. Även om många av de beslut som har fattats har varit nödvändiga är en del förslag som ligger på borden alldeles för långtgående. Ytterligare fördjupning av EU eller av eurozonen får inte ske till priset av EU:s legitimitet. Här är det viktigt med demokratisering och modernisering.

Förtroende byggs genom att man tar ansvar, genom att förslag läggs fram och beslut fattas samt genom att dessa analyseras och luftas i en öppen debatt. Här är öppenhet och tillgänglighet grundläggande för en fungerande demokrati. Regeringen kommer att fortsätta att slåss för öppenhetsprincipen.

Ett demokratiskt underskott blir inte bättre av att framhastade och långt gående beslut om ytterligare centralisering fattas. Långsiktiga och hållbara lösningar måste förankras i de nationella parlamenten. Jag lyfter ofta fram den svenska riksdagen som ett föredöme i Bryssel. Här finns bra exempel på hur man som ett aktivt parlament kan ta sig an EU-frågor, inte minst genom EU-nämnden. Därför driver vi hårt nu under våren att de nationella parlamentens roll måste bli starkare i samarbetet för att skapa tydligare legitimitet. Vi har inte minst lyft fram frågan om att bjuda in kommissionärer till det nationella parlamentet för att föra diskussioner och vara med och höra era röster. Senast i Dublin förra söndagen och måndagen diskuterade vi hur vi fördjupar demokratin och ökar legitimiteten för det europeiska projektet.

Vi ska komma ihåg att i det senaste valet till Europaparlamentet stannade i snitt hälften av medborgarna i EU hemma i stället för att gå och rösta. Det är en stor negativ trend som vi måste bryta.

I december förra året fick EU Nobels fredspris. Jag tycker att det priset ska tjäna som en väckarklocka som visar vad EU står för, det vill säga att demokrati och frihet får en starkare roll.

Jag tänker avsluta med några korta frågor som kommissionen tar upp i arbetsprogrammet. En handlar om klimat- och miljöområdet, som flera av er har lyft upp. Sverige ska vara ledande i EU och driva på att för EU i sin tur ska vara ledande i världen. Här påpekar kommissionen att satsningar på energieffektivisering och grön teknik är bra för nya arbetstillfällen. Det har vi i Sverige inte råd att säga nej till.

Klimattoppmötet i Doha tog också några steg på rätt väg mot en global klimatöverenskommelse som kan gälla 2020, och samtidigt förlängde man Kyotoprotokollet. Vi ska komma ihåg att 85 procent av världens utsläpp i dag görs i länder som inte täcks av bindande internationella regler. Det är nödvändigt att EU fortsätter att driva på där.

Utrikesutskottet lyfter också upp ett öppet Europa i sitt betänkande. Det ska vara en vägledande princip på alla fält. Här är utvidgningen mycket central. Jag har själv besökt Serbien och Montenegro under hösten, och jag ska fortsätta med en resa på västra Balkan under våren till många av de länder som nu kämpar för ett EU-medlemskap.

Det är också viktigt att säga att med förtroende följer också krav. Vi måste leva upp till Köpenhamnskriterierna. Jag är orolig över utvecklingen i vissa länder. Jag var på plats i Belgrad när vi skulle hålla Pride i Serbien. Den fick ske inomhus i ett slutet rum och inte på Belgrads gator, och det är oacceptabelt.

Turkiet har också mycket kvar att göra för kurdernas rättigheter och för att stärka pressfriheten. Jag är oroad över fångslandet av journalister i landet.

Herr talman! EU och Europa står inför stora utmaningar. Skuldkrisen har skakat oss i grunden. Vi måste sätta värderingarna i centrum i detta läge. En långsiktig EU-vision måste vara förankrad i värderingarna om fred, frihet och frihandel, men den måste ta ett avstamp för de utmaningar som Europa som står inför just nu.

Anf. 36 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Först vill jag ge ett erkännande till EU-ministern för det kompromisslösa försvaret av EU:s grundläggande värderingar och för kampen för mänskliga rättigheter. När vi kritiserar Turkiet för fångslandet av journalister och för politiska fångar måste vi också sopa rent framför egen dörr. Där tycker jag att EU-ministern har gjort ett mycket förtjänstfullt arbete genom att vara en viktig, klar röst vid sammanträdesbordet tillsammans med andra medlemmar och i praktisk handling genom att åka runt och ge sitt stöd till utsatta grupper. Vi har bland annat sett det i Prideparader runt om i Europa.

Jag delar EU-ministerns syn på EU-samarbetet. Det är ingen à la carte-meny. Det handlar om att hålla ihop EU. Vi vet av erfarenhet att Folkpartiet är ett av de mest EU-positiva partierna. Det är kanske till och med lite euforiskt ibland. En del andra kanske tycker att det är lite för mycket.

Nu har vi fått en debatt som kommer att fortsätta under året. Den har inte minst iscensatts av Cameron. Den brittiske premiärministern vill i princip plocka russin ur kakan och ha en form av EU à la carte.

Vi såg också att Göran Hägglund, enligt tidningarna, gjorde en Cameron i helgen på Kristdemokraternas kommundagar. Gustav Blix, som stod här i talarstolen tidigare, hade inspirerats av Camerons tal. Centern, som tyvärr inte är här i dag, har något diffust förslag om regional federalism. Vad det innebär vet jag inte. Man har väl fullt upp med att reda ut det här med idéprogrammet, så vi får vänta och se vad Centern säger.

Jag tycker när jag lyssnar här att det är uppenbart att det spretar lite, och jag vill fråga EU-ministern: Vad är regeringens linje? Är regeringen beredd att liksom Gustav Blix inspireras av Cameron, och vill man öppna för en diskussion om någon form av à la carte? Företräder EU-ministern hela regeringen i sin åsikt?

Anf. 37 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik:

Herr talman! Jag kan först direkt bolla över frågan – på tal om enighet i Europafrågan – om hur Tommy Waidelichs framtida regeringsalternativ ser ut. Ett parti, Vänsterpartiet, vill inte vara med i unionen. Det andra partiet, Miljöpartiet, blev – positivt, tycker jag – för EU för bara ett par år sedan. Det tredje partiet, ni själva, har haft ett starkt och långt engagemang för Europa under mer än 20 år. Enigheten i vår fyramanna-grupp är faktiskt något tydligare. Sedan är det klart att vi är fyra partier i regeringen som har olika långtgående visioner. Jag skäms inte för att säga att Folkpartiet är det mest proeuropeiska partiet, och det är vi oerhört stolta över.

Det är också viktigt att om EU-samarbetet ska fördjupas – och det kommer det nog att behöva göra på en hel del fronter – måste vi ha mycket bättre demokratisk legitimitet och förankring. Det kan jag säga. Även jag, som personligen och som liberal kallar mig för federalist, tror att det är jätteviktigt att man ser till att ha hängslen och livrem när det gäller att ett fördjupat samarbete också ska ha starkare legitimitet bland folket.

Jag tror att det vore tråkigt och sorgligt om diskussionen som har varit vägledande i Storbritannien också blir vägledande i vårt land. Det har den inte varit, för vi är en stor majoritet av partier i denna riksdag och också bland svenska folket som tycker att Sverige ska vara med i unionen och tycker att vi ska jobba fast och tydligt med de värderingar som vi står för. Men jag tror också att det är viktigt att se att vi i dagsläget kanske tydligare måste gå tillbaka till Europas rötter.

EU skulle bli väldigt fattigt om Storbritannien lämnade unionen, och Storbritannien skulle bli fattigt om de lämnade EU. Sverige skulle också bli fattigt, för Storbritannien är en av de absolut viktigaste lierade vi har i frågor som inre marknad, modern budget, frihandel, fri rörlighet med mera. Där har vi en liknande grund som jag tycker är viktig.

Det europeiska samarbetet kommer att behöva fördjupas på en hel del fronter. En av orsakerna till att vi har den skuld kris vi har i dag är att länder inte har följt de regler som har satts upp. Men legitimiteten måste komma först.

Anf. 38 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Birgitta Ohlsson! Jag hoppas att du kan övertyga de övriga i regeringen. Jag tycker faktiskt att det spretar, och jag tycker inte heller att beskedet var tydligt och klart – till skillnad från EU-ministerns besked – när vår statsminister Fredrik Reinfeldt kommenterade Camerons utspel. Det verkade som om Fredrik Reinfeldt hade svårt att veta om han skulle hålla Merkel eller Cameron i handen. Men det kanske klarnar. Jag hoppas att regeringen kommer fram till en gemensam linje.

Det som Göran Hägglund gav uttryck för i helgen är lite olycksbådande – vad det nu ska leda till att ha en mer EU-kritisk linje. I det här fallet handlar det om, tycker jag, att se till att Storbritannien blir kvar, att se till att vi som partner med Storbritannien kan driva frihandelsfrågor och att vi kan se till att EU och euroområdet kan komma till rätta med sina problem. Även om vi själva inte är medlemmar och Sveriges folk har sagt nej och vi ska respektera det har vi intresse av att det fungerar i

euroområdet. Det är en av våra största handelspartner, och det som händer inom euroområdet spiller över på den svenska situationen. Vi har flera storbanker som har lånat upp mycket till våra bostäder i euroområdet. Vi har alltså all anledning att se till att eurosamarbetet lyckas.

Till sist har jag en fråga till EU-ministern. Långtidsbudgeten, som vi har haft uppe i debatten här tidigare, kommer att bli en av de stora frågorna under det kommande året. Vi får oroväckande signaler från Bryssel och från dem som förhandlar. Risken är att Sverige förlorar den rabatt som Göran Persson under den socialdemokratiska regeringens tid förhandlade fram förra gången. Jag vill fråga Birgitta Ohlsson hur hon ser på den risken. Har vi en uppenbar risk att det inte går vår väg i förhandlingarna?

Anf. 39 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik:

Herr talman! Jag instämmer i mycket av det som Tommy Waidelich tar upp när det gäller Storbritannien. Det är av yttersta vikt för oss som vill ha ett modernt och starkt Europa att Storbritannien blir kvar, inte minst när det gäller de värderingar som jag tror är vägledande för vad svenska folket tycker är viktigt att EU ska syssla med. Vi ska vara öppna, och vi ska slå vakt om de traditionella, europeiska värderingarna.

Det jag reagerade på i Camerons tal var dock att han beskrev unionen som ett löst nätverk, och det är inte unionen, utan den är mycket mer än så. Jag tror att det är viktigt att man är principfast och tydlig när det gäller det. David Cameron sade också att EU när det startade byggde på fredstanken men att det i dag bygger på välstånd. Det stämmer inte riktigt heller, för det bygger fortfarande i hög grad på fredstanken. Många av oss som reser till Balkan ser när vi träffar de unga, medelålders och äldre som upplevde folkorden på 90-talet och i dag strävar så innerligt och djupt efter att komma med i unionen att fredstanken är synnerligen vital och viktig för dem. Det är viktigt att ha kvar de värderingarna som en tydlig bas.

Däremot tycker jag att man ska ge David Cameron en poäng när det gäller att modernisera unionen, för där har vi mycket att göra. Vi måste se till att beslut blir mer transparenta och öppna, och vi måste se till att de nationella parlamenten blir mer involverade i EU-arbetet. Det tror jag är en nyckel för att få större legitimitet också för hela Europa.

Tommy Waidelich lyfte också förstås frågorna kring långtidsbudgeten, och det är en tuff förhandlingsvecka vi står inför. Statsministern åker till toppmötet i Bryssel i nästa vecka och kommer också förstås att komma till EU-nämnden för att förankra Sveriges positioner.

Sverige fortsätter att jobba med likasinnade länder, och vi har tydliga krav på modernisering men också på att behålla värdet av våra rabatter. Statsministern återkommer när det gäller detta. Nu ligger bollen hos honom.

Anf. 40 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! EU-ministern pratar om att EU binds samman genom demokrati. Jag skulle snarare vilja säga att EU binds samman genom en avdemokratisering. Det är vad det handlar om. EU vill lösa de problem som maktöverföringen har inneburit genom att överföra ytterligare makt från de nationella parlamenten till Europa. Det tycker jag inte är förenligt

med demokrati, men jag förstår att EU-ministern har en annan uppfattning.

Olika uppfattning måste man också få ha. Men när man har en annan uppfattning kallas man från EU-ministerns håll för populistisk, främlingsfientlig eller någonting annat. Säger man att EU vill rädda sitt projekt genom att skapa förutsättningar för ytterligare problem blir man ännu mer kritiserad.

Vad gäller kreditvärderingsinstitutet tog man till exempel ett EU-beslut där Sverigedemokraterna var det enda parti som ställde sig mot att man ska begränsa kreditvärderingsinstitutets rättigheter. Detta var efter att Frankrike hade tappat sin trippel-A-status. Det innebär alltså att man ska bekämpa den kris som redan har uppstått genom att skapa ytterligare förutsättningar för kris. Är det rätt sätt att styra den europeiska unionens utveckling åt rätt håll? Det tycker inte jag. Jag tycker inte heller att det är rätt att man löser de problem vi har med demokratiunderskott genom att skapa ännu mer demokratiunderskott.

Den fråga jag vill ställa till EU-ministern är: När ska Sverige egentligen säga ifrån? När ska vi stå upp för vår svenska suveränitet?

Anf. 41 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik:

Herr talman! Jag tyckte mig höra i Johnny Skalins anförande att han faktiskt tycker att den inre marknaden är bra. Är det korrekt?

(Johnny Skalin (SD): Ja.)

Då ska man vara tydlig med att om vi skulle följa en sverigedemokratisk vision om att lämna den europeiska unionen skulle Sverige inte ha tillgång till den inre marknaden. Man kan inte som icke-medlem plocka russin ur kakan och ta vissa delar – frihandel, inre marknad och öppenhet, alltså det som innebär jobb – utan man måste ta ett större ansvar.

Tycker man att den inre marknaden är viktig och ska fungera måste man inse att den förutsätter en tydlig domstol som kan se till att de beslut som fattats följs. Den förutsätter också en aktiv kommission som ser till att det finns ett bra regelverk. Det är alltså svårt att säga att man inte ska ha någon form av regelverk och stabilitet i unionen samtidigt som man vill ha en inre marknad. Dessa hör intensivt ihop.

Vad gäller diskussionen i Storbritannien är det förstås upp till brittiska politiker och det brittiska folket att bestämma vad de vill göra med Europeiska unionen. Det är inget som vi ska bestämma åt dem. Det vore helt fel. Vill de ha en diskussion och utlysa en folkomröstning har de självklart rätt att göra det.

Det som skiljer Storbritannien från Sverige är att Storbritannien varit med i EU sedan 1970-talet. Sverige har ännu inte varit med 20 år. Så sent som i november 2009 tog vi efter en maratondebatt i denna kammare ställning för Lissabonfördraget. Mycket av det som David Cameron lyfter fram beträffande modernisering och reformer av EU, som är nödvändigt och bra, kan man göra via Lissabonfördraget. Man kan fortsätta där. Man kan gräva där man står. Där landar vi alltså lite olika.

Att som jag vara en varm Europavän innebär inte att man är okritisk till det som sker i EU i dag. Vi måste vara mycket tydliga när det gäller brott mot mänskliga fri- och rättigheter. Jag tror inte att jag är den enda i

denna kammare som blir upprörd över hur grekiska nynazister attackerar invandrare, immigranter och olika utsatta grupper. Jag är inte den enda i denna kammare som tycker att vi måste ha ett starkare arbete på den fronten.

Anf. 42 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Jag nämnde i mitt anförande att vi värnar den inre marknaden. Det gör vi. Jag menar att det EU som var tänkt från början handlade om samarbete. Det var samarbete man talade om, och det bör man fortfarande tala om. Men samarbete handlar ju om samsyn. På vilket sätt är EU i dag ett samarbete som grundar sig på samsyn? Så är det över huvud taget inte. Det finns en möjlighet för EU och Sveriges riksdag att driva på för att skapa ett Europa som bygger på samsyn och demokrati.

EU-ministern försöker här framställa det som att det bara finns ett val, och det är att fortsätta utför och lämna över den svenska suveräniteten till Europa för att kvarstå i den inre marknaden. Det är inte sant. Om vi bara är tillräckligt många som driver på – England har börjat driva på, och vi har andra länder som också kritiserat EU – kan vi förändra EU i en mer positiv riktning. Jag kan förstå att EU-ministern inte vill göra det. Hon kallar sig ju federalist. Jag kallar mig demokrat. Vi har helt olika syn på vad demokrati innebär. Det betyder inte att jag har fel när jag i talarstolen i Sveriges riksdag säger att vi kan ha kvar alla de goda elementen i Europa och skala av de onda.

Jag vill även ta upp EU-budgeten. Den har vi talat ganska mycket om tidigare. Det är ett återkommande tema och kommer också upp i veckans EU-nämnd. Tidigare har jag kritiserat regeringen ganska hårt för den process som bedrivs. Från regeringens sida driver man inte på Sveriges värderingar. Man säger att man vill begränsa avgiften, men man späder hela tiden på med nya beslut som ökar kostnaden för att kvarstå i Europeiska unionen i dess nuvarande tappning. Jag har blivit beskylld för att gå händelserna i förväg, men sedan kommer man, efter beslutet, till Sveriges riksdag och säger att man från regeringens sida inte kommit någonstans i förhandlingarna.

Det jag skulle vilja fråga är: När ska Sverige sluta kompromissa? När ska vi stå fast vid våra värderingar?

Anf. 43 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik:

Herr talman! EU har vuxit genom demokratiska beslut. Folken i de länder som är med – 27 länder, snart 28 – har valt att vidga unionens mandat till att från början mycket riktigt ha varit inriktat på handel till att också täcka andra fält. Där har jag och Johnny Skalin ganska olika åsikter. Han talar om onda element, sådant som vidgar den inre marknaden. Jag ser det inte som ett ont element att EU-länderna tillsammans tar ett brett grepp om de klimatutmaningar vi har. Jag ser det inte som ett ont element att vi jobbar tillsammans när det gäller den gränsöverskridande brottsligheten, att hjälpa flickor och också en hel del pojkar som hamnar som offer i människohandlarnas nät. Jag ser det inte som ett ont element att man får en skarp granskning av mänskliga fri- och rättigheter i unionens länder. Det är naturliga frågor där man inte kan tro att länder är nationalistiska, isolerade öar utan där vi måste samarbeta för att lösa de

gränsöverskridande utmaningarna. Det är ett oerhört viktigt politiskt sätt att agera.

När det gäller frågor som rör långtidsbudgeten kommer statsministern till EU-nämnden till veckan och diskuterar vidare. Det blir en intensiv och tuff förhandlingsvecka. Sverige är och förblir ett av de länder som allra hårdast driver frågan om moderniseringen, men vi slår förstås också vakt om de frågor som gäller den specifika svenska situationen. Det kommer vi att fortsätta att göra. Det kan jag garantera.

Anf. 44 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att välkomna EU-ministerns brandtal från talarstolen om att stå upp mot högerextremism och homofobi, stödja kvinnors och andra gruppers rättigheter och stå upp för jämställdhet i samhället. Frågan är dock vilken bäring detta brandtal hade på kommissionens arbetsprogram för 2013. När man läser arbetsprogrammet för 2013 ser man att kampen för tolerans, mänskliga rättigheter och jämställdhet knappast är en topprioritering för kommissionen. Ska vi vara helt ärliga väger snarast frågor om elektronisk fakturering och enhetlig momsdeklaration just nu tyngre hos EU-kommissionen än frågor om kvinnors, hbt-personers och romers mänskliga rättigheter.

Jag begärde ordet för att jag ville ställa en fråga till EU-ministern om den ökade sociala dumpningen som vi ser i norra Europa, inklusive vårt eget land. Vi ser hur allt fler medborgare från Central- och Östeuropa används för att pressa ned löner och villkor även i vårt land – inom svenskt jordbruk och på svenska byggarbetsplatser. Ställ er i hamnen i Göteborg och tala med lastbilschaufförerna och ni kommer att hitta EU-medborgare som jobbar under villkor och med löner som är helt oacceptabla.

För mig som vänsterpartist är det självklart att stå upp för ett öppet Sverige, men om vi ska lyckas försvara ett öppet Sverige tror jag att det krävs krafttag mot den sociala dumpningen, att vi värnar den svenska kollektivavtalsmodellen. Jag tror inte att vi någonsin kommer att värna öppenheten om öppenhet innebär lönedumpning på den svenska arbetsmarknaden. Då kommer vi att spela just de mörka krafter i händerna som EU-ministern tidigare talade om.

När jag läser kommissionens arbetsprogram och regeringens fakta-promemoria om regeringens prioriteringar hittar jag ingenting om löntagarnas rättigheter. Jag hittar inga idéer om hur man ska ta krafttag för att motverka den sociala dumpningen trots att en lång rad konkreta förslag lagts fram om sociala klausuler och annat.

Varför är den svenska regeringen så tyst och så passiv när det gäller den växande sociala dumpningen på den svenska och europeiska arbetsmarknaden?

Anf. 45 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik:

Herr talman! Vi ska komma ihåg att det vi nu diskuterar är kommissionens arbetsprogram, de förslag som kommissionen har lagt fram. Regeringen kommer förstås att återkomma med egna prioriteringar, hur vi ämnar intensifiera EU-frågor under året. Jag kan lova Hans Linde att frågor som rör demokratisk legitimitet, mänskliga fri- och rättigheter med mera kommer att vara med. Det är oerhört viktigt.

Jag sade i mitt anförande att allt inte är bra i kommissionens förslag. Där finns såklart delar som kunde ha varit mycket starkare och mycket bättre.

En fråga som diskuterats mycket i denna kammare under det senaste året, och som anknyter till det som Hans Linde var inne på, är det som arbetsmarknadsutskottet tog upp och gjorde ett tillkännagivande om, nämligen det sociala protokollet. Det har diskuterats intensivt. Där har regeringen tagit emot riksdagens tillkännagivande. Det är mycket komplicerade rättsliga frågor, och ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet. Vi kommer alltså att få tillfälle att komma tillbaka och diskutera det.

Utgångspunkten, som för oss är central, är att det måste finnas en väl fungerande arbetsmarknadsmodell. Det har vi i Sverige, och den är viktig att värna. Likvärdiga villkor måste gälla för de svenska kollektivavtalen. Där måste man vara klar och tydlig. Regeringen respekterar förstås alltid det som riksdagen lyfter fram på det sättet.

Samtidigt måste vi komma ihåg att vi i dag har 27 medlemsstater, snart 28, och då finns det också nästan 28 olika arbetsmarknadsmodeller. Man har olika syn på den rätta balansen mellan fri rörlighet och arbetstagar skydd. I Sverige har vi en mycket säkrare, solidare och bättre modell än på de allra flesta håll i Europa.

Det finns också en risk i den diskussion vi nu för. Även jag ser och lider med de utsatta människorna, men vi ser samtidigt en stor risk när vi öppnar upp för den här diskussionen på EU-nivå, för det är väldigt osäkert om diskussionen skulle gå i svensk riktning. Det är inte säkert. Det är lite grann som att öppna Pandoras ask. Vi måste ha det i åtanke.

Sverige har en solid modell där arbetsmarknadens parter tar ett mycket stort ansvar. Den ska vi bevara.

Anf. 46 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Ja, det stämmer när vi diskuterar kommissionens arbetsprogram, men vi diskuterar också hur Sverige ska förhålla sig till det arbetsprogrammet. Jag kan nämna, vilket möjligen är av intresse för EU-ministern, att vi inför den genomgång vi hade i utrikesutskottet fick en faktapromemoria från regeringen, Faktapromemoria 24, där det uttryckligen står: "Beträffande de prioriterade områdena ligger de i huvudsak i linje med regeringens EU-politik."

Man ansluter sig till de prioriteringar som EU-kommissionen gör. Titlar vi på EU-kommissionens prioriteringar kan vi ju notera att inte finns mänskliga rättigheter och jämställdhet som några topprioriteringar där. Det gör det inte heller när det gäller löntagarnas rättigheter.

Så här lätt kan trots allt inte EU-ministern komma undan när det gäller löntagarnas rättigheter. Det här är knappast ett nytt problem som vi har upptäckt i dag genom rapporteringen i de svenska tidningarna. Det här har varit ett växande problem under flera år.

EU-ministern pratade tidigare om den långa debatt vi hade om Lissabonfördraget 2009. Jag var nog en av dem som bidrog till att det blev en ganska lång debatt just därför att vi drev frågor om ett bindande juridiskt protokoll, att vi behövde ha undantag för den svenska kollektivavtalsmodellen. Redan då påtalade vi de problem som fanns, och vi påtalade de stora risker som Lissabonfördraget, Lavaldomen och andra domar öpp-

nade upp för. Regeringen har trots det inte gjort någonting för att förhindra den här utvecklingen.

Nu säger EU-ministern att det här är en jättekomplicerad juridisk fråga som måste beredas. Det är självklart helt sant. Men jag kan konstatera att det har funnits en lång rad andra jättekomplicerade juridiska frågor där regeringen knappast har vilat på hanen när det gällt att genomföra grundläggande reformer, till exempel det sätt ni har skjutit sjukförsäringen och a-kassan i sank på. Då var det inte något behov av att bereda frågorna och dra dem i långbänk.

Frågan är, Birgitta Ohlsson: Varför tar det sådan tid att stå upp för löntagarnas rättigheter i Sverige och stå upp mot den sociala dumpningen?

Anf. 47 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik:

Herr talman! Det som komplicerar är förstås att det är frågor som handlar om europeisk nivå, där det är två väldigt centrala värden som ibland kan kollidera. Det ena handlar förstås om den fria rörligheten som jag tror att de flesta av oss i denna kammare, i alla fall alla nu närvarande, tycker att det är viktigt att stå fast vid. Den har också inneburit fantastiska möjligheter för människor, inte minst från fattigare delar av Öst- och Centraleuropa, att kunna jobba runt om i Europa och få en bättre framtid för sina egna familjer. Det är väldigt viktigt att se. Men myntet har också baksidor. Människor utnyttjas på ett cyniskt sätt. Det är det man måste lägga fokus på.

Som jag sade tidigare bereder Regeringskansliet frågan just nu, och vi kommer att komma tillbaka. Det kommer att bli bra möjligheter att diskutera det.

Jag tycker ändå att det är viktigt när vi för en diskussion om just arbetsmarknadens roll när det handlar om lönebildning att betona att i Sverige är det framför allt en fråga för arbetsmarknadens parter, och så vill vi att det ska förbli.

Vi kan också konstatera att i andra medlemsstater har lagstiftningen mycket större betydelse, och parterna har en annan roll. Men vi tycker att det är viktigt att ha fokus på arbetsmarknadens parter och att den modell vi har är jätteviktig, inte minst när det gäller lönebildningen.

Inom EU samordnar medlemsstaterna sin sysselsättningspolitik på många sätt. Det har man gjort sedan sysselsättningsstrategin kom. Den kom 1997, om jag inte missminner mig. Den innehåller skrivningar om lönebildning. Det är inte heller något nytt. Det har gjorts i dag, och det har gjorts tidigare. Men det är viktigt när vi lyfter upp frågorna på europeisk nivå att veta att det inte är säkert att det är den svenska linjen med respekt för arbetsmarknadens parter som vinner i en sådan diskussion. Det är lite som att öppna Pandoras ask.

Anf. 48 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Jag tänkte tala lite grann om något som jag upplever som en motsättning i kommissionens arbetsprogram. Det är styckena om ett säkert och tryggt Europa och det ökade EU-inflytandet på den globala arenan. Jag gör det utifrån det som Hans Linde tidigare tog upp om Västsahara till exempel och det minskade bistånd som nu går till Västsahara med grund i den sämre ekonomiska situationen i Europa.

Lägren har ju fått väldigt mycket bistånd från Spanien och från de spanska biståndsorganisationerna, men nu ser det helt annorlunda ut. Jag besökte lägren också förra året och träffade då bland annat väldigt många spanska familjer som var där och träffade sina sommarbarn. Men det här är ju någonting som också har minskat under årens lopp, särskilt efter den ekonomiska krisen.

Kommissionen skriver att om man kan använda både EU:s och medlemsstaternas resurser på ett effektivt och konsekvent sätt utanför EU:s gränser kan vi få större vikt och inflytande i vår omgivning. Det som jag menar är ett motsatsförhållande är ju att när biståndet går ned, som till exempel till Västsahara och många andra ställen också, ökar migrationen. När vi inte längre kan påverka i demokratisk riktning eller utöva fattigdomsbekämpning etcetera kommer fler till Europa. Då sätter vi stopp därför att vi inte vill ha in dem här. Det där med fri rörlighet som ministern tog upp är jättebra, men det gäller ju bara vissa.

Ministern tog också upp den gemensamma värdegrund som vi har. Jag upplever att den står i rätt bjärt kontrast till mycket av det som återfinns i Stockholmsprogrammet, som jag också upplever är mycket av en eftergift till de populistiska partier som ministern tidigare talade om. Jag skulle vilja höra ministrernas syn på det.

Anf. 49 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik:

Herr talman! Situationen i Västsahara är djupt sorglig. Jag tror att många kan skriva under på att vi verkligen längtar till den dag då det västahariska folket får hålla en folkomröstning om sin framtid, för att kunna ta ställning till landets framtida status.

Tittar vi på Europeiska unionen i dag kan vi konstatera att EU är världens största biståndsgivare när det handlar om den finansiella situationen, men det finns mycket att eftersträva vad gäller innehållet i biståndet. Jag önskar ju att vi skulle ha en större värderingsdebatt i Europeiska unionen om biståndspolitik i dag, med mer fokus på demokrati, mänskliga rättigheter och frihetsfrågor. Där borde man göra en reformering på samma sätt som vår regering har gjort sedan vi kom till makten 2006. Det vore bra.

Det är sorgligt om Västsahara har fått en sämre situation med tanke på den ekonomiska krisen, men det kan jag säga att också flera ställen runt om i världen har fått. Jag är för oinsatt i detaljerna kring frågan, men det är såklart en naturlig följd av att alltför många länder under krisen, även de som inte är i mest akut ekonomisk kris, har valt att dra ned på biståndet.

Sverige tillhör i dag den handfull av EU-medlemsstater som lever upp till FN:s rekommendation om ens 0,7 procent i bistånd. Vi ligger ju på 1 procent. Jag tror att vi tillsammans med Luxemburg är de enda i dag som når den nivån. Det är också en konsekvens av att när ekonomin blir tung i ett land sparar man ofta på dem som inte kan rösta. Det handlar om världens flyktingar och utsatta som lever i diktaturer, fattiga människor. Tack och lov har vi inte följt den principen från den svenska regeringens sida utan valt att ha kvar ett generöst och solidariskt bistånd.

Men det är klart att det behövs reformer, och jag hoppas att den här debatten kan fortsätta, kanske inte minst med biståndsminister Gunilla Carlsson som är mer insatt i detaljerna.

Anf. 50 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att även Norge lever upp till enprocentsmålet. De räknar inte heller av lika mycket som vi gör.

Det är sant att EU är världens största biståndsgivare, men det biståndet minskar ju också. Dessutom är det ingen samordning mellan de olika länderna. När ett land drar sig ur borde ett annat kunna fylla upp det tomrum som uppstår.

Jag är egentligen ute efter motsättningen mellan den minskande biståndspolitiken och att vi samtidigt stänger gränserna mot Europa alltmer. Där är Sverige ändå det land som i alla fall ska stå för en human flyktingpolitik etcetera, men sedan har vi ett antal länder som har en helt annan uppfattning. Det var det som jag i mitt inlägg menade med att våra insatser blir som en droppe i den djupa ocean av mörka krafter som omger oss.

Utifrån den värdegrund som ministern talade om, hur får man ihop det med Stockholmsprogrammet och med ökad övervakning? Det handlar ju inte bara om att stänga gränser. Det handlar om ökad övervakning. Det handlar om ett närmande av straffrätten. Det handlar om väldigt många olika frågor. Var någonstans ligger vi i dag, och är det inte en eftergift till de krafter som vi faktiskt försöker motverka? Det är bara det att de är starka i Europa och de får då också en påverkan på politiken. Det är så med demokratin. Men någonstans är det ju bra om vi verkligen kan stå upp för den gemensamma värdegrunden.

Sedan tänkte jag på en annan sak också. Vi talade om Turkiet, om mänskliga rättigheter och annat. Det är ju så att så länge länderna inte är medlemmar i unionen kan man ställa krav på att de ska leva upp till de mänskliga rättigheterna, men det finns inte samma rättsliga grund att göra det när de väl är medlemmar. Det är också en sak som det verkligen borde arbetas med på EU-nivå så att det blir möjligt att också ställa krav på medlemmarna.

Anf. 51 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik:

Herr talman! Jag börjar med det Bodil Ceballos avslutade med. Just frågan om årliga granskningar av uppföljningen av respekten för mänskliga fri- och rättigheter inom unionen är en central fråga. Jag kan säga att det har hänt mycket.

När jag lyfte upp frågan första gången för över två år sedan på ett möte var jag ensam runt bordet om att tycka att det var en bra idé. Det har hänt mycket sedan dess. Kommissionens ordförande Barroso tog upp frågan i sitt State of the Union-tal i höstas. Tysklands utrikesminister Guido Westerwelle driver frågan passionerat. Det har blivit ett helt annat tryck, vilket gör att kommissionen måste leverera.

Det är ohållbart. Det är tuffa krav för att komma med – men vad händer när man väl är medlem? Situationen i Ungern är väl det mest oroväckande som sker just nu vad gäller pressfrihet, minoriteters rättigheter med mera. Här är det viktigt att vi får ett bra och robust regelverk.

De andra frågorna har också med detta att göra. Om vi inte lever upp till kraven på fri- och rättigheter på hemmaplan, hur kan vi vara den klara rösten globalt? Det gäller oavsett om det handlar om flyktingpolitik, mänskliga fri- och rättigheter eller att stå upp för de värderingar som

unionen har som grund. Det är viktigt att walk the talk, det vill säga att leva som man lär.

Stockholmsprogrammet är en del. Där har vi diskuterat halvtidsutvärdering med mera. Frågorna skär in i varandra på flera fält. Men jag skulle också vilja se att vi har två instrument som kan bli starkare. Det ena instrumentet handlar om uppbyggnaden av European External Action Service, EU:s nya utrikestjänst. Där driver vi hårt från den svenska regeringens sida att just demokrati och mänskliga rättigheter måste bli tydligare, inte bara i de fält man bevakar utan också i de fält man anställer. Personer ska ha en bakgrund så att de förstår frågorna och har en stark passion att driva på frågorna.

Det andra instrumentet är förstås Cecilia Malmströms, det vill säga vår svenska kommissionärs huvudfråga asylpolitiken. Om vi kan få ett så pass långtgående resultat som möjligt med mer öppen politik där fler länder tar ett större ansvar så att fler människor i nöd kan komma till Europa kan det bli en bra plattform. Det är tufft. Det är få länder i dag i Europa som står upp för en generös flyktingpolitik. Det beklagar jag oerhört mycket.

Anf. 52 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag begärde ordet mest för att kommentera det som inte har tagits upp här eller har gått lite fel. Jag kan konstatera att alla deltagarna har nämnt den inre marknaden. Den firar i år 56 år. Ändå finns det stora problem.

Det stora problemet är inte att man inte har diskuterat frågor om den inre marknaden. Inre marknadsakten I är avslutad. Den är inte till fullo avslutad i EU-parlamentet, men genomförandet går långsamt. Vi kan konstatera att Sveriges riksdag inte har hunnit gå igenom regeringens frågor på grund av den beredningskultur som finns i Sverige.

Därför blir det så underligt när man omedelbart tar itu med Inre marknadsakten II. Jag har inget emot förslagen i Inre marknadsakten II, men apropå legitimitet riskerar detta att få EU att mer likna en samtalsklubb än att man verkligen vill ha en inre marknad.

Många saker är bra, men någon gång måste man stanna upp och tänka på vad som händer när akten genomförs. Det är ett allvarligt problem att man bara pratar om frågorna om den inre marknaden i EU, och sedan tar de lång tid att genomföra. Det finns ett motstånd i vissa länder.

Jag saknar i det här dokumentet en text om genomförandet av Inre marknadsakten I och även frågorna om tjänstedirektivet. Det är inte heller till fullo implementerat i medlemsstaternas lagstiftning.

Den andra frågan jag vill ta upp gäller att det om elva månader ska finnas en gemensam energimarknad i EU. Mina vänner! Det är bara kommissionen som fortfarande tror att vi kommer att ha en gemensam energimarknad.

Energiinfrastrukturen är viktigast för att det ska bli en gemensam inre marknad. Där kan vi konstatera att det finns stora problem nationellt i EU:s medlemsländer med energiinfrastrukturen. Det gäller alltifrån att den helt enkelt är undermålig, och har varit så länge, till att man tillför nya energikällor, till exempel vindkraft och solenergi. Då räcker inte energiinfrastrukturen till.

Här finns inga förslag. Man pratar om att bygga för framtiden. Det låter bra. Men den gemensamma energimarknaden ska finnas från 2014.

Sedan finns energieffektiviseringsdirektivet. Det är snyggt och prydligt. Men hur ska det genomföras? Det finns oerhört många frågetecken när det gäller redan fattade beslut och hur de ska genomföras. Det hade varit önskvärt om det hade varit mer fokus på genomförande i kommissionens arbetsprogram än att lägga fram nya fräscha förslag som får EU att mer likna en diskussionsklubb än att vara en kraft för att forma ett gemensamt Europa.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2012/13:KU10
Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning.

Anf. 53 PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! I regeringsformen, den kanske mest centrala av våra grundlagar, står det i 13 kap. om kontrollmakten: ”Konstitutionsutskottet ska granska statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning.”

Vi brukar göra så att vi varje år lägger fram ett betänkande till riksdagen om utskottets granskning, ett på hösten och ett på våren. Det blir två betänkanden. Betänkandet på hösten brukar handla om de mer generella frågorna om regeringsärendenas handläggning, regeringens organisation, hur Sverige styrs och så vidare. Betänkandet på våren brukar handla mer om vad riksdagsledamöterna har anmält olika statsråd för. Det är en granskning som vi gör av de statsråden.

I år är det ett tjockt betänkande som handlar om regeringsärendenas handläggning. Som ni har märkt är det mer vinter än höst och betänkandet är alltså lite försenat. Det beror på att vi i något fall har upptäckt lite större problem än vanligt.

Vi har granskat ett antal olika frågor. I många fall har det visat sig att det fungerar relativt väl i Regeringskansliet. Det finns små saker som vi kan anmärka på och tycka att det är bra om regeringen förbättrar och effektiviserar verksamheten, men i något fall har vi också hittat större problem.

Jag tänker ta upp två frågor. Det är dels hanteringen av hemliga handlingar, där vi har gjort en speciell granskning. Det är dels lite grann om hur myndigheterna styrs. I alla de frågor som vi har tagit upp under hösten har vi lyckats bli överens. Ett enhälligt utskott lägger fram sitt betänkande. Det har fördelen att betänkandet blir lite grann tyngre. En viktig anmärkning till regeringen finns i de fall där det inte fungerar och där regeringen måste se till att det blir en förändring.

I frågan om hantering av hemliga handlingar har vi valt ut Utrikesdepartementet, Justitiedepartementet och Landsbyggsdepartementet.

Det är ingen slump att vi valde just Utrikesdepartementet. Där har det faktiskt varit en del problem som vi själva har uppmärksammat under årens lopp, nämligen att det tar tid att få ut handlingar – även för konstitutionsutskottet – från Utrikesdepartementet. Ett antal journalister har också märkt att det tar väldigt lång tid – veckor och ibland upp till månader – att få ut handlingar från just det departementet.

Det fanns alltså särskilda skäl för att vi valde Utrikesdepartementet.

När det gäller de två övriga departementen har vi inte hittat några stora problem.

Man kan säga generellt att utskottets slutsats i dessa frågor är att det tycks vara så att regeringen försöker lämna ut handlingar till medborgarna så mycket som möjligt och att det görs på ett korrekt sätt. Men just på UD finns det större problem.

Jag ska läsa några rader ur betänkandet:

”Konstitutionsutskottet konstaterar att Utrikesdepartementets huvuddiarium inte motsvarar kraven i offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Enligt 5 kap. 2 § OSL ska det i fråga om handlingar som registreras i ett diarium framgå datum för när handlingen kom in till myndigheten eller när den upprättades och vilket diarienummer handlingen har fått. Vidare ska uppgifter om avsändare eller mottagare och vad handlingen gäller framgå.”

Lite längre ned säger vi: ”Utskottet konstaterar således att UD:s huvuddiarium i praktiken inte kan anses ha varit allmänt tillgängligt sedan 2008. Detta är inte en godtagbar ordning och utskottet utgår från att det inom Regeringskansliet påbörjade arbetet med att möjliggöra att uppgifter i UD:s diarium enklare och lättare ska kunna göras tillgängliga för allmänheten påskyndas.”

Det är kanske en lite byråkratisk skrivning, men det är ett väldigt allvarligt påpekande. Det visar att man från en av regeringens centrala enheter, från regeringen själv, inte klarar av att uppfylla lagen, alltså att man bryter mot lagstiftningen genom att man inte har ett öppet och tillgängligt diarium och inte har haft det på flera år. En effekt är just den att man inte heller kan följa en annan del av den viktiga offentlighetsprincipslagstiftningen, att man skyndsamt ska lämna ut handlingar.

Detta att man inte har ett öppet diarium som är tillgängligt och att man inte kan lämna ut handlingar skyndsamt gör att vi har en mycket allvarlig kritik mot Utrikesdepartementet. Det är någonting som man måste åtgärda mycket snabbt. Det är helt oacceptabelt att det får fortsätta på detta sätt.

Det är en grundläggande del, som vi är väldigt stolta över i Sverige, att vi har en öppenhet, en transparens, som är lite större än i många andra länder. Det är en grundläggande del att allmänheten har tillgång till handlingar, att man snabbt kan få ut handlingar, att vi har en offentlighetsprincip som fungerar.

Då duger det inte att vi har en departementschef som åker runt i världen och twittrar om hur vädret är eller bloggar om vilka människor han möter. Det kan inte uppväga det faktum att vi på hemmaplan inte har en fungerande organisation för att hantera papper, arkiv, handlingar och diarium och för att lämna ut handlingar till journalister och allmänhet.

Den andra frågan som jag tänkte ta upp kort är hur Sverige styrs och hur myndigheterna styrs. Här kan jag inte säga att vi har hittat några stora problem, några stora lagbrott eller sådant som i fallet med Utrikesdepartementet. Jag vill mer uppmärksamma att det pågår ganska stora förändringar i fråga om hur Sverige styrs, hur regeringen styr myndigheterna.

Man har de senaste åren gått över till att styra på ett mer övergripande och mindre detaljerat sätt. Man har mindre detaljstyrning och lämnar över mer av styrningen från regeringen till myndighetscheferna själva. Man sätter i mindre utsträckning upp mål för verksamheterna i regleringsbrev och har mindre detaljerade krav och återrapporteringskrav. Man skriver in lite mer i de övergripande instruktionerna och betydligt mindre i regleringsbreven.

Det här är en tendens som vi pekar på, en spaning, kan man säga, som är ganska väl i enlighet med de senaste utredningarna på detta område. Sten Heckscher har till exempel för ett antal år sedan utrett hur Sveriges styrs, och han pekade på att man nog borde ha mindre av detaljregleringar och mindre av mål därför att styrningen av myndigheterna då var så omfattande att myndigheterna själva i praktiken kunde bestämma vilka av dem man skulle satsa på och bry sig om och vilka man kunde lägga åt sidan. Att koncentrera styrningen mer på ett mindre antal mål kunde göra den mer effektiv.

Det här är en förändring som möjligen går i ett slags decentralistisk riktning. Men för att demokratin ska upprätthållas måste vi utgå från att det är regeringen som styr riket. Man kan inte lämna styrningen av myndigheter till myndigheterna själva och tro att demokratin och regeringens ansvar därmed är löst. Även om utvecklingen går mot att myndigheterna styr sig själva i större utsträckning och att mål, anvisningar och regleringsbrev blir lite mindre detaljerade kvarstår regeringens och ministrarnas ansvar.

Det är en viktig sak som vi påpekar i detta betänkande. Det är regeringen som styr Sverige. Hur man gör det kan man bestämma i stor utsträckning själv, men man kan inte fransäga sig det grundläggande ansvaret.

Bakgrunden till regeringens förändrade styrning var bland annat att styrsignalerna, som jag sade, i form av mål och återrapporteringskrav i praktiken hade gett myndigheterna utrymme att själva bestämma vilka av dessa som skulle vara vägledande för myndighetens verksamhet. När nu regeringen väljer att minska antalet ord och antalet mål och att göra det mer övergripande gäller det att vara väldigt tydlig och effektiv i fråga om vilka mål man väljer och hur man ber myndigheterna att återrapportera.

Det är en fråga som vi från konstitutionsutskottet tillsammans med finansutskottet och Riksbankens jubileumsfond nyligen hade ett seminarium om i Förstakammarsalen här. Jag tycker att det var mycket intressant. Det finns väldigt mycket att fundera kring hur myndigheterna ska styras i Sverige, hur politiken ska fungera och vara effektiv, inte abdikera i ett system som blir mer decentralistiskt och mindre detaljstyrt. De frågorna kommer vi säkerligen att fortsätta att arbeta med och ägna oss åt i framtida betänkanden.

Jag vill bara yrka bifall till utskottets förslag i betänkande 10 om granskningen av statsråden och regeringsärendenas handläggning.

Anf. 54 BJÖRN VON SYDOW (S):

Herr talman! De socialdemokratiska representanterna i konstitutionsutskottet har arbetat med ärendet i alla dess delar, och vi är positiva till att utskottet är enigt i detta betänkande. Det ger naturligtvis en ökad vikt åt betydelsen av utskottets ståndpunkter ju fler som är med om det.

Det handlar om nio granskade områden i regeringen och regeringens och Regeringskansliets ansvar. Jag vill fokusera på två frågor som vi från den socialdemokratiska sidan anser är mer allvarliga.

Det ena är det som utskottets värderade ordförande Peter Eriksson har tagit upp, frågan om diariet och tillgängligheten till handlingar inom Utrikesdepartementet, och det andra är frågan om hur regeringen och UD hanterar internationella överenskommelser.

Offentlighetsprincipen är viktig i vår demokratiska process. Det handlar också om den gamla principen, en gång i tiden införd 1766, om att allmänna handlingar ska vara öppna för allmänheten och för medierna. Saken gäller inkomna och upprättade handlingar. Men det ska finnas en möjlighet, ja till och med en skyldighet, att begränsa tillgängligheten enligt våra lagar när det är befogat. Det är det vi kallar hemligstämpling.

En kärna i ärendet är diarieföringen av inkomna eller upprättade handlingar. Kärnan är också att alla hemliga handlingar – som alltså allmänheten inte får del av annat än efter särskild prövning – ska diarieföras. Det kan få finnas olika diariet och register på en myndighet.

Vi har funnit att Utrikesdepartementets problem började 2009. Dessförinnan hade man ett system som allmänheten och medierna i vissa stycken mycket lätt hade möjlighet att ta del av.

Genom vår granskning och vad som har kommit fram genom Utrikesdepartementet och Statsrådberedningen, det vill säga Regeringskansliet, har de så småningom blivit allt klarare över vilket system som de egentligen har haft. Det har blivit en sorts dubbelt fel i det system som man har haft sedan 2009. I det systemet framgår det nämligen inte när en handling kom in eller upprättades, vilket diarienummer, vilken avsändare eller mottagare den har och vad handlingen gäller.

Det drabbar alla, och det är detta som Peter Eriksson var inne på. Det förlänger den tid som har krävts för att lämna ut handlingen, även om det har varit helt okomplicerat. När man har sökt har det tagit tid. UD har undersökt ärende för ärende om det får lämnas ut eller ej.

Det underliga är att det finns en annan sida av saken. För att kunna hålla ett diarium tillgängligt för allmänheten ska sekretessbelagda uppgifter om avsändare, mottagare och vad det handlar om utelämnas för just dessa handlingar. Men det finns inte heller angivet i UD:s diarium. Man kan säga att det har funnits en risk för att ärendeninnehåll som borde vara hemligt av misstag blir öppet. Det har lett till att tjänstemännen har tvingats arbeta intensivt även med den saken.

Konsekvensen av detta har blivit långt utdragna granskningsprocesser i Utrikesdepartementet. Vår bedömning, sedan vi har tagit del av skriftväxlingen med Statsrådberedningen och indirekt UD, är att man inser att det är ett felaktigt diarium. Som Peter Eriksson sade är det ytterst angeläget att Regeringskansliet och Utrikesdepartementet snabbt ändrar systemet. Vad det bör innebära vill vi inte uttala oss om just nu, utan det måste prövas internt. Men den rådande situationen är inte acceptabel.

Jag vill då, herr talman, gå över till den andra delen, frågan om internationella överenskommelser. Enligt vår grundlag ska överenskommelser med andra stater och internationella organisationer ingås av regeringen.

Det finns nu en bred granskning av konstitutionsutskottet av hur det fungerar. Konstitutionsutskottet koncentrerar sig i sina slutsatser på kanske den viktigaste aspekten. Det gäller publiceringen av internationella överenskommelser. Sådana ska publiceras i en publikation som heter *Sveriges internationella överenskommelser*. Det är självklart att om en internationell överenskommelse ska kunna tillämpas i Sverige av myndigheter och vara känd av allmänheten och medierna måste den finnas publicerad.

Det finns bland annat krav på att det ska finnas en uppgift om när en överenskommelse blir bindande för Sverige. Vad vi har kunnat se handlar det om i genomsnitt, fast med rätt stora variationer, om ungefär 50 överenskommelser per år. Ibland publiceras dock dessa långt efteråt, och det är där problemet finns.

Redan för några år sedan granskade utskottet en överenskommelse angående sänkta gränsvärden för svavel i fartygsbränsle i bland annat Östersjön. Den blev bindande för Sverige den 1 januari 2010, men ännu när utskottet gjorde sin granskning den 31 maj 2011 var den inte publicerad. Det märkvärdiga – med negativ klang i ordet ”märkvärdiga” – är att utskottet har kunnat konstatera att överenskommelsen inte heller nu, cirka tre år efter det att den blev slutligt accepterad och bindande, är publicerad. Utskottet säger att detta inte är acceptabelt.

Jag vill understryka det. Vi anser att detta förhållande är helt oacceptabelt. Vi har funnit att det även i andra fall kan dröja flera år innan överenskommelser blir publicerade. Vi från utskottets sida och vi från den socialdemokratiska gruppen vill uppmana regeringen att verkligen ta kritiken på allvar. Vi vill inte mötas en gång till av så långdragna felaktigheter när det gäller publiceringen av internationella överenskommelser.

Herr talman! Båda de problem som konstitutionsutskottet har behandlat och som jag nu har tagit upp – diarieföringen på UD och dokumentationen av internationella överenskommelser som också primärt ligger under UD – är mycket viktiga för att offentlighetsprincipen ska kunna upprätthållas i vårt statsskick. Det är en kärna i detta.

Anf. 55 KAJSA LUNDERQUIST (M):

Herr talman! Enligt 13 kap. 1 § regeringsformen ska konstitutionsutskottet granska statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. Den så kallade höstgranskningen är en administrativ granskning, och det är utskottet som väljer vilka områden som ska granskas, till skillnad från utskottets vårgranskning, där utgångspunkten är anmälningar från riksdagens ledamöter. Minst en gång om året ska utskottet meddela riksdagen vad det vid sin granskning har uppmärksammat.

Utskottet lägger här fram ett enigt betänkande. Det är glädjande att det råder en bred samsyn beträffande Regeringskansliets arbetsformer.

Jag kommer att beröra tre områden där utskottet framför synpunkter på hur arbetet bedrivs inom Regeringskansliet. Som vi har hört tidigare gäller det hanteringen av hemliga handlingar. Det gäller också regeringens avlämnande av propositioner samt internationella överenskommelser.

Herr talman! Rätten att ta del av allmänna handlingar utgör en av hörnstenarna i den svenska rättsordningen. Det är därför grundläggande att allmänheten kan få vetskap om vilka handlingar som finns hos en myndighet. Offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser om diarieföring är till för att garantera allmänhetens tillgång till allmänna handlingar.

Utskottet har granskat hanteringen av hemliga handlingar inom Justitie-, Landsbygds- och Utrikesdepartementet.

Utskottet konstaterar i sitt ställningstagande: ”Det allmänna intrycket av den nu genomförda granskningen är att man vid de granskade departementen eftersträvar att lämna ut så mycket som möjligt och att noggranna sekretessprövningar görs i ärendena.”

När en handling registreras i ett diarium ska datum för när handlingen inkom eller upprättades framgå, liksom vilket diarienummer den har fått. Även avsändare eller mottagare och vad handlingen gäller ska framgå. Sekretessbelagda uppgifter ska dock utelämnas i diariet.

Vid granskningen har framkommit att UD:s huvuddiarium oavsiktligt kan innehålla sekretessbelagda uppgifter. Det innebär att en sekretessprövning måste göras innan utdrag ur diariet kan lämnas ut, vilket i sin tur försvårar för allmänheten att ta del av de allmänna handlingarna.

Utskottet konstaterar således att UD:s huvuddiarium i praktiken inte varit allmänt tillgängligt sedan 2008, vilket inte är acceptabelt. År 2008 beslutade förvaltningschefen om en administrativ ändring för UD:s huvuddiarium som tyvärr fick denna olyckliga konsekvens. Det syftade bland annat till att utlandsmyndigheterna skulle kunna dela ett webbaserat diarium med UD i Stockholm.

Det pågår ett arbete för att förbättra sökmöjligheterna för allmänheten i UD:s huvuddiarium så att tillgången till information blir densamma som för andra departement. Utskottet framhåller att detta arbete bör påskyndas.

Utskottet påminner även om vikten av att den enskilde informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning när en begäran om utlämnande inte tillgodoses. Vad som dokumenteras och diarieförs i ärenden om utlämnande av allmänna handlingar varierar mellan de olika departementen. Vi tycker att det är bra att ett arbete redan inletts inom Regeringskansliet som innebär att rutinerna vid utlämnande av allmänna handlingar ska ses över.

Herr talman! I utskottets senaste granskning av regeringens propositionsavlämnande hösten 2008 uttalades att det är av vikt att regeringen planerar avlämnande av propositioner så att anhopningar undviks. Utskottet uttalade även att det förutsatte att propositioner lämnades till riksdagen i så god tid som möjligt innan riksdagsbehandlingen behöver avslutas.

Inför årets granskning har riksdagens utredningstjänst gjort en undersökning av tiden mellan datum för bordläggning av propositioner och de datum som lagförslagen föreslagits träda i kraft. Undersökningen visar att det genomsnittliga antalet dagar mellan bordläggning och ikraftträdande var lägre för det första riksmötet. Det kan även konstateras att det genomsnittliga antalet dagar har sjunkit med mellan åtta och elva dagar för varje valperiod. Det innebär att riksdagen i vissa ärenden inte fullt ut ges den tid som den bör ha för behandling av förslagen.

Finansdepartementet var det departement som haft lägst genomsnittligt antal dagar. Regeringen anför i ett svar till utskottet att det bland annat beror på att många propositioner som rör kommande budgetår avlämnas samtidigt eller i nära anslutning till budgetpropositionen. Den ordningen har lett till att flera propositioner från Finansdepartementet överlämnas till riksdagen förhållandevis kort tid före ikraftträdandet. I spåren av finanskrisen har även allt kortare tid getts för genomförande av EU-direktiv, vilket påverkat riksdagens beredning av förslagen.

Regeringen anger att målsättningen är att avlämna propositioner till riksdagen i så god tid som möjligt men att det är svårt att helt undvika sena avlämnanden. Detta kan bero på att ett EU-direktiv måste genomföras inom en viss tid eller på andra orsaker som ligger utanför regeringens och Regeringskansliets kontroll.

En anledning till att det genomsnittliga antalet dagar har sjunkit kan vara att tempot i lagstiftningsarbetet inom EU är högre nu än vad det varit tidigare. Utskottet vill understryka vikten av den ambition som Regeringskansliet redogjort för, att i så stor utsträckning som möjligt påbörja arbetet med att genomföra EU-direktiv redan i slutfasen av förhandlingsarbetet för att på så vis korta utredningstiden i lagstiftningsarbetet.

Herr talman! Utskottet har undersökt i vilken utsträckning regeringen underställer riksdagen internationella överenskommelser. Mellan 2004 och 2010 publicerades 427 avtal i Sveriges internationella överenskommelser, SÖ, och av dessa underställdes 130 riksdagen. Utskottets genomgång visar att det inte finns några systematiska brister i handläggningen. Granskningen har dock gett upphov till vissa iakttagelser från utskottets sida.

Det är uppenbart att överenskommelser som leder till förändringar i svensk lag ska underställas riksdagen. Det vore även värdefullt när regeringen söker riksdagens godkännande av internationella överenskommelser av andra skäl att man tydligare och mer utförligt i propositionen anger vilka dessa skäl är.

Utskottet granskade 2011 regeringens handläggning och hantering av ett ärende gällande ingående av ett internationellt avtal om sänkta gränsvärden för svavel i fartygsbränsle i bland annat Östersjön. I den del som är relevant för denna granskning kunde utskottet konstatera att överenskommelsen blev slutligt accepterad och bindande den 1 januari 2010 men var inte publicerad i SÖ när betänkandet justerades den 31 maj 2011.

I svar från regeringen konstateras nu att överenskommelsen ännu inte är publicerad på grund av att nödvändiga underlag är under beredning i Regeringskansliet. Ett sådant dröjsmål är enligt utskottet inte acceptabelt, och det är viktigt att regeringen fortsatt eftersträvar att publicering ska ske så snart som möjligt.

Som utskottet framhållit i tidigare granskningar är ett syfte med publicering i SÖ att det ska offentliggöras och på ett sammanhållet sätt visa vilka internationella avtal Sverige har anslutit sig till. Utskottet förutsätter att nödvändiga åtgärder vidtas i syfte att publicering framgent ska ske snabbare.

I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 56 KARIN GRANBOM ELLISON (FP):

Herr talman! Inför den här debatten googlade jag på ordet ”höstgranskning” och datorn frågade mig om jag menade ”hälsogranskning”. Egentligen var det inte en så tokig fråga. KU:s höstgranskning har nämligen drag av hälsoundersökning. I den här granskningen ser KU över olika delar av statsförvaltningen, och resultaten säger något om hur Sverige styrs och om tillståndet i svensk demokrati.

KU:s granskning är till för att undersöka och påpeka eventuella brister i styrningen av staten. Den syftar också till att förebygga avsiktliga fel och slarv genom att ingen i onödan vill kritiseras. Samma sak är det med allmänhetens möjlighet till granskning av det offentliga. Genom en långtgående insyn i statsmakten kan allmänhet och journalister granska att saker fungerar så som beslutats. Detta minskar risken för maktmissbruk.

Offentlighetsprincipen och rätten att ta del av handlingar är en hörnsten i demokratin och en viktig sak för oss liberaler. Jag tänker därför ta fasta på just den del av KU:s granskning som handlar om hanteringen av hemliga handlingar, det vill säga ett undantag från offentlighetsprincipen och allmänhetens tillgång till handlingar. Tilliten måste vara stor till att information inte nekas det allmänna av andra skäl än dem som anges i lag.

Det finns de som i högt tonläge påpekat brister kring utlämnandet av handlingar. Jag vill därför inledningsvis säga vad flera faktiskt redan har sagt, nämligen att alla partier har samlat sig kring gemensamma uttalanden i betänkandet. Alla partier har bland annat kommit till slutsatsen att det allmänna intrycket av granskningen är att man vid de granskade departementen eftersträvar att lämna ut så mycket som möjligt och att noggranna sekretessprövningar görs i ärendena.

Men visst kan det bli bättre på sina håll. Insynen i UD har under några år inte levt upp till den standard man kan vänta sig. Det tar till exempel för lång tid att få ut allmänna handlingar. Ett arbete för att handlingar lättare ska bli tillgängliga för allmänheten pågår, och det är angeläget att situationen blir bättre inom kort. Det vore värdefullt att se om man i detta arbete inte enbart kan se över handläggningstiden utan också kan öka tillgängligheten till diaries och dokumentation, exempelvis så att man inte fysiskt måste infinna sig på UD. Vissa myndigheter har lyckats med databaser sökbara över nätet. Jag inser att förutsättningarna för detta kan vara olika, men det är i så fall viktigt att motivera vad skillnaderna består i.

För att kunna ta del av en handling är det nödvändigt att diarierna och dokumentationen är lätta att söka i och att informationen är uppdaterad. Tyvärr behöver KU upprepa ett påpekande som gjordes förra året om registret för Sveriges internationella överenskommelser, SÖ. KU hade djupgranskat en överenskommelse och bland annat funnit att den efter ett och ett halvt år inte hade publicerats i SÖ. Det ansågs då vara orimligt lång tid. Nu, efter tre år, är överenskommelsen ännu inte publicerad. Både Kajsa Lunderquist och Björn von Sydow ägnade delar av sina anföranden åt detta, och hela utskottet menar att saktfärdigheten är oacceptabel.

Det finns ett stycke i betänkandet som jag tycker är intressant, som handlar om hemligstämpling. Visst finns det ofta en stämpel på de do-

kument som inte är allmänt tillgängliga, men en handling är inte en gång för alla klassad som hemlig. Att tala om en handling som "sekretessmarkerad" kan vara bättre för att påminna om att en noggrann prövning måste göras i varje enskilt fall om någon begär ut handlingen. Skulle någon nekas handlingen kan den enskilde begära att statsrådet avgör frågan.

KU har mycket långtgående befogenheter att få ut alla handlingar. Under hösten har utskottspersonalen gått igenom sekretessbelagda handlingar från tre departement. Slutsatsen är att det fungerar bra över lag, men som vid de flesta hälsoundersökningar finns det saker att tänka på och bli bättre på.

Ett enigt KU gör nu ett antal påpekanden. Vi noterar att ett förbättringsarbete är på gång. Utskottet kan konstatera att när det inkommer en begäran om att få tillgång till handlingar med känsligt material görs noggranna sekretessprövningar, och så mycket som möjligt av handlingarna lämnas ut.

Med det sagt yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan.

Anf. 57 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Konstitutionsutskottets kansli och vi i utskottet har under hösten 2012 ur flera olika synvinklar granskat regeringens arbetsformer och hur statsråden sköter sin tjänstgöring. Den här granskningen avser år 2011.

Jag uppfattar kansliets bedömning av det som granskats som i huvudsak positiv. Jag noterar också att utskottets ordförande, Peter Eriksson, lyfter fram att man i huvudsak på ett positivt sätt ser på hur regeringen har skött sig ur en formell synvinkel, om vi säger så. Höstgranskningen handlar i huvudsak om formaliteter, men det är ofta väldigt viktiga formaliteter för att arbetet och insynen i arbetet ska fungera på ett bra sätt.

Det finns, som alltid, saker och ting som kan bli bättre. En del som vi har lyft fram är att propositioner borde lämnas tidigare i förhållande till den ikraftträdandetid som regeringen anger i propositionen. Det konstateras i granskningen att tiden från avlämnande av ett lagförslag fram till att det ska träda i kraft har blivit kortare under varje mandatperiod sedan slutet av 1990-talet. Det kan vara viktigt att lyfta fram.

Utskottet framför även synpunkter på diariet, som har sagts tidigare, i Utrikesdepartementet, som inte motsvarar de krav som finns i våra offentlighets- och sekretesslagar när det gäller registreringen av allmänna handlingar. Det här måste rättas till. Som har framgått pågår det redan en översyn av rutinerna på Utrikesdepartementet.

När det gäller regeringens styrning av förvaltningsmyndigheterna uttalar sig konstitutionsutskottet positivt till att styrning i allt högre grad än tidigare sker via instruktioner i stället för via regleringsbrev.

Vi betonar från konstitutionsutskottet vikten av att regeringen följer myndigheternas verksamhet och vid behov vidtar de åtgärder som behövs när det inte fungerar på det sätt som allmänheten och vi förväntar oss att det ska göra.

Konstitutionsutskottet tydliggör här att det är regeringen som är ansvarig gentemot riksdagen för hur myndigheterna sköter sig.

Jag vill med detta yrka på godkännande av anmälan i konstitutionsutskottets betänkande.

Anf. 58 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Det här är tredje gången som jag är med och debatterar granskningen av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. Och det är tredje gången jag kommer att prata om papper och hanteringen av papper. Det är kanske lite trist, men det är oerhört viktigt.

Vi har en regering som i många sammanhang, uppfattar jag det som, pratar om ordning och reda i staten på olika sätt. Den regeringen borde således vara väldigt mån om att akter, diarium, förteckningar, register och så vidare sköts på det sätt som det är sagt att det ska göras, så att vi kan granska och följa upp arbetet i Regeringskansliet och se hur det fungerar, så att det är ordning och reda.

Detta är inte bara viktigt när det gäller att underlätta för konstitutionsutskottet att göra sin granskning. Som flera tidigare har påpekat är det en avgörande ingrediens i det svenska demokratiska systemet att vi vet vilka handlingar som finns, att det går att få ut dem, att de syns, att det sköts, att de ligger i rätt akter och så vidare.

Det är som sagt tredje året i rad som jag lyfter den här frågan.

Att UD:s diarium inte har varit tillräckligt under de senaste fyra åren är problematiskt, och det har många lyft fram. Det är väldigt problematiskt just ur det här demokratiperspektivet.

Ett annat problem som vi har sett och som har dykt upp är att papper ibland kommer i fel akt. Så har skett när vi har tittat på hanteringen av vissa förvaltningsärenden. Det är klart att det kan bli fel någon gång ibland, men det är viktigt, och det är anmärkningsvärt när papper kommer i fel akt. Ordning och reda i akterna är avgörande för korrekta beslut.

Sedan kommer vi till förteckningen över Sveriges internationella överenskommelser, som också har varit uppe. Våren 2011 konstaterade konstitutionsutskottet att ett internationellt avtal om sänkta gränsvärden för svavel i fartygsbränsle, som hade gällt sedan den 1 januari 2010, fortfarande inte hade publicerats i den förteckning som finns över de internationella överenskommelserna, som går under beteckningen SÖ.

Det här var alltså ett påpekande den sista maj 2011. Vi tyckte då att det var väldigt anmärkningsvärt när det hade gått nästan ett och ett halvt år. Nu har det gått mer än ett och ett halvt år till. Tre år och en månad har det här avtalet varit gällande, och det finns fortfarande inte med i SÖ, trots det här påpekandet.

Enligt regeringen beror det på att nödvändiga underlag fortfarande är under beredning i Regeringskansliet. Det är bra – vi har ju ofta påpekat att det är viktigt att man gör ordentliga beredningar. Men tre år och en månad för att publicera en överenskommelse är på tok för länge.

Det här upptäckte vi dessutom av en slump när vi gjorde en granskning av hur det här avtalet kom till. Det man kan fundera på, eller som jag i varje fall funderar på, är hur många andra överenskommelser det är som ligger och skvalpar och som ännu inte är publicerade. När kommer vi i så fall att upptäcka dem? Och vad innebär det i så fall att de överenskommelserna inte kan granskas?

Vi kanske får se något av det i fortsättningen. Vi vet inte om det kommer att dyka upp. Vi vet att det tar tid. Ska vi kunna granska överenskommelserna måste de publiceras. Det är uppenbart att det behövs mer av ordning och reda i regeringens hantering av handlingar.

Varje gång vi gör den här granskningen blir jag förvånad över saker som vi upptäcker. Det som hände förra året tog väl ändå priset, för då fick vi i KU inte ens ut alla handlingar som vi efterfrågade i tid för att de skulle kunna ingå i vår granskning. Det var väldigt märkligt, tyckte jag. Det har faktiskt inte hänt nu. På det sättet kan vi se att det har skett en förbättring, och det går framåt.

Jag hoppas att regeringen tar det här med ordning och reda på stort allvar och att vi kan se en förbättring av pappershanteringen.

Anf. 59 TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! Man skulle kunna tänka att det här är en helt obegriplig debatt. Inga pengar är inberäknade i vår debatt. Det är i stort sett inga politiska markeringar i debatten. Det handlar heller inte om lagstiftning.

Vad är det då vi sysslar med i konstitutionsutskottet? Jo, vi har lagstiftning. Vi har grundlagsfrågorna, som är väldigt viktiga. Det är demokratifrågor och mycket annat som det ska lagstiftas kring. Vi har också en ansenlig budget som täcker rikets styrande med regering och riksdag.

Men så har vi, vilket flera har tagit upp, också uppgiften att granska regeringen. Det sker på hösten genom att vi granskar institutionerna, regeringen och administrationen. Vi väljer ut några områden, i det här fallet nio, som vi granskar ungefär som en revisor granskar. På våren går vi i detalj in på olika ärenden som riksdagsledamöter har anmält till konstitutionsutskottet. Det kan handla om att granska om statsråd har följt gällande regelverk.

KU skiljer sig alltså från andra utskott på ett väsentligt område just genom att vi fungerar som revisorer och detta en väsentlig del av vår tid. Då är det viktigt att vi kan skilja oss från partipolitiken och partipolitiska markeringar och göra en revisors granskning av regeringen även om vi är, som i mitt fall, en del av alliansregeringen.

Därför är det viktigt att vi säger vad vi är överens om och inte mer. Man skulle, om man så önskade, kunna fundera över om detta är rätta platsen att kritisera Carl Bildts twitter och blogg. Det är ingenting som utskottet har satt ned foten i. Man kan tycka vad man vill om det, men det minskar åtminstone inte öppenheten. Kanske en markering som att regeringen abdikerar från sitt regerande är att gå längre än vad regeringspartierna skulle hålla med om. Men i övrigt har vi varit ense om vad vi säger för någonting i den här talarstolen under höstgranskningen.

Jag vill lyfta fram ett par saker som kanske är viktigare än andra. Utskottet understryker i sin höstgranskning vikten av att handläggning av ärenden inte onödigtvis fördröjs och att det råder ordning i akterna. Vi har granskat hanteringen av hemliga handlingar inom Regeringskansliet. Tre departement har vi granskat. När det gäller Utrikesdepartementet har vi synpunkter, herr talman.

Det handlar om diarieföringen vid departementet och allmänhetens tillgång till diarierna. Kollegerna i utskottet har berört detta utförligare, och jag vill också säga att detta är viktigt. Det får inte brista i det här fallet, och vi utgår från att Utrikesdepartementets huvuddiarium i fortsättningen kommer att motsvara de krav som finns i offentlighets- och sekretesslagen om registrering av allmänna handlingar.

Vi utgår också från att det arbete som har påbörjats inom Regeringskansliet med att möjliggöra att uppgifter i diariet enklare och lättare ska

kunna göras tillgängliga för allmänheten påskyndas. Vi vill inte ha en debatt om detta om ett år igen.

Jag vill också avslutningsvis säga någonting om vikten av att internationella överenskommelser inklusive beslut inom EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik sköts korrekt. Där finns det systematiska brister, men vi vill säga att vi gör vissa iakttagelser. De överenskommelserna föranleder en ändring i svensk lagstiftning som ska underställas riksdagen. När regeringen söker riksdagens godkännande av internationella överenskommelser av andra skäl vore det enligt utskottet värdefullt om regeringen tydligare och mer utförligt i den aktuella propositionen redovisar skälen till att överenskommelsen underställs riksdagen.

När det gäller publiceringen, som flera av kollegerna har talat om, är det viktigt att publiceringen av överenskommelser i Sveriges internationella överenskommelser, förkortat SÖ, uppfyller de högt ställda krav som bör ställas. Jag utvecklar inte det ytterligare, men det råder enighet i utskottet om att kraven måste uppfyllas.

Med detta, herr talman, yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan.

Anf. 60 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tog upp frågan om Utrikesdepartementets hantering av hemliga handlingar. Det finns en enig kritik från utskottet som är ganska omfattande när det gäller detta.

Jag sade också att jag inte tycker att den öppenhet och transparens som departementschefen Carl Bildt visar genom att åka runt i världen och twittra om vädret och blogga om vilka han träffar kan kompensera den förlust av öppenhet som vi har på Utrikesdepartementet genom att de år efter år inte uppfyller lagens krav.

Jag kanske uttryckte mig slarvigt, men det var inte hans twittrande jag kritiserade utan att han inte åtgärdar de problem som finns på hemmaplan. Detta kan inte kompenseras av en förment modern öppenhet i att använda sociala medier.

Anf. 61 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar vår värderade ordförande för klarläggandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

12 § Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2012/13:KU12

Justitieombudsmännens ämbetsberättelse (redog. 2012/13:JO1).

Anf. 62 PHIA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det jag håller i min hand är *Justitieombudsmännens ämbetsberättelse*. Denna vackra bok med sina vita pärmar med guldtext får vi riksdagsledamöter en gång om året. En del tycker den är vacker

Prot. 2012/13:60
30 januari

*Granskning av
statsrådets
tjänsteutövning och
regeringsärendenas
handläggning*

*Justitieombuds-
männens
ämbetsberättelse*

och ställer in den i bokhyllan. En del ögnar igenom den, och en del kanske inte läser den över huvud taget. Men så finns det också de som längtar efter den, som ser fram emot att den kommer och som läser den från pärm till pärm.

Varför är då denna ämbetsberättelse så viktig? Jo, det är nästan 7 000 röster från svenska folket som genom sina klagomål till justitieombudsmännen talar om för oss riksdagsledamöter hur möten och beslut på våra myndigheter påverkat deras liv.

Dessutom är det en redogörelse för de inspektioner som justitieombudsmännen gjort på våra myndigheter för att granska hur myndigheterna följer de regelverk som finns i syfte att värna människors rättssäkerhet. Därför är denna ämbetsberättelse så viktig.

När man läser ämbetsberättelsen slås man av att när trygghetssystemen urholkas och kommunerna får ta ett allt större ansvar genom bistånd inom socialtjänstområdet så märks det genom ett ökat antal klagomålsärenden till justitieombudsmännen. Konsekvenserna belyses av de inspektioner som JO Lilian Wiklund gjort. Hon skriver: "De har bekräftat det intryck som förmedlas såväl genom klagomålsärendena som i den allmänna debatten, nämligen att kraven både på den enskilde och på myndigheterna skärpts i olika avseenden."

Det märks tydligt, enligt JO, inom socialtjänsten. Enligt JO Lilian Wiklund är det uppenbart att trycket på socialförvaltningarna är hårt, att arbetstakten är uppdriven och att den enskilde ofta upplever sig illa bemött. Det är oerhört viktig information att ta till sig.

Herr talman! I ämbetsberättelsen kan man också läsa om att många förvaltningsrätter har allvarliga problem med långa handläggningstider, vilket har inneburit klagomål från personer som blivit drabbade. Man kan också läsa om att Transportstyrelsen har problem med handläggningstider. Körkortsenheten har fortfarande över 3 000 icke avgjorda ärenden kvar som man övertog från länsstyrelsen 2010.

Sist men inte minst vill jag beröra de iakttagelser som JO Hans-Gunnar Axberger gjort vad gäller den brottsutredande uppdelning mellan polis och åklagare som leder till bristande effektivitet och även till att det är svårt att klara ut vem som ska hållas ansvarig för uppkomna fel och brister.

Allvarlig kritik har getts av JO, bland annat till Polismyndigheten i Skåne, som inte hade verkställt en åklagares utredningsdirektiv, vilket fick till följd att bevismaterial i en våldtäktsutredning förstördes.

Polismyndigheten i Västra Götaland utredde en brottsmisstanke så långsamt att brottet hann preskriberas innan utredningen slutförts, detta trots upprepade påminnelser från åklagare.

Det tydligaste exemplet på ett illa fungerande samspel mellan polis och åklagare gällde en kvinna som mördats av sin före detta man, trots att hon kvällen dessförinnan vänt sig till polisen med anledning av att den före detta mannen hotade henne och deras gemensamma barn.

Polismyndigheten kritiserar av JO för att inte ha skaffat sig nog med underlag för bedömning av allvaret i hotet, och en jouråklagare kritiserar för sitt passiva sätt att leda utredningen sedan hon inträtt som förundersökningsledare.

Mycket allvarligt är det som JO skriver i ämbetsberättelsen om de brottsutredande myndigheternas ovilja att ta på sig något som helst ansvar för den på flera sätt sällsynt tragiska händelsen. Ingen som läser detta i ämbetsberättelsen kan vara oberörd.

Herr talman! Förundersökningsutredningen lämnade sitt betänkande till justitieministern i maj 2011, och Polisorganisationskommitténs betänkande överlämnades i mars 2012. Båda betänkandena har remitterats och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Min förhoppning är att även JO Hans-Gunnar Axbergers erfarenheter på området tas till vara när man ser över förslag om sammanslagningar inom polismyndigheten.

Herr talman! I konstitutionsutskottet har vi i ett tidigare tillkännagivande bett om att regeringen ska utreda frågan om bristen på reguljär tillsyn inom migrationsmyndigheten och socialförsäkringsområdet, vilket nu bereds i Regeringskansliet. Konstitutionsutskottet har dessutom skapat möjligheter för JO att delegera klagomålsärenden till byråchef, allt i syfte att skapa förutsättningar för att justitieombudsmännen ska kunna utföra sitt viktiga uppdrag.

Lika viktigt är det att statsråd och riksdagsledamöter tar justitieombudsmännens ämbetsberättelse på största allvar och ser den som en uppföljning av de beslut som vi faktiskt tar här i kammaren – en granskning av hur de genomförs – och vad de får för konsekvenser. Om vi ser att vi kan förbättra något är det vår skyldighet att göra det.

När konstitutionsutskottet nu föreslår riksdagen att lägga redogörelsen till handlingarna hoppas jag att många goda handlingar görs efter detta.

Jag vill passa på att ge en uppmaning till alla: Ta fram justitieombudsmännens ämbetsberättelse, läs den noga och föreslå de förbättringar som ni ser behov av.

Herr talman! Med detta sagt yrkar jag bifall till förslaget i KU:s betänkande 12.

Anf. 63 CECILIA BRINCK (M):

Herr talman! Vi kan åter konstatera att Justitieombudsmannen förvaltar sitt viktiga uppdrag med stort engagemang och med stark känsla för uppdragets vikt och betydelse.

Jag kan inte låta bli att göra en kort historisk utveckling. Ombudsmanämbetet, Riksdagens ombudsmän, inrättades för drygt 200 år sedan efter 1809 års statsvälvning. Men tanken var inte ny då heller. Redan 1713, under det karolinska enväldet, inrättades nämligen en funktion som då kallades Konungens högste ombudsman. Den huvudsakliga anledningen till det var att Karl XII hade varit på resande fot i många år – just då befann han sig i Turkiet – och det hade uppstått kaos och förvirring i statsförvaltningen. Denna ombudsman skulle på kungens uppdrag tillse att domare och tjänstemän agerade inom lagarna. Efter Karl XII:s död 1719 ändrades ombudsmannens namn till Justitiekanslern, vilken som bekant fortfarande existerar.

Herr talman! Självklart har JO:s roll förändrats över tiden. Den centrala funktionen i början var åklagarfunktionen. Men den har successivt trängts undan, och tyngdpunkten har, som JO själv säger, förskjutits från repression till vägledning och rådgivning. Fokus ligger nu på att före-

bygga fel och brister och verka för en korrekt rättstillämpning, vilket är en enormt viktig uppgift.

Under den period som denna ämbetsberättelse omfattar har justitieombudsmannaämbetet genomgått personella och organisatoriska förändringar. En ny chefs-JO har tillträtt. Sedan den 1 juli 2011 fullgör också JO sitt uppdrag som nationellt besöksorgan enligt det fakultativa FN-protokollet från 2002 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym och omänsklig behandling eller bestraffning, den så kallade Opcat.

Under våren 2011 beslutade riksdagen om en lagändring som gör det möjligt för JO att delegera beslut i vissa ärenden till betrodda tjänstemän. Av ämbetsberättelsen framgår det att denna delegation har medfört att ombudsmännen har fått mer tid till de mer komplicerade ärendena.

Herr talman! Hur ser det ut i verksamheten? Min kollega Phia Andersson har på ett tydligt sätt redogjort för den typ av ärenden som JO har att behandla, och jag tänker inte upprepa det som hon har sagt.

Det första som vi kan konstatera är att klagomålsärenden fortfarande dominerar kraftigt. Antalet inspektioner och övriga granskningar på JO:s eget initiativ har förvisso ökat men är fortfarande mindre än vad JO själv önskar. Ironiskt nog förhåller det sig också så att ett ökat antal inspektioner leder till ett ökat antal klagomål eftersom Justitieombudsmannen då blir mer tydlig ute i de verksamheter som man inspekterar.

Antalet nyregistrerade ärenden har ökat marginellt. Under perioden avgjordes 6 908 ärenden. Det är en liten minskning i förhållande till den förra perioden. Vid periodens slut var knappt 1 000 ärenden fortfarande oavgjorda.

Det är intressant och uppmuntrande att kunna konstatera att antalet anmälningar mot Försäkringskassan har minskat dramatiskt. Det är en minskning med ungefär 25 procent. Däremot ligger antalet anmälningar mot och klagomål på kriminalvården på i stort sett samma nivå som tidigare.

Herr talman! För att Justitieombudsmannens viktiga funktion skulle få mer uppmärksamhet valde utskottet tillsammans med ombudsmännen att presentera denna ämbetsberättelse på ett lite annorlunda sätt än vi har gjort tidigare. Det anordnades en offentlig presentation i slutet av november där medier och allmänhet välkomnades att komma och lyssna när utskottets ledamöter ställde frågor till ombudsmännen om innehållet i ämbetsberättelsen. Detta föll mycket väl ut, och jag nämner detta eftersom det var ett sätt att öka tydligheten och medvetenheten om JO:s viktiga uppdrag. Vi hoppas kunna fortsätta och göra något liknande nästa gång. Det är nämligen oerhört viktigt att uppmärksamma den väsentliga och centrala funktion som justitieombudsmannaämbetet har i den svenska statsförvaltningen.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Kammaren beslutade kl. 13.28 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

TU5 Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om internationell roaming

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU7 Genomförande av ändringsdirektiv 2011/62/EU Skydd mot förfalskade läkemedel i den lagliga försörjningskedjan

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU9 En ny tidsbegränsad vapenamnesti

Punkt 1 (Inlämningstid)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

137 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 101 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 4 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 2 (Försäljning av inlämnade vapen)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

291 för utskottet

19 för res. 2

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 21 MP, 19 FP, 20 C, 15 V, 17 KD

För res. 2: 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 4 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 5 (Skärpta straff för vapenbrott)

1. utskottet

2. res. 3 (S)

3. res. 4 (MP)

4. res. 5 (SD)

5. res. 6 (V)

Förberedande votering 1:

18 för res. 5

17 för res. 6

274 avstod

40 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Förberedande votering 2:

22 för res. 4

19 för res. 5

268 avstod

40 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 3:

101 för res. 3

21 för res. 4

188 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

154 för utskottet

101 för res. 3

55 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 FP, 20 C, 17 KD

För res. 3: 101 S

Avstod: 21 MP, 19 SD, 15 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 4 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 7 (Vapenklassa laserpekare)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Votering:

289 för utskottet

21 för res. 8

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 MP, 19 FP, 20 C, 15 V, 17 KD

För res. 8: 2 MP, 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 4 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Andre vice talman Ulf Holm (MP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 10 (Tillståndsgivning till vapeninnehav av lokal polismyndighet)

1. utskottet
2. res. 9 (V)

Votering:

295 för utskottet

15 för res. 9

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 21 MP, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 9: 15 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 4 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU14 2012 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Lagen om särskild utlänningskontroll)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

288 för utskottet

19 för res.

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 98 M, 21 MP, 19 FP, 20 C, 15 V, 16 KD

För res.: 19 SD

Frånvarande: 13 S, 9 M, 4 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 4 V, 3 KD

UU4 Kommissionens arbetsprogram för 2013

1. utskottet

2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 1 (MP)

3. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 2 (SD)

4. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 3 (V)

Förberedande votering 1:

19 för res. 2

16 för res. 3

275 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Prot. 2012/13:60
30 januari

Prot. 2012/13:60
30 januari

Förberedande votering 2:

22 för res. 1

19 för res. 2

269 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Maria Abrahamsson (M) anmälde att hon avsett avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

255 för utskottet

21 för res. 1

34 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 FP, 20 C, 17 KD

För res. 1: 21 MP

Avstod: 19 SD, 15 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 4 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsändens handläggning

Kammaren godkände utskottets anmälan.

KU12 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Kammaren biföll utskottets förslag.

14 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 30 januari

2012/13:236 Klimatanpassat skogsbruk

av *Jens Holm* (V)

till landsbygdsminister *Eskil Erlandsson* (C)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 februari.

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 30 januari

2012/13:258 Ökningen av antalet konkurser

av *Christina Oskarsson* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2012/13:259 Nollvisionen och vräkningar av barn

av *Christina Oskarsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:261 Ensamresande krigare

av *Carina Hägg* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:265 Försvarets materielsituation

av *Peter Hultqvist* (S)

till försvarsminister Karin Enström (M)

2012/13:266 Soldatavhopp

av *Peter Hultqvist* (S)

till försvarsminister Karin Enström (M)

2012/13:267 Snösituationen på järnvägsnätet

av *Peter Hultqvist* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:268 Officersutbildningen

av *Peter Hultqvist* (S)

till försvarsminister Karin Enström (M)

2012/13:269 Objektsram för JAS

av *Peter Hultqvist* (S)

till försvarsminister Karin Enström (M)

2012/13:270 Objektsramar

av *Peter Hultqvist* (S)

till försvarsminister Karin Enström (M)

2012/13:272 Studieskulder och kronofogdekrav

av *Christina Oskarsson* (S)

till statsrådet Maria Arnholtz (FP)

2012/13:273 Lönediskriminering inom finansbranschen

av *Christina Oskarsson* (S)

till statsrådet Maria Arnholtz (FP)

2012/13:274 Omständigheterna kring SJ:s ordförandes avgång

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:275 Bonusar till chefer inom SAS

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:277 Rapportör för brott mot de mänskliga rättigheterna i Irak

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:278 Mänskliga rättigheter i samband med fotbolls-VM i Qatar

av *Hans Linde* (V)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2012/13:279 Den svenska basindustrins konkurrenskraft

av *Ingemar Nilsson* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2012/13:280 Neutral polisuniform fri från religiösa och politiska markörer

av *Richard Jomshof* (SD)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:281 Driftsbidraget till icke-statliga flygplatser

av *Siv Holma* (V)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:285 Fotbolls-VM 2022

av *Anders Karlsson* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 februari.

16 § Kammaren åtskildes kl. 16.13.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 10 § anf. 27 (delvis),

av talmannen därefter till och med 11 § anf. 56 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.28 och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om vice ordförande i kulturutskottet.....	1
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
5 § Hänvisning av ärende till utskott.....	2
6 § Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om internationell roaming	2
Trafikutskottets betänkande 2012/13:TU5	2
(Beslut fattades under 13 §.).....	2
7 § Genomförande av ändringsdirektiv 2011/62/EU Skydd mot förfalskade läkemedel i den lagliga försörjningskedjan	2
Socialutskottets betänkande 2012/13:SoU7	2
(Beslut fattades under 13 §.).....	2
8 § En ny tidsbegränsad vapenamnesti.....	2
Justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU9	2
Anf. 1 ELIN LUNDGREN (S).....	2
Anf. 2 AGNETA BÖRJESSON (MP).....	4
Anf. 3 RICHARD JOMSHOF (SD).....	5
Anf. 4 LENA OLSSON (V).....	7
Anf. 5 CAROLINE SZYBER (KD).....	8
Anf. 6 ELIN LUNDGREN (S) replik.....	10
Anf. 7 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	10
Anf. 8 ELIN LUNDGREN (S) replik.....	10
Anf. 9 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	11
Anf. 10 LENA OLSSON (V) replik.....	11
Anf. 11 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	12
Anf. 12 LENA OLSSON (V) replik.....	12
Anf. 13 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	13
Anf. 14 PATRICK RESLOW (M).....	13
Anf. 15 ELIN LUNDGREN (S) replik.....	16
Anf. 16 PATRICK RESLOW (M) replik.....	16
Anf. 17 ELIN LUNDGREN (S) replik.....	17
Anf. 18 PATRICK RESLOW (M) replik.....	17
Anf. 19 JOHAN PEHRSON (FP).....	17
Anf. 20 JOHAN LINANDER (C).....	19
(Beslut fattades under 13 §.).....	21
9 § 2012 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll	21
Justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU14	21
Anf. 21 RICHARD JOMSHOF (SD).....	21
Anf. 22 ANTI AVSAN (M).....	23
Anf. 23 JOHAN PEHRSON (FP).....	24
(Beslut fattades under 13 §.).....	25
10 § Kommissionens arbetsprogram för 2013	25

Utrikesutskottets utlåtande 2012/13:UU4	25
Anf. 24 BODIL CEBALLOS (MP)	25
Anf. 25 JOHNNY SKALIN (SD)	28
Anf. 26 HANS LINDE (V)	30
Anf. 27 TOMMY WAIDELICH (S).....	32
Anf. 28 GUSTAV BLIX (M).....	34
Anf. 29 BODIL CEBALLOS (MP) replik	36
Anf. 30 GUSTAV BLIX (M) replik.....	37
Anf. 31 BODIL CEBALLOS (MP) replik	37
Anf. 32 GUSTAV BLIX (M) replik.....	38
Anf. 33 ISMAIL KAMIL (FP).....	38
Anf. 34 ROBERT HALEF (KD).....	39
Anf. 35 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	41
Anf. 36 TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	45
Anf. 37 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik.....	45
Anf. 38 TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	46
Anf. 39 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik.....	47
Anf. 40 JOHNNY SKALIN (SD) replik	47
Anf. 41 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik.....	48
Anf. 42 JOHNNY SKALIN (SD) replik	49
Anf. 43 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik.....	49
Anf. 44 HANS LINDE (V) replik	50
Anf. 45 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik.....	50
Anf. 46 HANS LINDE (V) replik	51
Anf. 47 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik.....	52
Anf. 48 BODIL CEBALLOS (MP) replik	52
Anf. 49 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik.....	53
Anf. 50 BODIL CEBALLOS (MP) replik	54
Anf. 51 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik.....	54
Anf. 52 BÖRJE VESTLUND (S).....	55
(Beslut fattades under 13 §.)	56
11 § Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning.....	56
Konstitutionsutskottets betänkande 2012/13:KU10	56
Anf. 53 PETER ERIKSSON (MP).....	56
Anf. 54 BJÖRN VON SYDOW (S).....	59
Anf. 55 KAJSA LUNDERQUIST (M)	60
Anf. 56 KARIN GRANBOM ELLISON (FP)	63
Anf. 57 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	64
Anf. 58 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	65
Anf. 59 TUVE SKÅNBERG (KD)	66
Anf. 60 PETER ERIKSSON (MP) replik	67
Anf. 61 TUVE SKÅNBERG (KD) replik.....	67
(Beslut fattades under 13 §.)	67
12 § Justitieombudsmännens ämbetsberättelse	67
Konstitutionsutskottets betänkande 2012/13:KU12	67
Anf. 62 PHIA ANDERSSON (S).....	67
Anf. 63 CECILIA BRINCK (M).....	69

(Beslut fattades under 13 §.).....	70	Prot. 2012/13:60
Ajournering	71	30 januari
Återupptagna förhandlingar	71	<hr/>
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	71	
TU5 Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om internationell roaming	71	
SoU7 Genomförande av ändringsdirektiv 2011/62/EU		
Skydd mot förfälskade läkemedel i den lagliga försörjningskedjan	71	
JuU9 En ny tidsbegränsad vapenamnesti	71	
JuU14 2012 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll	73	
UU4 Kommissionens arbetsprogram för 2013	73	
KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning	74	
KU12 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse	74	
14 § Anmälan om interpellation	74	
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	75	
16 § Kammaren åtskildes kl. 16.13	76	

